

Dantė Aligjeris

DIEVIŠKOJI KOMEDIJA

PRAGARAS

PIRMOJI GIESMĖ

*Per vidurį gyvenimo kelionės, 1
aš pakliuvau į baisiai tamsią girią,
ir pamečiau aš tiesų kelią. Žmonės,*

*kas apsakytų, ką tada patyriau! 4
Kokia juoda giria, pritvinkus siaubo,
į šunkelius lig kaklo pasinėriau!*

*Gal net geriau patirti mirtį kraupią; 7
bet dėl šviesos, kurią esu suradęs,
papasakot geidžiu kas susikaupę.*

*Neaišku, ko buvau toks pasimetęs, 10
bet lyg sapne tūnojau visą laiką,
vos savo koją šunkelin pastatęs,*

*kai mano takas palei kalvą baigės, 13
kuri ši slėnį sergėjo uždarius,
mane dar krėtė drebulys ir klaikas.*

*Užteko man akis aukštyn pakelti, 16
šviesa užplūdo kelrodės planetos,
ūmai jinai apsėmė pusę kalno.*

*Tada ir dvasiai atsirado vietos, 19
laisviau jinai krūtinėje alsavo,
nakties iškentus siaubą neregėtos.*

*Ir lyg tasai, kuris uždusęs vapa, 22
į krantą ropščias iš gelmės putotos,
atgal dar žvelgia, kur temato kapą,*

*taip ir dvasia, nelygu ko bijotų, 25
atsigręžė, įvertindama kelią,
kuris visus į mirtį veda juodą.*

*Kai mano kūnas vėl atgavo galią, 28
lipau aukštyn, ir buvo mano ramstis
tuščia atšlaitė, truputėlis valios.*

*O iš aukštai, kur lankstas vijo lankstą, 31
išrietus liauną kūną šoko lūšis,
išmarginta ir išpuošta iš anksto;*

*užtvėrus mano kelią ėmė suktis, 34
ir aš, ant atskardžio stataus sustojęs,
maniau jau leistis iš vidaus palūžęs.*

*O valandos ankstyvos, malonioji 37
žvaigždes saulužė vedėsi per dangų,
lyg pirmąsyk, lyg gilioje senovėj,*

*kai meilė dieviškoji tiesė ranką; 40
ta valanda, ta proga įtikėjęs,
jaučiau, kaip kraujas gyslose atanka.*

*Raštuotas kailis to žvėries žėrėjo; 43
po to širdis ir vėl paliovė plakus,
kai liūtas, karčiais pašiauštais nuo vėjo,*

*tiesiog užstojo taką mano kojoms, 46
riaumojo pilnas tūžmo, išdidėjęs,
tam rūsty, regis, dangūs mireliojo.*

*Su juo klastūnė vilkė, net virpėjo 49
jos povyza, pritvinkusi gašlybės;
per ją ne vienas elgetom išėjo.*

*Plieniniai gniaužtai gerklę man sužnybo, 52
pikta pagieža iš akių jai sklido, –
tada buvau kaip kokioje aukštybėj.*

*Kaip koks pirkliūkštis, genamas pavydo, 55
vos praradimų metas priartėja,
atminęs sėkmę buvusių, praskydo, –*

*toks aš buvau, tam sąmyšiui užėjus, 58
ir pamažu nuo tos ryžtingos vilkės
aš traukiaus ten, kur saulė sudūlėjo.*

*Kada į slėnį jau buvau įslinkęs, 61
tasai vyriškis prieš mane išnėrė,
kuris ilgai vaizduotėje man smilko.*

*Kai dykumos paveikslą šį atvėrė, 64
„Pasigailėk! – išleidau garsą duslų. –
Tu gyvas, ar eini iš ten, kur vėlės?“*

*„Buvau, bet gyvas aš daugiau nebūsiu, 67
vedu aš savo kilmę iš lombardų,
ir Mantuja gimtinė buvo mūsų.*

*Gimiau sub Julio, prapuolęs vardas, 70
glaudžiausi Romoj, ūksmėje Augusto,
kai nieks negarbstė stabo anei kardo.*

*Buvau poetas, minios plūste plūdo, 73
kai į žaras sūnaus Anchiso valtis
iš Trojos smilkstančios išplaukt panūdo,*

*bet koks tave į žemę gena šaltis? 76
Kodėl gi nelipi į šviesų kalną, –
juk vien kopimas liūdesį numaldo?“*

*„Tai tu, Vergilijau, versmė, kur alma, 79
iš kur pasaulin tokios giesmės tvino? –
aš ištariau, nuleidęs galvą.*

*Garbė ir šviesulys Giedojusio žemyno, 82
pažvelk į tą, kuris su meile triūsė
prie tavo stebuklingojo dainyno!*

*Esi man mokytojas mylimiausias; 85
kūrybą tavo aš tik pakartuju,
jų prakilnumas glosto mano ausį.*

*"Žiūrėk, koksai žvėris čionai pristojo! 88
Pagelbėk man, žmogau išmintingasis,
drebu aš visas ir širdis man stoja."*

*„Turėsi kitą kelią susirasti, – 91
atsakė jis, pajutęs baimę mano, –
jei sveikas kailį nori dar išnešti.*

Visi šykštuoliai – tai šios vilkės penas, 94

*ir tuos, kurie į viršų kilti bando,
ji savo letenos smūgiu išgano.*

*Iš prigimties pikta ir kietasprandė, 97
užėdus dar labiau ji godulinga,
o prisirijus dar skaudžiau įkanda.*

*Su daugeliu gašlauti jai patinka, 100
kiekvieną suvedžios, bet kartą didis
šuo pasirodys ir – prapuls niekinga.*

*Jo nepatenkins jokios brangenybės, 103
o išmintis, dora garbė – jo valgis,
gimtis savaimė bus čia viršenybė.*

*Kaip skydas jis Italiją išgelbės, 106
tą, dėl kurios aukojosi Kamilė
ir trejetas prapuolė didžiaviryū.*

*Tegu ta vilkė skuodžia mylių mylias, 109
bet šuo pavys ir nugramzdins į Hadą,
iš kur godumo genama iškilo.*

*Tad tarsiu tau galop dėl tavo labo, 112
eik iš paskos, o aš tave išvesiu
į amžinybę; tu neteksi žado,*

*kai verkiančias iš nevilties girdėsi 115
senąsias sielas, jos tenai surado,
sau antrą mirtį prakeiksmo pavėsy.*

*Po to ir tuos, kur liepsnose suspragę, 118
ir veltui vargšai viliasi pakliūti
į liepsną tą, kuri viltingai dega.*

*Bet jei aukštybėj rojaus nori būti, 121
dvasia tavęs ten lauks nei aš vertesnė,
o aš keliausiu savomis pakriūtėm;*

*dangaus sričių valdovas man užvėrė 124
duris, jo įstatui aš nepaklusęs,
kai žemiškas dangus dar šviesą žėrė.*

*Visas sritis čia valdo prakilnūs, 127
jo sostas ten, kur dunkso aukštos pilys,*

jei jo klausysi, tai laimingas būsi."

*„Poete, tas, kurį be galo myliu, 130
meldžiu Kūrėją, nepažintą tavo,
kad visą blogį, prapultį nuvylęs*

*su tavimi keliaučiau kaip keliavęs, 133
kad atsivertų dangiškieji vartai,
draugus parodyk, kur negražbyliavo."*

Jis žengė, paskum aš neparčiau. 136

ANTROJI GIESMĖ

*Diena jau traukėsi, ir vakaro tamsybės 1
į miegą lenkė padarus šios žemės
po jų darbų, aš savo vienišybėj*

*rengiaus atremti, ką likimas lemia, – 4
tą slogų kelią, tą nelaimę visą
tegul teisingai mano žodis mena.*

*O mūzos, jums valingai pasakysiu, 7
jog mąstymas taurus galybe savo
nuspalvins šitą mano sakmę visą.*

*Pradėjau taip: „O su manim keliavęs, 10
ar aš turėsiu galios tai įveikti,
nors tiek malonės jau esu ir gavęs?*

*Sakai, Enėjas, tas Anchiso vaikas, 13
nenušimetęs žemiškų grandinių
anapilin dar gyvas nusitaikęs,*

*o jeigu pats aukščiausias, visažinis, 16
malonių teikė, tai apsvarstę šlovę
tokių lemčių ir iš arčiau pažinę,*

*turėtum garbint teikiamą gerovę: 19
šviesos ir gėrio danguje paskirtas
kaip protėvis, – globoja visą Romą,*

*taip lemdamas tolesnį laiko virsmą, 22
pasaulyje pastatė šventą sostą,
kad Petro valdžią stiprintų netvirtą.*

*Tam žygyje, kuris jau apdainuotas, 25
jis tęsė triūsą, pilnas įkvėpimo,
jo skeptrui šis pasaulis atiduotas.*

*Paskui ir Paulius, Įrankis Rinktinis, 28
kad ir kitų tikėjimas stiprėtų,
išganymo ieškotų, apšvietimo.*

*O aš? Kur mano provaizdis slypėtų? 31
Nesu joks Paulius ir joksai Enėjas,
nevertas net pačios žemiausios vietos.*

*Į šalį šešėliuotąją nuėjęs, 34
bijau, kad pasirodysiu beprotis,
meldžiu, kad žygis nenueitų vėjais."*

*Ir kaip vengias sprendimo užsimoto 37
ir viską savo viduje apsvarstęs
žmogus, pabūgęs žygio užsimoto, –*

*toksai buvau aš ant migloto skardžio; 40
tai, ką galvojau, tai, kuo abejojau,
iš atminties bandžiau ištrinti aršiai.*

*„Kada teisingos buvo tavo mintys, 43
tu leidai susidrumst savo dvasiai", –
kilnus šešėlis teikė man priminti.*

*Bjauru, kai baimė braunas į tavąsias 46
mintis ir tu atsisakai sprendimo,
kaip gyvulys, vos kokia šmėkla rasis.*

*O kad įkvėpčiau tau narsos ir dvasios, 49
tai pasakysiu, kaip aš pats patyriau,
jog skirt turiu tau dovanas gerąsias.*

*Buvau jau Limbo plotą prisiryęs, – 52
kai moteris išniro palaiminga,
tokia šventa, kad jai tarnystę skyriau*

*Žvaigždžių šviesa jai iš akių pažiuro, 55
iš lėto žodžiai plaukė jai iš lūpų,
lyg angelas, – ji taip saldžiai prabilo:*

„O mantujieti, tai tave apsupo 58

*šlovė, kuri apglėbs pasaulį platų,
ir vardą taurų amžinai tars lūpos.*

*Štai jis, bičiulis man, o ne likimui, 61
kalnuos ieškodamas teisingo kelio
pasimetė ir kelio nebežino.*

*Bijau, vėlu palengvinti jo dalią, 67
pakelti visa tai jam valios stinga, –
ir nerimą tatai dabar aukštybėms kelia.*

*Tad eik pas jį, tark žodį išmintingą, 67
išgelbėk jį, sustiprinki jo sielą,
paguosk, ir vėlei būsiu aš laiminga.*

*Aš Beatričė, siųst tave man miela, 70
pati siųsta esu iš savo krašto,
o siuntė meilė, meilė mano sielos,*

*tave tiek kartų aukštinus ir kėlus, 73
pas Viešpatį minėsiu tavo vardą."
Jai atsakydamas, aš taip pradėjau:*

*„Vienintelė, kuri po dangų nardai, 76
iš giminės visų šitų būtybių,
kurios ankštoj paskliautėje bevertės.*

*Tarnauti tau – kokia saldi paguoda, 79
ir atlygio aš jokio negeidauju,
lai tavo siela įsaką man duoda.*

*Bet – kaip tamsos nebodama keliauji 82
į žemės vidų, trokšdama pakilti
į dangiškąsias aukštumas per naują?"*

*„Kadangi trokšti iš tiesų patirti, – 85
ji tarė man, – tai atsako sulauksi,
kokią čia leisdamos turėjau viltį.*

*O baimintis belieka kuo labiausiai, 88
kas gali mūsų artimui pakenkti, –
kitokios baimės pasmerkotos nutilti!*

*Aukščiausias man paskyrė tokią lemtį, 91
kančia jūsiškė stulbinti negali,*

ir pragaro liepsna negali kenkti.

*Danguj yra švenčiausioji mergelė, 94
kuri dėl kenčiančio tiek sielvartavo,
kad palenkė teisėją savo valiai.*

*Ir Liucijai ji tarė žodį savo: 97
matai, apraizgė blogis tą vyriškį,
lai jį aplanko padėjėjas tavo.*

*Tai ta, kurios malonė skaisčiai tryško, 100
iškilo man ir senbuvei Rachelei
tarydama: „O Beatrice, viskas,*

*dabar turi pasitarnauti dėlei 103
žmogaus širdies, kuri iš savo meilės
virš mūsų kasdienybės pasikėlė.*

*Nejaugi jo ir jo maldų negaila? 106
Ar nematai kaip jūros išsišėlę
jau semia jį ir jo užlietą laivę?*

*Dar nieks neskriejo šitaip pasikėlęs 109
iš širdgėlą, nebuvo dar greitesnio
nei aš, – tai josios žodžiai bus prikėlę,*

*aš leidau iš dausų į žemės vėsq 112
kalbom tavom, poete, patikėjau,
o ir kitiems lig šiol jos neišblėso."*

*Kalbėjo ji, o žvilgsnis patamsėjęs 115
į dangų krypo, švietė ašarotas
ir ragino į tolį traukt su vėjais.*

*Klusniai aš leidau į tavuosius plotus 118
ir žvėrį nubaidžiau, kuris išėjo
užkirst man kelio į erdves kalnuotas.*

*Tai ko dabar susimąstei, delsėjau? 121
Tai ko dabar pasimetei sumišęs
ir kur narsa tavoji išdulkėjo?*

*Trys moterys – palaimintos jos visos, 124
tave užstojo danguje lyg skydas,
ir stebuklingas kelias tau nušvito."*

*Nelyg gėlelės po šalnos naktinės, 127
atgyjančios vos tik pradės aušroti,
stiebus ištiesia, žiojasi burnytės, –*

*taip vyriškumas leido atsistoti, 130
o ryžtas bjaurią baimę ištirpino,
ir aš tariau liepsningą savo žodį:*

*„O tu, kuri siuntei malonės dieną, 133
ir tu, kuris buvai suteikęs viltį, –
beklausant griuvo abejonių siena.*

*Kalba tavoji nerimą išdildė, 136
aš trokštu tęst pradėtą savo kelią:
valia pirmą kartą ragina pakilti.*

*Eime, abiems troškimas teikia galią, 139
tu vadas, mokytojas, viešpats mano!" –
valdovas pajudėjo, pilnas valios,*

Ir aš šlaitu, apžėlusiu nuo seno. 141

TREČIA GIESMĖ

*Su manimi į miestą atstumtųjų, 1
su manimi į aimanas gaudžiąsias,
su manimi į pomirtę kaltųjų.*

*Šią tiesą juk sukūrė Amžinasis: 4
aukštesnės galios ir visąžinystė,
pirmoji meilė suteikė tiek dvasios.*

*Nebent senesnė dar pirmą pradystė, 7
kas amžina – su manimi iš vieno.
Daugiau jau nieko gero nematysit.*

*Kai užrašą aš perskaičiau ant sienos, 10
ten, kur ženklai žioravo tamsiaspalviai,
tai ištariau: „Maestro, siaubas grynas!"*

*Jisai pakėlė savo mąslių galvą: 13
„Čionai išsaugot reikia dvasią tvirtą,
o baimė – tai prasčiausioji pagalba.*

Juk aš sakiau, jog mums čia būti skirta, 16

*tu pamatysi, kur šešėliai glaustos,
aptemę protai toj tamsybėj tirta."*

*Padavęs ranką, kad ramesnis jausčiau, 19
ir į mane atgręžęs šviesų veidą,
į ūkanas panėrė, į slapčiausias.*

*Atodūsiai, riksmi ir klyksmas sklaidės 22
tamsoj bežvaigždėj kelė tokį šiurpą –
iš gailėsio ėmiau ir susileidau.*

*Laukinis kliegsmas, dialektų aidas, 25
kalba – iš skaudulių ir įniršimo,
tas rankų grąžymas, tos graudžios gaidos*

*vienam – amžinasties kauksme užkimo 28
ir sukos, skraidė po juodžiausią ūką
kaip pelenai iš sūkurio laukinio.*

*Tariau, kai siaubas galvą surakino: 31
„Kas čia taip šaukia? – išdrįsau paklausti, –
kas jie, tie žmonės, baudžiami likimo?"*

*O jis: „Dalia, užgriuvusi kiekvieną 34
sieliūkštę tų, kurie gyveno žemėj,
anei garbės, nei gėdos nepažinę.*

*Sykiu ir tuntas angelų laukinių, 37
kurie maištavo, andai nepaklausę
mus Viešpaties, atsikratyt mėgino.*

*Juos dangūs bloškė, kam jiems tos kaliausės! – 40
bedugnei Hado irgi jų nereikia, –
nejau iš jų kokios šlovės dar gausi?"*

*O aš: „ Tačiau tos aimanos graudžiausios, 43
kodėl taip rauda jie, kodėl dejuoja?"
Jis tarė man: "Atsakymą greit gausi.*

*Matai, mirtis nuo jų atsizėgnoja, 46
o toks buvimas kelia baisią kančią, –
bet kokią butį čiuptų negalvoję!*

*Atminti žemėj niekas jų nebandė, 49
Nėra jiems pagailos, nė jokio teismo, –*

Aplenkini juos! Ir ko gi mums čia landžioti"

*Lyg koks vėluokas tolumoj dar plaikstės, 52
tiltu sukiojos, lyg dvasia piktoji
geniotų ją po sūkuringą aikštę,*

*O paskum juos tokia ilga linguoja 55
žmonių vora, sunkoka patikėti,
jog tiek mirtis paglemžus, nelaboji.*

*Tenai įstengiau atpažinti bėdžių, 58
kursai savos dalios atsžadėjo,
nors niekad nepuolė ir prie eđžių.*

*Ėmiau suprast, kokius skausmus kentėjo 61
menkystos tie, kurių nenori niekas,
nei Dievui, anei Velniui nereikėjo.*

*Tie žmonės, netgi negyvenę niekad, 64
nuogi čia lakstė, juos apspitę sparvos
bei vapsvos, bemedžiodamos kaip sliekus.*

*Su ašarom čia maišės kraujo spalvos, 67
o kirmėlės, kirbėdamos aplinkui,
jų juką lakė, pažemiu bolavo.*

*Gilyn pažvelgęs, aš regėjau – slinko 70
minia prie vandenu, kur sruvo.
„Maestro, jeigu dairotės aplinkui,*

*kas jie ? Ir kas tos galios guvios, 73
kur be botago į bangas suvaro, –
bent man taip rodos žvelgiant iš atstumo?"*

*O jis man: Atpažinti pačiam tau dera, 76
kai prisiartinsim prie Acherono,
kuris apniukęs savo vilnį gena."*

*Sumišęs aš sukau akis į šoną, 79
pirmaėjau ir vengiau įkyrėti, –
taip leidomės, kur upė srūva, klonin.*

*Išvydom čia atplaukiantį iš lėto 82
žila barzda apaugusį senolį,
jis šaukė: „ Vėlės sprando kieta,*

*užmirškite dangų, pažemių šaunuoliai, 85
nuo šiol štai šita valtim plaukti turit
kur šaltis, speigas ir tamsa šnairuoja.*

*O tau čionai nėra ką veikt, gyvuoli, – 88
tarp mirusiųjų!" O paskui pridūrė,
kad traukčiausi nuo tų, kurie prapuolę.*

*„Brolau, visai ne tuo keliu žygiuoti: 91
smagesnę valtį reikia susirasti,
tegu nuplukdo į saugesnę uostą."*

*Vedlys: „Charone, pyktį reikia mesti, 94
geidauja šito žygio tas, kas gali
ko nors geidauti. Čia kalba beprasme."*

*Nurimo žilaskruostis, plieskė akys 97
to laivininko iš niūriosios upės,
kaip ratilai kaktoj raudoni plakės.*

*Bet sielos plikos, pilkos tarsį ūkas, 100
išklausę nuosprendį, kur pagailos nebuvo,
kaleno dantimis ir kramtė lūpas.*

*Ir Viešpačiui daug prakeikimų kliuvo, 103
jie keikė šalį, giminę ir laiką,
aplojo sueitį – tėvų – liežuviai.*

*Paskui patraukė su rauda graudžiąja 106
prie kranto to, kuri išvysti lemta
visiems, kur neigdami sau daro žalą.*

*Charonas, velnias, ginęs šitą bandą, 109
tik dairėsi, o akys kaip žarijos,
riksmai ir irklas, – kiekvienam per sprandą.*

*Kaip lapų krytis, – žemėn surūdiję 112
viens paskui kitą, uosis apiplėštas
stebeilijas į drabužius žolijoje,*

*taip vargui pasėta visa Adomo sėkla 115
pakniopstomis čia lekia į bedugnę,
lyg paukščiai į paukščiagaudę skubėtu.*

*Vien plaukti virš juodos gelmės belieka, 118
o betgi perkėlai dar nesibaigus,
jau kitas tuntas linkui upės bėga.*

*„Sūnau, – girdžiu valdovo balsą staigų, – 121
visiems, kas mirė ir užtraukė rūstį,
išmuš štai tokia valanda ir laikas.*

*O traukia juos čia stumdytis ir grūstis 124
tatai, kad Dievo teisingumas spaudžia,
jų baimė jiems pati yra kaip šūksnis.*

*Kas dorybingas, kitas kelias laukia, 127
suprasi tad ir įniršį Charono,
kuomet tave pamatęs vos nekaukia."*

*Jisai nutilo, ir tada iš šonų 130
tirtėt išblyškę visos erdvės ėmė, –
net ir dabar jaučiuosi kaip ligonis.*

*Iš žemės skilusios pradėjo pūsti vėtros, 133
dykra skausminga jos liepsnoj susprogo
ir purpuras, visus jausmus apskėtęs, –*

kaip pakirstas grimzdau į sapną slogų. 136

KETVIRTA GIESMĖ

*Į mano gilų miegą ėmė smelktis 1
sunkus gaudimas, ir pabusti teko,
kaip žmogui, priverstam per jėgą keltis.*

*Atsitokėjusios sukiojos akys, 4
ant kojų stojau ir išžiūrėjau,
kad susivokčiau kur esu patekęs.*

*Bedugnė prieky, pragarmė žiojėjo, 7
baisingas sprūdis – slydo iš po kojų,
o iš tenai riksmas siaubingi ėjo.*

*Tamsi gelmė, į juodą miglą virtus, – 10
be reikalo stebeilijaus palinkęs,
nes nieko negalėjau ten atskirti.*

*„Į aklą ertmę veda šitas vingis, – 13
pradėjo šiurpiai blykšdamas poetas, –*

aš pirmas leistas, tu manęs laikykis."

*Ir pritrenkė jo blyškis neregėtas: 16
„Kaip eit, jei mano vadas ir bičiulis
toks išsigandęs? Kas gi man padėtų?"*

*„Mane sustingdė liūdesys bežodis 19
dėl tų – pirmajame rate, – pasakė, –
ir atjauta tau baime pasirodė.*

*Eime, netrumpas kelias mudviems teko ", – 22
jis žengė, o ir aš, daugiau neklausęs,
į pirmą ratą, kur apjuosęs angą.*

*Ir ne raudojimas čia žeidė ausį, 25
vienu atodūsiu iš apačios pakilęs,
po seną erdvę laistės, amžiniausią.*

*Iš sielvarto beskausmio susivėlęs, 28
regėjos, kaustė šitieka apglėbęs,
žmonų ir vyrų minių, kūdikėlių.*

*Vadovas tarė: „Ko nepakalbėjus, 31
kurios dvaselės prieglobstį čia rado?
Atmink, kol mudu eisime kaip eję, –*

*jie nekalti, bet ne į rojų veda 34
jų nuopelnai, tik vienas krikštas
teisiuosius atitolina nuo Hado.*

*Visi, kurie gyveno iki Kristaus, 37
jie Dievą garbino ne taip, kaip reikia.
Aš pats toksai. Tai šitas krypsnis*

*bus lėmęs, kad jokios vilties neteikia 40
troškimai. Esam lyg kalėjime
ir primenam apleistą, godų vaiką."*

*Skausmingai man krūtinę spaustė, 43
kai sužinojau, kiek žmonių garbingų
Limbe nešioja šio sprendimo dėmę.*

*„Bylok, bylok man, viešpatie kilmingas", – 46
tariau tikėjimo tiesos ištroškęs,
kuri aukščiau už tiesą melagingą, –*

*Ar iš čionai kas nors yra iššokęs? – 49
ar atpirktas savos tiesos, ar kito?"
Jis, svarbą šito klausimo suvokęs:*

*„B uva u ką tik pakliuvęs į šią vietą, 52
kai nusileido Pirmas Galingasis,
savos šlovės ir pergalės užlietas.*

*Tai jo ištrauktas protėvis senasis 55
ir Abelis, sūnus jo, taipgi Nojus,
ir Mozė, davęs nuostatas didžiąsias;*

*Ir Dovydas, ir Abraomas stojos, 58
ir Izraelis, tėvas su šeimyna,
tai dėl Rachelės jie visi aukojos.*

*Dar daug žmonių dauson atidangino, 61
o iki Jo nė vienas neatkako,
tik šiuos palaimintuosius ir težinom."*

*Nors ir kalbėjom, žingsniai nešė smagūs, 64
mes traukėm tarsi per didžiulę girią,
per sielų mišką, kaip poetai sako,*

*o priekyje dar laukė tyrų tyrai, 67
kada nubudęs pamačiau – aukštokai
ugnis virš pusračio tamsos išnirus!*

*Nors skyrė mus nuo jų dar geras plotas, 70
mačiau, jog atsiskyres ten gyvena
garbingas luomas išrinktųjų, senas.*

*„O pavyzdy žinojimo bei meno, 73
sakyk, kas jie, ir orūs, ir atlašūs,
kad panašių aplinkui nesimato?"*

*Atsakė: „Vardą savąjį pranašų 76
paliko žemei tam, kad ji garsėtų, –
dangus malonę jiems už tai išrašo."*

*„Pagerbkite didžiausią iš poetų! – 79
mana ausis pagavo balsą skambu, –
matau nušvintantį jo siluetą."*

*Sutirpo balso virpuliai tarp lapų, 82
ir keturi šešėliai sušmėsavo,
kurių kančia nei džiaugsmas neaplanko.*

*„Pažvelk, – vadovas mano atsigavo, – 85
tasai, kur spindi šviesoje su kardu,
yra didžiausias, jis visad pirmavo, –*

*Homeras, tarp poetų karaliavęs, 88
už jo pečių Horacijus, satyras,
Ovidijus, Lukanas atžingsniavo.*

*Taip, mus visus aplankė didis gyrius, 91
todėl tatai, kas mus dabar ištiko,
manyčiau, požiūrį išreiškia tyrą."*

*Mačiau čionai geriausių iš mokyklų, 94
Homero giesmės per pasaulį plaukė,
kiti – nelyg arai dangum skraidytų.*

*Tarpusavy pasitarė nelaukę 97
ir prie manęs vieningai priartėjo,
vadovas siuntė šypseną man jaukią.*

*O pagarba, man rodoma, išaugo, 100
nes priimtas tapau į šaunų būrį,
buvau šeštasis išminties jų draugas.*

*J šviesą ejom, šnekos mus užbūrė, 103
ir patylėti tinkama atrodo,
kai pagyrimo jau esi sulaukęs.*

*Pilies papėdė. Aukštas bokštų guotas, 106
septynios juosė viską sienos storos,
šaltiniai sruvo, kėlė smagią puotą.*

*Tuo vandenių linksmi mus nešė kojos, 109
septyneri mums vartai atsivėrė,
ir lankoje kaip deimantas sustojom.*

*Ten būklės daugelio garbingų vyrų, 112
ramiai jų akys žvelgė ir iš lėto,
kalbėsena skraidria jie išsiskyrė.*

Tada į kalvą kilome gruoblėtą, 115

*kerėjo jos didinga atvirybė,
mums sielų sodą skleisdama kaip žiedą.*

*Trečia, žolių sužydusių grožybėj 118
didingos sielos mano akį glostė,
džiaugiuos net šiandien, širdimi išvydęs.*

*Kaip Elektra spindėjo amžių soste, 121
tenai, kur švietė Hektoras, Enėjas
ir Cezaris, ereliškas, ginkluotas.*

*Mačiau Kamilę ir Pentesilėją, 124
Latinas, galingasai ir duktė jo
Lavinija ten su kitais sėdėjo.*

*Štai Brutus, kurs karalių nugalėjo, 127
Kornelija, Lukrecija ir kitos,
ir Saladiną ten aš pastebėjau.*

*Viršūnėj aukštumėlės tos išvydau 130
aš mokytoją, tą, kurs veda
ir moko tuos, kur jį ratu apspitę.*

*Rymojo ir Platonas, ir Sokratas, 133
šalimais Filosofo įsitaisę;
ir Demokritas, tas, kur buvo matęs*

*atsitiktinį vykslą, ką išskaitė 136
Anaksagoras, Diogenas, Talis,
Zenonas, Empedoklis, Herakleitas,*

*Dioskoridas, gydęs visą šalį 139
žolelėmis; mačiau tenai Orfėjų,
ir Tulijų, ir Seneką moralų,*

*Ir geometrą Euklidą, Ptolomėją, 142
Galeną, Hipokratą, Aviceną
ir Averojų, – skleidė tiek idėjų.*

*Sunku man čia išvardinti kiekvieną, 145
nebent trumpai galėčiau užsiminti,
nes reik į priekį brautis mums vis viena.*

*Esu šeštasis, reikia pasirinkti 148
paunksnę arba šiurpulingą orą,*

iš mūsų du visai jau spėjo dingti.

Lendu tamson, į juodą, judrų šuorą. 151

PENKTA GIESMĖ

*Taip aš iš pirmo rato nusileidau 1
į antrąjį, įsiai mažesnio ploto,
kančios – daugiau. Ir sielvartingos gaidos.*

*Čia stūkso Minas, žiaunos lyg čiaumotų, 4
ištardo ir nuteisia jis ant slenksčio,
kad uodega po to jį apvyniotų,*

*sutikęs sielą, pasmerktą iš anksto, 7
išklauso jos istoriją lig galo,
ir vienu mostu siunčia ją į kančią,*

*pragaruose apsinkina jos dalią, 10
tiek juostų kūną uodega apvijęs,
kiek laiptų leistis požemiu privalo.*

*Ne vienas prie šiurpios ribos stovėjo, 13
o nuteistieji į bedugnę plūsta,
čia Minas į mane išžiūrėjo.*

*"Ei tu, išdrįšęs žengt į skausmo būstą, – 16
pradėjo šaukti įdėmiai nužvelgęs
ir leidęs sau minutę atsipūsti. –*

*Esi gyvuolis! O anas dar žvalgos! 19
Tu pamanei, jog lengva čia pakliūti!"
O vadas jam: „Geriau jau susitvardyk!*

*Neverta kelio, skirto mums, pastoti: 22
juk viso to geidauja aukštos galios,
tos, kur geidauja. Ko čia tau rėkoti?"*

*Ir ima skleistis aimanos bedalių, 25
dejonės duslios; vis labiau girdėsiu,
tą daugiabalsį raudulį be galo.*

*Aš atėjau į progumą bešviesę, 28
sakytum jūrų gilumos dejuotų,
jei viesulai ją talžo pasitiesę.*

*Vieta, kur vètroms patogu darbuotis, 31
jos, sielas tuntais gindamos link krašto,
kankina, suka, atilsio neduoda.*

*Kada tos sielos prarają pamato, 34
tai ima rėkti, verkti bei draskytis
ir Dievą savo prakeiksmiais apdrabsto.*

*Ir sužinojau aš, kad ratas šitas 37
paskirtas tiems, kur geiduliuos paskendo,
kieno protelis geismo pakinkytas.*

*Kaip rudenį pulkai varnėnų skrenda, 40
sparnai juos neša per padange plačią, –
taip audros nešė šitą dvasių bandą,*

*tai šen, tai ten, negali stabteli pačios, 43
nėra vilties, kad jų kančia mažėtų, –
aukštyn, žemyn ir – baimė nuolat krečia.*

*Kaip gervės ima voromis ilgėti, 46
ir gailūs klyksniai aidi viršum klonių, –
taip jos tolybėj plaukė susispietę.*

*Matydamas jų kančią nemalonią, 49
bandžiau surasti ženklus tapatybės, –
kieno tos vėlės vėjyje pajuodę?*

*„Nino žmona ten skraidžioja pirmoji, – 52
vadovas sako, – tautos ir valstybės
ją garbino kaipo meilingą ponią.*

*Paskui ji puolė į tokią gašlybę, 55
kas gyvas ištvirkavo jos pašonėj,
ir nuodėmės jai buvo kasdienybė.*

*Semiramidė, prosenių valdovė, 58
įteisinsi nuodėmę gėdingą,
dabar tas visas paveldas – Sultono;*

*našlė, aukojus auką nuodėmingą, 61
išniekinus Sichejaus atminimą,
ir Kleopatra, kiaurai jautulinga.*

Matai Eleną, tą, kur išgadino 64

*gyvenime tiek vyrų, net Achilą, –
su meile teko grumtis po kautynių.*

*Tristaną, Pari... " Tą šešėlių girią 67
jis vardijo ir net ranka parodė, –
juos meilė nuo gyvenimo atskyrė.*

*Kai šitiek pavyzdžių man buvo duota: 70
tos damos ir tie riteriai patyrę, –
aš sutrikau, jutau aptemstant protą.*

*Ir neištveriau: „Tarkite man žodį, 73
kodėl aniedu susikibę lekia,
kodėl juos vėtroms patogų nešioti?"*

*"Tepriartės, – vadovas man atsakė, – 76
šiek tiek prie mūs, tada bandyk maldauti
meilės vardu, ir atsisuks jų akys."*

*Jiems priartėjus, aš pradėjau šaukti: 79
"O nusiminę sielos, čia nutūpkit!
Ar lemta jums be atsako nuplaukti?"*

*Kaip tie balandžiai, sklendžiantys link gūžtos, 82
sulaukė vėjų nešančių leidimo, –
sparnus išskleidę sielos man paklūsta*

*ir iš Didonės pulko pro miglyną 85
iš liūdno rojaus drįsę pasitraukti,
jie graudžiai atsiliepti pamėgino:*

*„Gyvuoli mielas, traukiantis per plynę, 88
tu aplankei tamsybės karalystėj
tuos, kur krauju bus žemę sudrėkinę,*

*jei mūsų draugas būtų tas, didysai, 91
tai meldžia tau ramybės neregėtos,
esi iš tų, kur mus užjausti drįso.*

*Jei išklausyt ar pasakyt norėtut, 94
tai mums patiems tatau be galo miela,
kol viesulai nepradedą brazdėti.*

*Gimiau mieste, kur po dangum numėlus 97
senoji Po vilnis į jūrą gena*

ir kitos upės sau teškėna smėlius,

*o Meilė kaitrią ugnį ten kūrena, 100
taip uždegė jinaį ir mano širdį
ir teko krimst likimo kietą duoną.*

*Išmoko Meilė, kas ir kur atskirti, 103
ji mus abu surišo tokiais saitais,
kad išsiskirti niekados nemanom.*

*į mirtį Meilė atvedė mus greitai, 106
o jos žudikui teks likimas Kaino."
Štai tuos žodžius jų lūpose išskaitėm.*

*Regėdamas jų kančių kaip ant delno, 109
skubėjau apgailėt ir nusilenkti,
kol išgirdau poeto balsą švelnų:*

*„Tai ką manai?“ Aš atsakiau: „O dangūs, 112
ar mąsto kas – kokia aistra, svajonė,
kokie troškimai buvo juos aplankę!“*

*Ir dar tariau po jų graudžios dejonės: 115
„Frančeska, tavo širdgėla gailioji
man žeidžia širdį, – atjauta bežodė!*

*Bet tarki man: „Ta meilė dviems alsuojant, – 118
kas buvo palydovas, kas mokino,
kas vedėjus aistros keliu sunkiuoju?“*

*Atsakė ji: „O nieks taip nekankina, 121
kaip atminimai apie laimės mirksnį
netektyje, paklausk, vadovas žino.*

*O jei pažinti trokšti iš tikrųjų 124
tos meilės šaknį, sklidiną kartumo,
tai apsakau, ir ašaros tesrūva!*

*Vidudieniu mes skaitėme abudu 127
apie aistrų belaisvį Lancelotą,
vienį, laisvį, nerūpestingo būdo,*

*ir vienas kitą mūsų žvilgsniai glostė, 130
išbaldami, kai kūnai mūs virpėjo,
paskui – kaip knygoj viskas susiklostė.*

*Vos vietą apie bučinius priėjom, 133
net nejutau, kaip ėmė glaustis lūpos
prie to, kurį dabar nešioja vėjas.*

*Ir jis mane bučiuodamas suklupo, 136
pati knyga viliotoju patapo!
Daugiau skaityti neturėjom ūpo."*

*Viena vėlė bylojo lyg iš kapo. 139
Kita – raudėjo, – tai sugėlė širdį,
ir aš drebėjau, purtomas kaip lapas.*

Tada kritau, kaip miręs kūnas krinta. 142

ŠEŠTA GIESMĖ

*Vos protą atgavau, kuris aptemo 1
nuo tos graudžios istorijos ir vaizdo,
jog apmiriau ir nugriuvau ant žemės,*

*naujų aukų daugybė nusileido, 4
ir naujos kančios kur tik nepažvelgsi,
kur kelsi koją, ten dejonių aidas.*

*Trečiam rate, tenai, kur vienos valkos, 7
lietus prakeiktas, šlapias ir ledinis:
toksai jis buvo, amžiais šitaip elgias.*

*Kruša ir sniegas, purvas peleninis, – 10
jie iš aukštybių kūną man suvarsto,
bjauria plėve užtrauktos visos plynės,*

*o Cerberis su trim gerklėm iš karto 13
lojoja aršiai gentį atiduotą,
kuri po šleikščių purvo masę nardo.*

*Šuns akys raudos, o barzda taukuota, 16
išpūtęs pilvas, rankos aštrianagės
įsiutusios nuplėš mėsą su oda.*

*Lyg kalės kaukia jo nagan patekę, 19
apakę vėlės įdūkyje vartos,
pačiom savim joms užsikloti maga.*

Jau šiepias Cerberis, jau rodo narsą, 22

*vos mus užmatęs, kirmis sulig kalnu,
jis tirta visas, o ir pilnas smarso.*

*Vadovas mano lenkėsi ir saujom 25
vis sėmė žemę, žėrė ją iš delno
nelaukęs į plačiai atvertas žiaunas.*

*Kaip tas, kur laukia kąsnio ir sukanda, 28
užspringsta ir įninka mėsq ryti,
daugiau ką nors daryti nė nebando,*

*taip Cerberis pritilo kiek aprimęs, 31
o jo lojimas toks šlykštus atrodė,
kad vėlės kurčios būti tenorėjo.*

*Mes bridome per darganotą miglą, 34
per plakamus pavidalus, iš tolo
atrodė – tuščia, betgi vienos šmėklos*

*gulėjo čia į šlapią žemę puolę, 37
viena dar prasimerkė, mus išvydus,
ir išmeigė pamėlusį veizolą:*

*"Ei tu, į pragarą jau pristatytas, – 40
jis košė, – regis, jog mane pažįsti,
tu jau buvai, kai aš tenai išslydau."*

*O aš: „Čia kalba tavo kankinystė, 43
gal aš tave kada ir pažinojau,
tačiau dabar tu užminei man mįslę.*

*Sakyk man, auka galių nelabųjų, 46
nėra vėlės, kuri labiau kentėtų,
bet bjauresnių bausmių tai daug kam kliuvo?"*

*Jisai: „Pavydo miestas, o ir gėdos, 49
kuris dabar kaip gyvulys galuojas,
suteikdavo ir mano džiaugsmui vietos.*

*Aš vardą Čako kitados nešiojau 52
užtat, kad garbinau apsirijimą,
dabar per lietu alkanas klampoju.*

*Vargše/ė siela! O pasiguodimas – 55
ne vieną ją tokia dalia ištiko,*

čia daug tokių." Ir balsas jo užkimo.

Jam atsakiau: "Aš graudinuos iš tikro, 58
kai apie tavo pomirtę galvoju,
o kas gi laukia tų, kur pasiliko,

kokie dar tyko miestą šį pavojai? 61
Kas ten teisuolis? Ko jie nesitaiko,
kodėl įniršę niaujas ir ginkluojas?"

Atsakė: „Niausias jie be jokio saiko, 64
ir liesis kraujas, juk mieste laukiniai,
ne vieną dar iš ten išstremti taiko.

Kai saulė trečių metų bus atgimus, 67
jie kris, o tie netrukus kelsis,
o juos išgelbės gudragalvis vienas.

Prispaus kitus, galybe apsismilkę 70
jie vaikščios galvas kuo aukščiau iškelę,
kas pralaimės, tam – drebinimas kinkų.

Yra teisuolių, bet jų kalbos veltui. 73
Gobša, pavydas ir puikybė – šitos
trys ugnys dega, amžinai išskeltos."

Nutilo jis, tuo viskas pasakyta. 76
Tariau: „Gal dar ką nors paskelbtum
iš prarajos, – kur dingo, kur nudėti

Tegjajas, Farintata, kurgi mėtos 79
Arigas, Moska, betgi Rustikučis,
tiesiu protu suspėję išgarsėti?

Pažvelgt į juos norėčiau bent minutę, 82
kur galios tremia gan iškilų žmogų,
į dangų ar į pragarą nugrūda?"

O jis: „Tamsa labiau apglobus, 85
bausmė didesnė grūda į gelmynę;
tenai visi jau kito rato grobis.

Sugrižęs duok šviesiam pasauliui žinią, 88
primink, kad aš buvau ten vienu tarpu, –
tai atsakas ir žodžiai paskutiniai."

*Ir metęs žvilgsnį kreivą lyg iš grabo, 91
jis lenkėsi, nusukęs veidą savo
beregijų šmėklų pulką susirado.*

*Vadovas tarė: „Šitas supūliavęs 94
neprisikels be angelų trimito,
pakol Teisėjas bus neatkeliavęs.*

*Į savo kapą vienas žvelgs per kitą, 97
vėl atsiims ir sąnarius, ir mėšą,
ir nuosprendis visiems bus pasakytas."*

*Taip brendam per purvyną šešėlėtą, 100
tylom per lietu ir sprendimų gausą
šioj amžinybėj aptariam iš lėto.*

*"Ar kančios jų, – aš mokytoją klausiu, – 103
bent sumažės po Paskutinio teismo,
ar bus čia variantų įvairiausių?"*

*„Tavasis mokslas, – jis atsakė, – teigia: 106
kuo išbaigtesnė prigimtis, tuo saldis
daug didesnis, o kartėlis – taipgi.*

*Nuo prakeikimo jie neišsigelbės, 109
todėl ir tobulybės nesulauksim,
bet ateity prisikėlimą matom."*

*Taip sukdami ratu mes traukėm 112
kalbėdamies, bet nežadu kartoti.
Kur prarajon nusileidimas laukė,*

išvydom Plutą, stypsantį beprotį. 115

SEPTINTA GIESMĖ

*„Pape Satan, pape Satan alepe!" – 1
sketriojos Plutas, balsas gergždė, sunkės.
„Nepaisyk, savo įsiūty lai viepias!"*

*Manasai visažinis suramino: 4
„Neleisk, kad įbaugintų, lai netrukdo
mums nusileist žemyn nuo šio kalnyno. "*

Ir metė tam aršiam išverstasnukiui: 7

*„Tylėk, išlindęs iš bjauraus vilkyno!
Dink, pats save į vidurius subrukęs!*

*Mes leidžiamės tamson, ganės kaukimo, 10
taip nori tas, kurs Mykolo kariauną
malšini į dangų siuntė sukilimo."*

*Kaip vėjas burę išpūstą pargriauna 13
sulūžus stiebui, pradeda vyniotis, –
mačiau, kaip tas žvėris sau galą gauna.*

*Kankynių kelią jausdami po kojom, 16
tuomet į ratą įžengėm ketvirtą,
aplink visatos širdgėlos telkšojo.*

*O Viešpatie teisingas, kas ištirtų 19
tas nuoskaudas, kurias tenai regėjau,
už ką ir kaip tos visos bausmės skirtos?*

*Kaip sūkuriai Charibdėj susisukę 22
atlėgsta, vos banga iš priekio kerta,
taip žmonės čia šurpiuos rateliuos ūkė.*

*Vis naujas bažmas griuvo iš pavartės, 25
į dvi grupes dalijosi ta liaudis,
naštas krūtinėm stumdami jie verkė.*

*Taip viens į kitą trunkėsi ir glaudės, 28
atšokdami jie keikėsi ir plūdos:
„Švaistūnas tu!" – „O tu mašnoj užspaudęs!"*

*Sukiodamies po sutemą, pablūdę, 31
jie priešpriešom į vieną tašką slinko
ir keitėsi, ir traukė giesmę gūdžią.*

*Paskui jie vėl sugriždavo – aplinkui 34
taip pusračiais kartodavos grumtynės,
ir aš tariau, kai ištvėrmė pradingo:*

*„Vadove, kai kuriuos esu pažinęs, 37
nejau visi šie žmonės su tonzūrom
yra dvasiškiai? Negi jų eitynės?"*

*Jis man: „Štai tie, kuriuos dabar apžiūrim, 40
gyvenime viena akim žvairavo,*

jie iškreipė dalyko mąstą, tūrį.

*Dėl to taip negražiai apsižodžiavo, 43
dabar gi nenustygsta viens prieš kitą,
kaip šunys loja, gėdos paragavę.*

*Tie klierikai viršugalviuos nuplikę. 46
Ir popiežiai čionai, ir kardinolai, –
šykštumas kai kuriems labai patikęs."*

*Tariau: „Vedly, išžiūrėjęs uoliai, 49
surasčiau ir pažįstamų daugybę,
kurie į šį prasikaltimą puolė."*

*Jis man: „Geriau palikti juos ramybėj, 52
tokiu purvu jie buvo apsidrėbę,
kad mūsų protas čia atrodo žlibas.*

*Taip eis jie, kol trimitai nuskardėję 55
privers juos keltis, kapuose išbudins,
mosuos su kumščiais, vienas kitą griebę.*

*Kas išlaidavo, kas gobšulio būdo, – 58
negaus palaimos, – sąmyšįn pateko,
manau, tau laikas tai suprasti būtų.*

*Čionai regi apgaulingumą lakų 61
Fortūnos dovio, jie gi – žemės gyviai,
seniai jau neapykanta aptekę.*

*To aukso, kurs po mėnuliu sužibęs, 64
ir dar senesnio, – jiems per maža būna,
vienai – švaistūnai, o kitiems – šykštybė."*

*Tariau: „Dabar ką nors apie Fortūną: 67
kas ji tokia, kodėl jos gentys vaikos,
kaip padalija savo laimės duoną?"*

*O jis: „Ir tu, o padare per paikas, 70
tiktai tamsybę joms patirti duota.
Tai išklausk, tau proga pasitaikė.*

*Praamžiuose tos išminties jau būta, 73
kas kėlė skliautą, teikėjam valdovą,
kad kiekviena dalelė spinduliuotų.*

*Po lygiai plinta spindulių vienovė, 76
o žemės prabangai valdyti skyrė
lemties dievaitę, ji sargyboj stovi*

*ir kartkartėmis perkelia bei sveria 79
tos laimės tuštį ir žmonėms, ir šaliai, –
su mirtingaisiais elgiasi kaip dera.*

*Tautas dalija svetimųjų valiai, 82
jos sumanumas tarsi neapčiuopta
angis, kurios žolėj išvelgt negalim.*

*Su ja nepasirungs jūsiškis protas: 85
jįnai numato, teisia, viešpatauja,
jai tas, kas ir kitoms dievybėms duota.*

*Be pertrūkio tas virsmas, vis per nauja, 88
tie rūpesčiai ją gena kas minutę,
visiems po trumpų mirksnių atnašauja.*

*Ją daugelis norėtų nukryžiuoti, 91
nors iš tikrųjų nusipelno liaupsės,
bet retas jai suras meilesnį žodį.*

*Palaimintoji šmeižiančių neklauso, 94
vien šypsosi su pirmgimiais susėdus,
ji suka savo rutulį, šviesiausia.*

*Bet leiskimės, kur teks labiau gailėti: 97
palinko žvaigždės, plaukusios į viršų,
kol ėjom; taigi metas paskubėti."*

*Mes kirtome šį ratą ir išnirom 100
ties sraumenim, kurie po tamsią daubą,
pačių išgraužtą, spinduliais praniro.*

*Raudonai juodos čiurkšlės, išsigaubę, 103
ir mes, keisti šios gūdumos kaimynai,
žemyn taku su nuolydžiais patraukę.*

*Vanduo tai šoka, tai apsiramina, 106
į Stikso pelkę puola toks apniukęs
papėdėje pilkųjų akmenynų.*

*Aš pamačiau, tenai akis atsukęs, 109
į pelkes grimztantį žmonijos būrį,
iš žiobtų neapykanta jiems sunkės.*

*Baksnojosi, ne vien tik pirštais dūrė, 112
bet ir galvon, ir spirdavo iš kojos,
manytum, perplėšt vienas kitą nori.*

*Gerasis mokytojas man bylojo: 115
„Sūnau, matai čia tūžmo apsėstuosius, –
jie vandeniui sau sielas apsiklojo.*

*Iš tos maurynės atdūsius gaudžiuosius 118
jie siunčia purslais, tie iš dugno kyla,
vos tik užmetęs akį, sužinosi.*

*Dumble jie murma: „Mes ore užgimę, 121
tenai, kur saulė linksminas ir žaidžia,
tačiau niūros mes buvom prisisėmę;*

*mes nirštame įmurkdyti į raistą.“ 124
Tokia giesmė iš gerklų jiems gurgėjo,
o viso žodžio net išstart neleista.“*

*Tokias dumblotas žiotis mes apėjom, 127
tarp upės ir tarp raisto liko pėdos,
aniems nasrus – purvai uždarinėjo.*

Štai stovim bokšto didelio papėdėj. 130

AŠTUNTA GIESMĖ

*Toliau pratęsiu: nuotolio nebaigę, – 1
žiojėjo ilgas kelio tarpas prieky, –
akis į bokšto smailumus įsmeigę,*

*pamatėme du žiburiu, jie plieskė, 4
paskui dar vienas, švaistė apsiblausęs,
maniau, koks atsakas pirmiesiems šmėkšo!*

*Tada į jūrą išminties kreipiausi, 7
paklausiau: „Kas per ugnys? Kas gi
ten siuntinėja ženklus įmantriusius?“*

*Jei purvo vilnį skrodžia tavo akys, – 10
jis tarė man, – tai erdvėje pro rūką*

atskirsi tuos, kuriems kai ką jie sako."

*Eikli strėlė, akimirksnį užtrukus, 13
ore sublizgo ir ūmai išniro,
o ne, tai valtis, vėtrų nepabūgus,*

*mūs pusėn čiuožė, braukė dugno žvyrą, 16
irkluojuos mosavo, rėkė balsiai:
„Čiumpu tave, o nuodėmingas vyre!"*

*„O Flegijau, kiek dar tuos niekus malsi? – 19
maestro tarė. – Mes čia tiek tebūsim,
kol eldija į kitą pusę kelsi."*

*Kaip tas žmogus, apgautas ir pasiutęs 22
nuo apgavystės jausmo ima šėlti,
taip Flegijus parodė savo būdą.*

*Romus vadovas nužengė į valtį, 25
o aš taipogi; eldija šoklioji
turėjo pirmą kartą tiek pakelti.*

*Mane ir vadą vos užuodęs luotas, 28
nelyg senais laikais atgavo greitį,
ir liko ruožas, šauniai išvagotas.*

*Mirėsių vaizdas prieš akis mūs skleidės, 31
viena galva išlindo iš purvyno,
pasiteiravo: „Ko prieš laiką eiti?"*

*Aš jai: „Ir aš, bet likti neketinam. 34
O kas gi pats, taip bjauriai apsirengęs?"
„Esu tasai, kur vien raudot težino."*

*Aš jam: „Tespaudžia tie purvai apdenge, 37
piktoji dvasia, gerk iš dumblo balos!
Atpažinau, nors visas apsidergęs!"*

*Jis bandė įsitvert kur valtės briaunos, 40
tačiau vedlys nustūmė jį pašiepeš:
„Keliauk, šunie, į savąją šunaują!"*

*Mane tuomsyk jis paėmė į glėbį 43
ir priglaudė: "Ak, tu rūščioji siela,
palaiminti nešiojusios paslėpsniai!"*

*Anam pasauly buvo jis nemielas, 46
geru žodžiu minėti nieks nenori,
todėl ir graužias tūžmasty pamėlęs.*

*O tie, kur dedas, kad valdovai orūs, 49
kaip meitėliai į šias srutas sulindę,
jų nešlovė ilgai smardins čia orą!"*

*Ir aš: „Vedly, mes turim galimybę 52
matyt kaip jie į juodą buzą skęsta,
kol mūsų laivė skrodžia vilnį lygią!"*

*Jisai: Anksčiau nei mes priplauksim kraštą, 55
tų reginių išvysi gyvą galą,
kelionė tokią prabangą tau žada."*

*Tikra tiesa: pikčiurną tą iš balų 58
antai apskretėlių banda apkibo,
ir Viešpačiui tariau aš „ačiū!" saldų.*

*O purviai šaukė: „Čiupkite Filipą!" 61
Tas florentietis kandžiojo ir krimto
patsai save; bjauri minia aplipo.*

*Prapuolė jis, ir man užtenka šito. 64
Gaili rauda į ausį įsibrovė,
ir mano žvilgsnis stulbdamas pakito.*

*„Sūnau manasis, – pratarė valdovas, – 67
mes priartėjome prie miesto Dito,
kur kenčiančių didžiausia įvairovė."*

*O aš: „Vadove, jau matau, sušvito 70
ten atšvaitais raudonis minaretų,
išnirusių iš žaizdro nematyto."*

*„ Tai liepsnos, senas amžinybės vėjas, – 73
jis tarė, – purpuru juos verčia grynu;
į žemutinį Pragarą atėjom."*

*Pasuko mūsų valtis į griovyną, 76
šlaitais jis neviltingą miestą juosė,
o sienos man atrodė geležinės.*

*Apsukom ratą tamsų ir miglotą, 79
nustojom, kai irkluojujas sušuko:
„Štai vartai! – surėkė, – čia jus įduosiu!“*

*Mačiau, kaip vartais tais į viršų ropštės 82
baidyklių bažmas, jas išlijo liūtys.
Sargyba: „Kas tu toks? Ne juokas*

*gyvam į mirusių namus pakliūti!“ 85
Vadovas mano, ranką kiek ištiesęs,
ženklais parodė, kad turiu čia būti.*

*Tuomet jie tarė, jau šiek tiek atvėsę: 88
„Įženki tu, o jis tegu keliauja;
į požemius juk atkeliavot dviese.*

*Teras beprotis tas sau kelią naują, 91
kuriuo ir grįš, o tujen šičia būsi,
atvedęs jį per nuodėmingą kraują.“*

*Tik pamanykit, kokie siaubo gūšiai 94
mane užplūdo nuosprendį išgirdus, –
kaip man pareit dabar į saulės pusę“?*

*Tariau: „Vadove, tu neleidai mirti 97
septyniskart ir dar ne vieną kartą,
užstojai nuo pavojų mano širdį.*

*Tik neapleisk, kai man gyvent apkarto. 100
Jei mums įžengt į miestą nepavyko,
tai grįžkime, o brautis ten neverta!“*

*Ir išgirdau bylojant vyrą kilnų: 103
„Iš mūsų kelio, – tik neišsigąski, –
nieks neatims, mums skirtas toks likimas,*

*stovėk ir lauk, ir stiprink savo dvasią 106
viltinga išverme, o požemių pasauly
aš sergėsiu, įkvėpdamas tau drąsą.“*

*Nuėjo ir paliko pilną siaubo, 109
gerasis tėvas, – mintimis tuo tarpu
dvejojau aš, visas jėgas sukaupęs.*

Daugiau jau negirdėjau aš jo žodžių, 112

*su priešais visas pokalbis čia baigės, –
jie užtrenkė vartus ir nesirodė.*

*Taip užsivėrė vartai geležiniai 115
prieš pat vadovą, jo ten neįleidę,
apsigrėžė jis liūdnas, nusiminęs.*

*Blausus ir apsiniaukęs buvo veidas, 118
nunėrė galvą ir šnabždėjo lūpos:
„Katraš iš jų padarė tokią klaidą?“*

*O man: „Nepaisyk, jog iš veido liūdnas, 121
nenusimink, aš išėitį surasiu,
nežiūrint to, ką sugalvoję būtų.*

*Girdėjom apie pinkles klastingąsias, 124
ir prie pirmųjų vartų dėjos dyvai,
o vis dėlto atidarytus rasi!*

*Regėjai užrašą viršuj negyvą: 127
iš ten, palikęs aukštumas, pats vienas
žemyn keleivis leidžiasi galingas.*

Jis kada nors atvers šio miesto sienas." 130

DEVINTA GIESMĖ

*Spalva, kuri išbaltino man skruostus, 1
kada vadovas atgalios pasuko, –
ir savo baimę išdavė iš mostų.*

*Įsiklausydamas į juodą, tamsų ūką, 4
stovėjo jis, įtempęs savo klausą,
lyg balų smarvės ir tamsos pabūgo.*

*„Privalome įveikti juos galiausiai, – 7
jis ištarė, – juk turim užtarėją!
Tegu tik pasirodo kuo greičiausiai!“*

*Mačiau, jog gan nerišliai jis kalbėjo, 10
viena mintis užstojo kitą mintį,
tarpusavy abi jos nederėjo.*

*Klausiau, bet mano šišas nugaravo, 13
nebent tamsiau dabar vaizduotė piešė
tatai, ką žodžių nuotrupos diktavo.*

*„Nejau iš pirmo rato išsiplėšę, 16
į šitą liūdną dugną nusileidžia
tik tie, kurie praradę viltį šviesią?“*

*Paklausiau, jis: „Į šitą unksnę klaidžią 19
keliu, kuriuo mes čia pakliuvom dviese,
lig šiolei retos sielos bus tebraidę.*

*Bet vienkart esu, kai tesalietė 22
Erichto, ta, kuri mane užbūrė,
mokėjus kūnams sugrąžinti sielą,*

*buvau aš atkeliavęs tarp šių mūrų, 25
kuomet dvasia apleido mano kūną,
turėjau parlydėt šešėlių niūrų.*

*Tokių tamsių vietovių nėra, nebūna 28
nutolusių labiau nuo dangiškojo rato;
žinau aš kelią, drąsinkis, ir judam.*

*Pelkynas šis bjauriais kvapais nukrato, 31
kietai apglėbęs miestą širdgėlingą,
kuris atgal piktai atblokšti graso.“*

*Ką sakė dar – atmintyje pradingo, 34
nes mano žvilgsnį, sielvarto išplėstą,
prikaustė bokštų purpurus liepsningas,*

*kur raitėsi, nelyg norėtų būti, 37
kraujuotų furijų blyški trijulė,
o hidros žalios laikė jas apskėtę;*

*iš kūno taip, kaip moterys prigulę, 40
tik kasos jų – tai dykumų gyvatės,
su išsiūčiu ant smilkinių nupuolę.*

*Man tarė tas, kur šitai buvo matęs – 43
tą amžinų raudų valdovės svitą:
„Regi čionai Erinijas baisesias.*

*Štai Megera, kairiojoj pusėj niršta, 46
o Alekto – iš dešinėsios rauda,
ir Tesifonė vidury jų tirta.“*

*Nagais krūtis jos visos raižė skaudžiai, 49
paplakdamos, o riksmas taip skardėjo –
drebėjau aš, prie vedlio prisiglaudęs.*

*„Medūza, čion! Tegu jis akmenėja! – 52
jos ėmė šaukt, žiūrėdamos iš aukšto. –
Tezėją taip nubausti mes turėjom!“*

*„Greit apsisuk ir netgi nesibauškink, 55
kai pamatysi šiurpiąją Gorgonę,
nes sugrįžimo niekad nesulauksi,*

*čionai ir liksi“, – tarė man vadovas, 58
apsuko atbulą, pats savo rankom
man uždengė akis, nuo jų užstojo.
O jūs, kuriems išmanymo užtenka, 61
pažvelkite ir būsite supratę,
ką slepia eilės šios ir kur jos lenkia!*

*Bet štai per tą drumzlynės lauką platų 64
dundėjimas baisingas ėmė plisti,
ir čia, ir ten – abu krantus sukratė,*

*kaip viesulas pakilęs ima skliti, 67
garams ir šalčiams susidūrus šiaušias,
jie šitaip nesiliovė lieję pyktį.*

*Šakas genėja ir medžius jie laužia, 70
stulpus iš dulkių pakelia ir lekia, –
kas gyva, to net pėdsakai ataušę.*

*Akis atidengė ir tarė: „Savą akį 73
nukreipki ten, kur juoduma juodžiausia,
kur viskas dūmų kartėlin pateko.“*

*Kaip varlės pusrąčiais pasklidę gausiai 76
nuo vandenų gyvatės traukias, sprunka,
ieškodamos, kur priebėga saugiausia,*

*taip aš regėjau: spruko sielų tuntai, 79
paklaikę lėkė, vos tik tą išvydę,
kuris per Stiksą ėjo kaip per gruntą,*

*jis braukė nuo akių sau tirštą miglą, 81
ištiesęs priekin savo kairę ranką,*

daugiau jau jokio kliuvinio neliko.

*Ir supratau, kad atsiuntė jį dangūs, 85
į vadą žvilgt, o šis man davė ženklą,
kad aš tylėčiau, svečiui nusilenkęs.*

*Kaip rūsčiai brovės jis pro miglą aklą! 88
Link vartų traukė, lazdute iš nendrės
atvėrė juos ir tie – jėgų neteko.*

*„O išperos dangaus, klastas išbandė, – 91
jis kėlė balsą stodamas ant slenksčio, –
ar manote suradę naują landą?*

*Kodėl negalit dangui nusilenkti, – 94
tai jo valia tvirtu žingsniu žingsniuoja,
ir jūs jai esat per silpni pakenkti.*

*Kodėl likimą bandote piktuoju? 97
Atminkit Cerberio šašuotą snukį,
kursai prispaudęs uodegą dvėsuoja."*

*Ir nužingsniavo sparčiai nosisukęs 100
dumblais, o mums nė žodžio neištaręs,
kaip tas, kurs kirtęs net nelaukia smūgio,*

*bet ne iš tų, kuriuos maištaujančius išbaręs; 103
ir mes nuo švento žodžio išdrąsėję,
prie vartų puolėm tų, kur atsidarė.*

*Neradom priešų vidurin įėję; 106
geidaudamas kančios vaizdus išvysti
ir nuodėmės, kuri čia išvešėjus,*

*dairiaus po miestą, bokštų karaliją, 109
bet vieną tuščią dykvietę regėjau,
kur sielvartai sau gūžtą susiviję.*

*Kaip Arlyje, ten, kur Rona sruvėjo, 112
ar Poloje, kur vandenys Kvarnaro
italų sienas meiliai apsiviję.*

*Kapavietėm čia kalvos užsidaro, 115
aplinkui grabas glaudžiasi prie grabo,
baisesnę gėlą visa tai įvaro.*

*Čia tarp duobių visur taip karšta tapę, 118
dar niekam nepavykę taip liepsnoti,
net žaizdruį savo geležiniais lapais.*

*Visi kapai čia buvo atlapoti 121
ir kiekviena duobė gyvai kalbėjo,
kokią menkystę buvo jie užkloję.*

*Ir aš: „Vedly, kas ten palaidotas gulėjo, 124
kas tie velioniai, jogei jųjų verksmas
per visą tuščią erdvę nuaidėjo?“*

*Jis tarė man: „Čionai ereziarchai 127
ir jų sekėjai įvairiausios veislės,
užpildytos jais visos žemės ertmės.*

*Toksai prie tokio guli nenugaišę. 130
Ir svilina juos nevienodos liepsnos."
Į dešinę jis pasisuko. Eisim*

kančių lauku, dantytų bokštų lieptais. 133

DEŠIMTA GIESMĖ

*Antai ir traukia takeliu slaptuoju, 1
kursai tarp mūro ir kančių vietovės, –
vadovas mano, aš paskui žingsniuojau.*

*Aukštasis prote, vesti pasišovęs 4
iš meilės, – pabandžiau pratęsti šneką,
paaiškink man, tavim aš pasiklovęs,*

*ar tu, kurie karstuos po žemėm svyla, 7
išvysti negalėčiau? Kapinynai
išknaisioti ir dingusi sargyba."*

*„Užverta bus, – atsakė visažinis, – 10
kada sugrįš iš Juozapato slėnio,
ankstesnį kūną sau susigrąžinę.*

*Kapai čia tu, kurie tikėt tingėjo, 13
kaip Epikūras betgi šalininkai,
kad su dvasia ir kūnu eina vėjais.*

Čia tavo klausimai labiausiai tinka, 16

*į tai, ką sąmonėj laikai paslėpęs,
atsakymą tu gausi sąžiningą."*

*O aš jam: „Pone, taip širdis man liepia 19
neįkyrėti tau, kad neižeisčiau
aš tavo priesako; esu kai ką nuslėpęs."*

*„O toskanieti, sugebantis eiti 22
dar gyvas per ugninio miesto tvaną,
kuklus ir santūrus per visą laiką,*

*jei spręščiau iš tarmės, tai, regis, vaikas 25
esi tu prakilnios tėvynės mano,
kuriai galbūt ir skausmo aš suteikęs."*

*Taip nelauktai šis balsas sugrumeno 28
iš vieno kapo, jog šiek tiek suglumęs
prisiglaudžiau prie savo sargo seno.*

*O jis: „Iš kur tasai bailumas 31
Antai, žiūrėk, Farinatapakilo,
nuo šakumo jau regimas jo kūnas!"*

*Smeigiau į veidą žvilgsnį jam akylą, 34
o jis, krūtinę tiesdamas ir galvą,
prieš patį velnią gynė savo bylą.*

*Prastūmęs pro liepsnas, kurios ten alma 37
ir pėdas mūsų neskausmingai laižo,
vedėjas tarė: „Rėšk jam kilnią kalbą!"*

*Kada sustojau aš prie kapo graižo, 40
tmogus, iš dugno žvelgęs, jau numiręs
griežtai paklausė: „Tai kieno tu ainis?"*

*Aš nuosekliai jam dėščiau, ką patyręs, 43
išklojau viską, nenuslėpęs nieko;
tuomet blakstienom plėstelėję o vyras.*

*Paskui jis tarė: „Man pridurti lieka, 46
tai buvo priešininkai mūs grupuotės,
juos du kartus esu gerai supliekęs."*

*„Nors ištremti, – bandžiau nepasiduoti, – 49
jau antrą kartą iš visur jie grįžo,*

jūsiškiai šito meno neišmoko."

*Antroji šmėkla pasirodyt ryžos, 52
barzda ji rėmėsi į kapo kraštą,
klūpodama ji atsistot nedrįso.*

*Aplinkui dairėsi, lyg norėjo rasti 55
tą, kurs mane lydėjo visą kelią, –
nerado, o tada pradėjo verkti*

*ir ėmė klausti: "Jei vidinės galios 58
į šią belangę bus tave atvedę, –
kodėl sūnus čionai neatkeliavo."*

*Aš jam: "Aš ne sava valia čia atsiradęs, 61
tasai, kur lydi, tai – šalimais stovi,
o Gvidas eiti čia prasmės nematė."*

*Jo žodžiai, išorė ir visas būvis 64
man išdavė, ką čia esu sutikęs,
ir atsakas kuo išsamiausias buvo.*

*Pašoko rėkdamas: "Atsakymas netikęs! 67
Nematė? Kam tasai būtasis laikas?
Šviesa saldžioji jo akims išnykus?"*

*Tas sakinys į širdį jam pataikė, 70
man regis, kad dar kalbai nenutilus,
kaip stovi griuvo, viskas čia ir baigės.*

*Tik didžiadvasis, tęsęs savo bylą, 73
stūksojo ir nė žodžio nepasakė,
jo forma anei keitėsi, nei dilo.*

*„Tatai, kad meną sugrąžtu, – jis tęsė, – 76
mūsiškiai perprasti yra negabūs,
skaudžiau man už visas kančias manąsias.*

*Prieš pusšimtąjį kartą užsidegus 79
Mėnulio deivei, turinčiai čia valių,
suprasi, koks sunkus grįžimo takas.*

*Linkiu pareit į širdžiai mielą šalį, 81
tačiau kodėl be pagailos kiekvieną
jūsiškis teismas žeminti taip gali?"*

*Tariau: „Minėdami žudynių dieną, 85
kai Arbija vilnim kraujuota sruvo,
už jūsų sielas nesimels nė vienas.“*

*Jisai papurtė galvą, atsiduso: 88
„Ne vienas ten buvau, be tikslo
nė vienas ten nesiveržė į mūšį.*

*Beje, likau aš vienišas, kai siekta 91
Florenciją nutrint nuo žemės veido,
ir man šiaip taip išgelbėt ją pavyko.“*

*„Tegu bent mūs vaikiai susitaiko! – 94
atrėžiau jam, – bet mazgą jūs atriškite,
kuris užveržęs mano protą laiko.*

*Manyčiau, matote jūs itin ryškiai, 97
kas bus, kas ateity mūs laukia,
o nūdienu – tas pats, kas vakarykščia.“*

*„Kas tolima nėra mums apsiniaukę, – 100
atšovė, – mes juk esam toliaregiai,
taip Viešpats lėmė, dabartis praplaukia*

*pro šalį, tarsi lenktų mūsų regą, 103
suprast jos neištengiam, žinios skurdžios,
nedaug apie mirtingą būtį sako.“*

*Manau, jog permatyt esi igurdęs, 106
jog visas mūsų pažinimas blėsta,
vos užsitrenks į ateitį mums durys.*

*Tuomet ir aš, suvokęs savo gėdą, 109
tariau: Jie reikalo anas parkrito,
juk Gvidas savo vietoj tebesėdi;*

*tada aš negalėjau atsakyti, 113
nesang mąščiau, apsėstas abejonių,
kas paaiškėjo, ko dabar neslėpsiu.*

*Čia išgirdau bešaukiantį vadovą, 115
tariau tai vėlei: „Mūsų kalbos baigtos,
greičiau išvardyk kas šalimais stovi!“*

*„Per tūkstantį čionai šešėlių plaikstos, 118
šiame būry tu rasi Federiką
ir Kardinolą. O kitiems – ne laikas.“*

*Prapuolė jis, o man sugrįžti teko 121
pas antikos poetą, krėtė šiurpas,
apmąstant pranašystę man nesmagią.*

*Į tolį traukėm, jam paklaust parūpo: 124
Jaučiu širdim, jog tu blogai jautiesi?"
Aš apsakiau jam viską, tik be ūpo.*

*„Į galvą dėkis tai, kas patikėta, 127
tokia dalia, – jis įsakmiai kalbėjo
pakėlęs pirštą, – o ir kitą tiesą!“*

*Kai švies palaimos žvaigždės patekėję 130
tau – skaisčios akys, reginčios teisingai,
tai paaiškės, ką skyrė Nulėmėjas.“*

*Šiek tiek į kairę pusę pasislinkom, 133
pro mūrus vedė nuolydis statokas
į rato centrą, į kriaušėtą vingį,*

iš kur į viršų veržės smarvė, dvokas. 136

VIENUOLIKTA GIESMĖ

*Aukštos pakrantės kraštutinį skardį, 1
kur plikos uolos glaustėsi prie kojų,
o dar žemiau baisesnės griūtys vertės,*

*priėjom, smarso ėdami sustojom, 4
o jis aukštyn iš prarajos išplito;
bandžiau aš slėptis, o sykiu – vadovas*

*už antkapio, kur užrašas nušvito: 7
„Čia Anastazo, popiežiaus narvelis,
Fotino šunkely jisai paslydo.“*

*„Šioj nuokalnėj ir pailsėti galim, 10
tegu uoslė prie tų kvapų pripranta,
tuomet lengvesnis bus į dugną kelias“, –*

*maestro man: „Tai pakalbėti bandom, – 13
tariau, – sutrumpintume šį laukimą.“*

O jis: Jaučiu, viens kitą mes suprantam."

*„Klausyk, sūnau, vidur plikų uolynų, – 16
pradėjo jis, – sakytum trys pakopos,
trim ratais, mažesniais pasidaliję.*

*Visur čia dvasių užburtų prikopę; 19
kad žvelgt galėtumei į knibždėlyne,
pirma išgirk, ką įdubos priglobę.*

*Visi veiksmai, kurie pakenkt mėgina, 22
užtraukia rūstį iš aukštų padangių;
ir Medūza išbunda, ir Gorgonė.*

*Klasta žmogaus dažniausia neaplenkia, 25
ja Viešpats bjaurisi, gilyn klastūną grūda,
o ten bausmė didesnė jam ir tenka.*

*Smurtautojai į pirmą ratą sprūdo, 28
kadangi smurto esama trejopo,
tai juostos trys, – viena kitai nekliudo.*

*Prieš Viešpatį, save, prieš artimąjį žmogų, 31
prieš juos pačius ir jų sukurtus daiktus, –
tuo įsitikinti turėsi progą.*

*Visur jėga, – tai kas, kad taip neleista, – 34
žaidom, žudynėm, priespauda garsėja, –
plėšimai, prievartavimas ir gaisras;*

*dėl to, kad ginklo griebias sužvėrėję 37
galvažudžiai, taip pat plėšikų gaujos
į pirmą rato juostą sugužėję.*

*Daugybė savo mirčiai patarnauja, – 40
susinaikina ir todėl taip sunkiai
antrojo rato juostoje vergauja.*

*Kiti gi – prie švaistūnų prisijungė, 43
tie – mėgo lošti arba išlaidavo,
paskui jau verkė grimzdami į dugną.*

*Kas keikė dieviškumą, šventvagiavo, 46
kas neigimu sukietino sau širdį,
prieš gamtą ėjo, prigimimą savo, –*

*mažesnis žiedas juosia juos įnirtęs, 49
ugnim Sodomą žymi bei Kaorą,
tegul pastūgaus Viešpatį pamiršę.*

*Klastavimas, apgaulės nepadorios 51
papiktina kiekvieną tą, kurs tiki,
ir tuos, kurie tikėti tuo nenori.*

*Ir meilės ryšio čia jau nebelikę, 55
kuris iš prigimties susieja žmones;
ir taip rate antrajame įstrigę*

*veidmainiai, sąvadautojai, klastūnai, – 58
prekiauja sąžine, taip užsidirba duoną
simonijiečiai, vagys, pataikūnai.*

*O pirmas būdas tas, kuris išduoda 61
visų švenčiausią prigimtinių ryšių,
galop pasitikėjimo paguodą.*

*Todėl visi į siaurą ratą Dito, 64
kuris visatos branduoly sau sėdi,
bus pasodintas meilės išdavikas.*

*Tariau: „Lig šiol neteko man girdėti, 67
kad kas bedugnę šitaip pavaizduotų,
ir tuos, kur pasmerkti tenai kentėti.*

*O vis dėlto: kas vandenuos dumblotuos, 70
kas liūtyse, kas vėtrose kamuojas,
bet nematyt, kas nepaliauja loti?*

*Kodėl ne ten, kur bonios raudonuoja, 73
įkalinti, jei Viešpats juos prakeikė?
Jei ne, tai ko jiems čia dar aimanuoti?*

*Atkirto man: „Ne ten, sūnau, pataikei. 76
Nejaugi būsi protą čia pametęs?
Jei taip, atsitokėti tau pats laikas.*

*O gal šiek tiek net atmintį praradęs? 79
Juk „Etikoje“ perskaito jaunimas –
trys polinkiai į nemalonę veda.*

*Nesantūra, pagieža, pasiutimas. 82
pirmoji ne itin baugina Dievą,
dėl to švelnesnis tėviškas baudimas.*

*Iš ten ir ten dalyką ši apėmęs 85
ir prisiminęs, kas atidalyta,
ir tuos, kuriuos be gailesčio nutrėmę,*

*suvoksi, kokios buvo Dievo mintys. 88
Piktuoliai čia. Kiti aukščiau prasmegę,
taip apsisprendė dieviškasis teismas."*

*„O saule, guodžianti net silpnaregį: 91
Jei šitaip mokai, tai galiu sau leisti
net abejoti savo vargšę akį.*

*Lai tavo sumanumas man išaiškintų: 94
palūkininkas kur, kuo jis paniekęs
gerumą Dievo ir už ką prakeiktas?"*

*„Ne kartą filosofą šito klausę, 97
jis atsaką yra palikęs seną:
„Pati gamta pamėgdžioja pirmiausia*

*aukštos dievybės išmintį bei meną, 100
net „Fizikoj¹¹ tą tiesą greitai rasi,
šiek tiek jos pačią pradžių pašiugždenęs.
Kūryba atsikanda savo kąsni, 103@
kaip mokinė, kur eina paskui gamtą,
ji – Dievo vaikas, jeigu vaizdžiai tarsi.*

*Per jas abi ir Biblijoje lemta 106
pačiais tauriausiais žodžiais – tobulėti,
žydėti, garbinti visa tai, kas šventa.*

*Palūkanis – geriau to neminėti, 109
ne prigimtinį kelią pasirinko,
kiti bendrakelioniai jį apsėdę.*

*Tačiau eime. Gerokai čia užtrukę, 112
baksnoja Žuvys kraštą horizonto,
o į Vežėčias šiaurėjai įsmuko,*

į apačias dar šitokia tolybė." 115

DVYLIKTA GIESMĖ

Baugus tas skardis, nuo kurio reikėjo 1
mums leistis. O kraštovaizdis aplinkui
bet kam čia būtų sąmyšį sukėlęs.

Kaip palei Trentą ta griūtis nuslinkus, 4
kur Adidžę pašiurpino kadaise, –
ne vienas ten po nuolaužom pradingo;

čia driekėsi pakriaušės tokios baisios, 7
kad tiems, kurie nultipti sugalvoja,
į nuoplaisas uolų kabintis reikia.

Štai tokios sąvartos aplink riogsojo, 10
o ties briauna, kur prarajos jau kitos, –
siaubūnas – Kretos nešlovė drybsojo.

Kadais karvės tariamos pradėtas, 13
užpuolęs mus, save kramtyti ėmė,
jį patį įniršis vidinis ėdė.

Išminčius jam: „Manei, jog iš Atėnų 16
atėjusį regi žudiką savo, –
tai ne! Šį sykį tau pasivaideno.

Ramiau, o keltava! Jis to net nesapnavo; 19
tavo sesuo gudraut čia nemėgino, –
jisai tik žiūri, kas čia taip kankinas.

Kaip jautis tas, kurs kirvį išmėgino, 23
kilpainį drasko, bet pasprukt negali,
bukam skausme jis blaškos po areną,

taip Minotauras daužėsi ir malės, – 25
o vadas išvalgus: „Pakol jis niršta,
tu spruk žemyn, sukaupęs visą valią.“

Taip atšlaičių paspartinome žingsnį, 28
o akmenys, nusprūdę mums po kojų,
įspėdavo, jog uolos gali kristi.

Mąščiau palinkdamas, o jis man tarė: 31
"Ar stebina tave, kad šitos griūtys,
ir bestija mums nieko nepadarė?"

*Kai pirmą kartą teko čia žingsniuoti 34
ir leidaisi į Pragaro gilybes,
ne tokios baisios nuolaužos man kliudė, –*

*Kai pirmą sykį buvo čia nulipęs 37
pats Kristus – sielą paėmė ne vieną,
kad nekalėtų pas vyriausią kipšą.*

*Prieš tai drebėjo šio tarpeklio sienos, 40
ir rodėsi, kad meilė begalinė, –
kaip andai buvo kažgi kas pamanęs, –*

*visatą į chaosą panardina: 43
tada ir šitas skardis subyrėjo,
daug akmenų atskilo nuo uolyno.*

*O ten, giliau, į daubą ar žiūrėjai? – 46
ten kraujo upė prasigraūzus kelių
ir verda tie, kurie smurtaut pradėję."*

*O įnirši, o godi tuščio pelno, 49
jūs trumpinate mūsų amžių trumpą,
mums amžinybę vogdami iš delno!*

*Griovys, regėjau, išgaubtas, sukumpęs, – 52
jo žiedas visą lygumą šią rėpė, –
tai liudijo keleivis, daug kur buvęs;*

*tarp jo ir šlaito žvingaudami lėkė 55
Kentaurai, strėlėmis apsiginklavę,
jie taip medžioja į lankas išbėgę.*

*Pasistiepė pamatę, atšuoliavo, 58
o trys iš jų visai arti jau buvo,
strėles į lanką grūdo iš strėlinių,*

*o vienas, suvaidinęs itin guvų, 61
sužvingo: „Kas tu, nuodėmingas grobi?
Sakyk greičiau, kol nesulaukei šūvio?"*

*Vadovas tarė: „Tiesų savo žodį 64
Chironui tarsime, su jo gynyba,
o pats nelaimei savo snukį žioji."*

Apsiaustą timpt: „Čia Nesas, jis negyvas, 67

*pražuvęs dėl žaviosios Dejaniros,
kerštu kaip reta amžiuose sužibęs.*

*Tasai, kur murkso galvą nunarinęs, – 70
Chironas, tas globotojas Achilo;
trečiasis – Folas, žinome tą žvėrį.*

*Būrių būriais pakrantėm pasipylė 73
ir šaudė tuos, kur kraujyje spurdėjo
ir kaišė galvas iš ugningo gylio.*

*Kada prie šitų prožirgių atėjom, 76
Chironas stvėrė strėlę, ja nubraukęs
gaurus nuo veido tarsi praregėjo,*

*burnotas, žabtus verdamas sustaugė 79
draugužiams savo: „Žiū, kas šitaip žengia,
taip neišrausios akmenuoto lauko, –*

*taip vaikšiot mirusieji neištengia." 82
Gerasis vadas tiesiai, ne iš šono
prie arklio to, kur žmogui kojas dengia,*

*jam tarė: „Gyvas jis, kaip žemės žmonės, 85
aš jį vedu per šitą nykų slėnį
iš reikalo, o ir didžios malonės.*

*Aukštam danguj gyvena ta, kur liepė 88
jį vest šituo keliu ir vadovauti,
mes nesam niekad vogę anei plėšę.*

*Galia aukščiausia lėmė man keliauti, 91
todėl privalot skirt, kas jį apsaugos
ir kuo kely galėtų pasikliauti.*

*Lai ant kupros sodina mano draugą 94
ir brenda į anapus, radęs brąstą,
jis – ne pamėklė, kur po orą plauko."*

*Tada Chironas dešinėn atkrago 97
ir žvengia: „Nesai, privalai lydėti,
varyk šalin, jei kas užstotų taką. "*

*Pakrante ta, kuri raudoniui švietė, 100
jis ėmė vesti, nuolankiai paklausęs,*

o kliegsmas buvo verdamų girdėti.

Mačiau, kaip šuto – kyščiojo tik ausys. 103
Kentauras šaipės: „Didžiuma tironų,
kurie geidavo kraujo arba aukso, –

užspringo jie šia prievarta kaip duona, 106
ir Aleksandras, o ir Dionizas, –
lig šiolei dar Sicilija žaizdota.

Tasai, juodais šeriais apžėlęs visas, – 109
tai Edzelinas; gretimas šviesplaukis –
Obidzas II; jį beveik pamišęs

paties jo nuosavas sūnus pasmaugė." 112
Supratęs mano žvilgsnį, tarė vadas:
„Tegu jis kalba pirmas, aš palauksiu.“

Tolyn Kentauras mus į ūksmę vedės, 115
regėjom minią, kur visi lig kaklo
tirštoj ugnį į anglį susimetę.

Sustojom palei murksantį ant tako: 118
„Šis Viešpaties namuos nužudė vyrą,
ir taip jo kraujas Temzės upėj teka.“

Žiūrėjau, kaip praplaukdamos išnyra, 121
pečius, pilvus ir krūtis rodo dvasios,
atpažinau kai ką iš tų, kur mirę.

Pėda pėdon, kur gylis daug seklesnis 124
ir krešenos vos liežia mūsų kojas,
iškopėme, o liko kraujo brastos.

„Kaip pastebėjai, šių srovių kelionė 127
kraujai atslūgsta, o kai kur vėl kelias,
į duburius subėgdami iš šonų,

ten sukas, verpetuoja, tie upeliai 130
į vidų nyra, ratas užsidaro;
o kur despota, ten giliausios gelmės.

Tai dieviškasis rūstis tvarką daro, 133
ir Atila, visos žmonijos rykštė,
ir Piras, Sekstas ašaras išvaro,

*kaip amžinybės liepsnos emė klykti 136
Rinjerai – Pacas, paskum jį Kometas,
pakeleše išliejė savo pyktį."*

Jis dingio, sau kitos ieškojo vietos. 139

TRYLIKTA GIESMĖ

*Neperbrido dar to upokšnio Nesas, 1
o mes į tankmę buvom atsidaužę,
kur, Dieve gink, takelio nesurasi.*

*Ne žaluma – palšumas girių siautė, 4
mazgais ten raizgės šakos susisukę,
ten vaisių nēr, šakas nuodai apskiautę.*

*Kur dar išvysi tankmę tokių niūkių 7
nuo Čėčinos ligi Korneto? Niekur
žvėris – ir tas jos nesuradęs būtų.*

*Čia gūžtoms harpijų – geriausios vietos. 10
Trojėnus jos išgujo iš Strofady,
bėdas išpranašavę neregėtas.*

*Plačių sparnų ir moteriško veido, 13
pilvai plunksnoti, o nagai jų aštrūs, –
jos giesmę šiurpią per girias paleido.*

*„Kol esame ne vidury – iš krašto, – 16
gerasis mokytojas tarė, – reik žinoti,
jog visa tai yra iš antro rato,*

*toliau gi atsivers ugniniai plotai, 19
ir tai, ką pamatysi, – jis pridūrė, –
vargu bau perduot gali mano žodžiai."*

*Čia iš visur dejonės plaukė niūrios, 22
bet figūra nė jokia nesirodė,
aš akmenėjau neramiai sužiuręs.*

*Maniau, jog mano mokytojui rodos, 25
neva man rodos, jog balsai įvairūs –
vėlių, kurios į krūmus susigrūdo.*

Bet perspėjo vadovas apsidairęs: 28

*„Tik pabandyk nulauži šakelę menką
ir abejonės tavo išsigaidrins.“*

*Buvau jau betiesięs aš savo ranką 31
ir laužiau ūglį gan stambaus erškėčio,
bet išgirdau: „Ir taip skausmų užtenka!“*

*O lūžio vietoj kraujo dėmės plėtės 34
ir šauksmas nesiliovė: "Ak, beširdi,
nejaugi šitaip žėisti tu galėtum?"*

*Mes esam žmonės, augalais pavirtę, 37
o jeigu net gyvatėm būtum tapę,
reikėtų pagailėti, o ne širsti."*

*Nelygu rąstas, svylantis su lapais, 40
iš vieno galo rūksta ir anglėja,
o kitas cypia gailiai, jau sušlapęs,*

*taip ir iš mano lūženos almėjo 43
kraujai ir žodžiai, man užkirtę žadą,
šaka po kojom kruvina gulėjo.*

*„O, jei žinojęs būtų, jog atrado, – 46
vadovas medžio sielai taip kalbėjo, –
savam kely, ką aš esu aprašęs,*

*nebūtų anei piršto ne pridėjęs, 49
bet tam, kad jis pažintų ir stebuklą,
atleisk, tu būsi skaudžiai nukentėjęs.*

*Tark jam, kas tu esi, kuo žemėj buvus, 52
atsiprašys ir paminės geruoju,
kada pareis į žemiškąjį būvį."*

*O medis: „Tavo pažadu saldžiuoju 55
žaviuos, dėl to ir knieti man prabilti,
nesibodėkit atsaku manuoju.*

*Esu tasai, į Federiko širdį 58
abu raktus turėjęs, kai sukiojau
tai čia, tai ten, atrodė, nieks negirdi.*

*Buvau slapties jo sargas ir didžiuojuos, 61
jog pildžiau nuolatos jo valią šventą,*

dienas savas, o ir naktis aukojau.

*Deja, pavydas iš valdovo salių 64
klastingo savo žvilgsnio nenuleido,
jo nuodas sėjo mirtį visagalę, –*

*tuos rūmuos paskalas bjaurias paskleidžia, 67
ir garbei degantis rūsčiu Augustas
į kartų gedulą pavirsti leidžia.*

*Dvasia, jausmai tam šmeižtui nepaklusę, 70
mirtim šiai gėdai bandė pasipriešint;
aš neteisus, save teisuolį žudęs.*

*Krauju savų šaknų galiu išrėkti, 73
jog pažado laikiausi net ir miręs,
kaip kad valdovui aš buvau prisiekęs.*

*Jei bus kas nors į šviesą išsiryšęs, 76
tesugrąžina skaidrų atminimą, –
pavydo strėlę aš esu patyręs!"*

*Jisai nutilo, o tada atkimęs 79
poetas tarė: „Paskubėk teirautis,
jei kokią mįslę tau yra užminęs."*

*„O, daug kas man galėtų patarnauti, 82
bet klaust neišgalio, – tariau sumišęs, –
gal už mane galėtumėt paklausti?"*

*„Čionai žmogus, padėt tau pasiryžęs, – 85
jam ištarė bendrakelionis mielas,
patsai save į požemius įkišęs.*

*Tark, šmėkla, mums, kaip apvejamos sielos 88
šakom lyg virvėm; ar bent vieną mazgą
yra atnarplioję kurios nors vėlės?"*

*Ir ėmė švokšti stiebas lygu kaklas, 91
ilgais, dusliais, gūdžiais atsidusimais:
„Manau, jog būsiu bent šiek tiek atsakęs.*

*Kai sužiaurėjus siela plėšyt ima 94
pati savaimė luobą savo kūno,
į sekmą duobę Minas ją gramzdina.*

*Joms paskirtųjų būstų net nebūna, 97
kaip smulkios sėklos, kur papuolę krinta,
želmuo prasikala, kur Dievo duota,*

*galop gyvybė augalu ištrykšta, 100
o harpijos, kurios lapus jo ryja,
parodo jam ir skausmo galimybę.*

*Įstrigę kūnai tamsioje lapijoj, – 103
neapsivilksim jais net Teismo dieną,
tuos kūnus pačios esame išviję,*

*taip trauksime būriu, o ir po vieną, 106
kur sielos rypaus ant šakų spygliuotų,
o vienos vėlės ten kitas kankina.*

*Norėjosi, jog dar ilgiau bylotų, 109
išliedamas čionai patirtą gėlą,
bet bruzdulys jau plėtės girių plotu.*

*Žveriautojas taip antakius pakėlęs 112
suklūsta, šerną skuodžiantį išgirdęs,
šunų balsai, traškėjimas užplūsta.*

*Šit ir išnyra du nuogi, iširdę, 115
šešėliai atšuoliuoja iš kairės mums,
akėja veidus jų spygliai įnirtę.*

*Pirmasis: „O mirtie, prašau padėti!“ 118
Antrasis, kurs neatsilikti bandė:
„O Lanai, nebandei net sukrutėti,*

*Prie Topo nuolankiai nuleidęs sprandą!“ 121
O šis tada visai netekęs kvapo
į krūmus griūva, atilsį suranda.*

*Ir už pečių visa giria patapo 124
juoda kalių ruja, kur vijos
ir skalijo, lyg paleista iš kapo.*

*Nugriuvėli, dar gyvą, plėšė, rijo, 127
mums akyse po kaulą jį išnarstė,
dantim kaleno, nepasidalijo.*

*Man spustelėjo riešą mano ramstis 130
ir nuvedė prie krūmo, kurs kraujavo,
o tie kraujai šakas išaudė lamstais.*

*„O Džakomai da Sant Andreja, tavo 133
nekoks sumanymas – manim dangstyti,
jei pats esi ne sykį nuodėmiavęs?“*

*Tačiau vadovas, permatęs jį kiaurai, 136
kalbėjo: „Kuo buvai, kurs trykšti
jukotas visas per šią girią niauria?“*

*„O dvasios, jeigu teikėtės atvykti 139
tik tam, kad šioj aklybėje praamžių
manosios sielos draiskalus išvysti, –*

*surinkite, lai vėtros jų neglamžo. 141
Esu iš miesto, kurs dėl švento Jono
pirmykštį savo priesaiką sulaužo, –*

*lai Marsas mums nekeršija raudonas! 145
O jei ne ta iškilusi ant Arno
apirus stovyla ankstesniojo patrono,*

*tai tie, kurie atstatė miestą darnų, 148
prikėlę jį iš pelenų Atilos,
iš tikro veltui – viską čia tik ardo.*

Ten pasikoriau, pats baigiau šią bylą. 151

KETURIOLIKTA GIESMĖ

*Gimtinės savo aš taip pat ilgėjaus, 1
todėl lapus surinkęs, kur nukrito,
prie kojų tam nelaimėliui sudejau.*

*Iš antro ratoėjome prie kito, 4
prie trečiojo, kur antras sutalpintas,
o iš aukštybių viskas bus matyti.*

*Atskleisdamas, kas prieš akis suspindo, 7
turėčiau pilką plokštę pavaizduoti,
kur net ir daigui prasikalt užginta.*

*Ją juosė girių medžiai iškamuoti, 10
o pačią girią – toji upė kraujo.*

Abu labu turėjom čia sustoti.

*Regėjos, smėliai kopas tas skalauja, 13
jie priminė man Libijos dykynę,
ją mynusį Katoną, jo kariauną.*

*O Dievo keršte, kaip įsibauginęs 16
turėtų būt skaitytojas, kur mato
mane, akis įbedusį į plynę!*

*Tiek daug nuogalių sielų čia suradom, 19
o kiekviena ir verkė, ir rypavo,
nesang visas skirtingos bausmės krato.*

*Anos aukštyn užvertę galvas savo, 22
o kitos tūpė, gailiai susirietę,
o trečios sukosi ratu, lingavo.*

*Daug buvo nepaliojančių judėti, 25
o gulinčiųjų – kiek mažesnis skaičius,
šitoms labiausiai buvo lemta rėkti.*

*Tuo tarpu ant galvų joms pliaupė, sklaidės 28
ugniniai lietūs, tokios plačios skaros,
kurios į nuokalnes kaip sniegas leidžias.*

*Per tokią liūtį brido Aleksandras 31
į Indiją su armija, o liepsnos
ją iš viršaus į apačią uždarė,*

*todėl kareiviams tąsyk buvo liepta 34
žygiuot smarkiau ir žemę kojom trypti, –
ugnis taip gali būti nugalėta.*

*Čia jos kaip pūgos keitė savo kryptį, 37
liepsnojo pelenas nelyg kempinė,
o kankiniai garsiau pradėjo klykti.*

*Mačiau, lyg šoktų amžių šoki – mina, 40
sulysę rankos bando nugalėti
be pagailos užskridusį liepsnyną.*

*Kreipiaus: „Vadove, visos galios kitos, 43
paklusnios tau, nebent tik kipšų
landynėj durys buvo uždarytos,*

*kas tas didžiūnas, kur paniuręs dėbso, 46
paniekęs gaisrą, siaudžiantį aplinkui,
o Lietuvoje taip pat nesuminkštėtų?"*

*Ir tas, suvokęs klausimą baimingą, 49
aukštivakas iš kamuolio liepsnoto:
„Koks gyvas, toks ir miręs!" – man suklinka.*

*„Net ir tada, jei Dzeusas suplotų 52
žaiibu tą kardą, su kuriuo aš šėlau,
man nesvarbu visai, kas ten kovotų!*

*Pajuodusioje kalvėj Mondžibelo, 55
kiekvieną kalvį tais žaibais lai trenkia
ir šaukia: „Gelbėki, Vulkanai mielas!"*

*kaip šaukė jis virš Flegros pasilenkęs, 58
lai man visų laikų perkūnais graso, –
nebus džiaugsmingo keršto sau išvengęs!"*

*Tada vadovas mano aistringasis 61
suriko taip, kaip niekad negirdėjau:
„O Kapanėjau, dar neatsikratęs*

*esi savos puikybės, nusidėjęs; 64
pasipūtimas tavo, iš teisybės,
labiau nuteis tave nei Dievo teismas."*

*O man tada, kai grįžo jo ramybė: 67
„Čia tas iš septyniukės karaliūnų,
kur Tėbus plėšė, siaubui mūs dievybių.*

*Aukščiausį niekino ir kliovė savo kūnu, 70
o kaip minėjau, tuo užsitarnavo
šią bausmę – per liežuvį ir perkūnus.*

*Keliaukime! Kaip ligi šiolei eję, 73
pėda į pėdą, kur vėsesnis smėlis,
ženklis pakraščiu, ten žolės suvešėjė.*

*Tylom priėjom vietą, kur upelis 76
per girią bėgo tekinas, raudoni
jo vandenys dar siaubą kelia.*

*Kaip Būlikamės tykstančiosios srovės, 79
iš kur vandens sau paleistuvės semias,
taip jis guvus per smėlio gelsvį brovės*

*jo pakraščiais, kad nebyrėtų žemės, 81
ir dugnas – iš akmens, o ir atšlaitės;
aš pamaniau, dabar jau esam ramūs.*

*„Per daug ką mes turėjome praeiti, 85
kai įžengėme pro vartus atvertus,
tačiau lig šiol nematėm tokio daikto,*

*kuri išvysti tu gali šį kartą: 88
ano upokšnio stebuklingas garas
sušvelnina ugninį lietu karštą.“*

*Šį sakinį vadovas mano tarė, 91
o aš, jo pamokų pajutęs alkį,
išgirsti troškau dar žodelį gerą.*

*„Ten, jūroje, – jis ėmėsi man talkint, 94
sala, pagedus, ji Kreta vadinas,
idealiai kadais dabojo tvarką.*

*Ten Idos kalnas siekia debesynus; 97
kadaisė giriom, vandenim tvaskėjo,
dabar, deja, suzmekęs, visas grynas.*

*Jam savo sūnų patikėjo Rėja, 100
suradus priebėgą čia ir rūpybą, –
nieks dundant būgnams verksmo negirdėjo.*

*Oloj ten – senio stovyla pakrypus, 103
į Damiatą nugarą nugrėžęs,
vyzdžiuos – Roma kaip veidrody sužibus.*

*Iš gryo aukso savo galvą grąžė, 106
o rankos bei krūtinė iš sidabro,
liemuo – iš vario, strėnos jo išnašios.*

*Žemiau – jau geležis, prastesnio darbo, 109
o dešinioji koja – tai molinė,
ant jos parimęs jūrvejuose žvarbo.*

Galva lyg ir sveika, bet išilginės 112

*skilimo žymės, ašaros srovena
ir nepaliauja plauti urvo sienų.*

*Iš požemių čia semiasi sau peną 115
ir Acheronas, Stiksas, Flegetonas;
paskui link mūsų vandenį tuos gena,*

*ir taip į dugną plūsdami iš šonų, 118
Kocitą supila; šį tą aš nutylėsiu,
lavoms akims tą vaizdą atiduodu.*

*Tariau: „ Vanduo paliko žemės šviesą 121
ir visą laiką į pragarus teplūdo,
kodėl mes jį tikrai dabar regėsime?“*

*Atsakė: apvali dauba prieš mudu; 124
nors daugelis takų į kairę veda,
vis leidomės žemyn, į gilų dugną,*

*bet nesam dar apsukę pilno rato, 127
ir jei kas nauja atsivers iš tolo,
tegul akis pažvelgti nesikrato."*

*„O kur Leta? – jį klausinėti puoliau, – 130
kur Flegetonas? Vieną nutylėjai,
o šis, sakai, vien ašarų grynuolis?“*

*„Keisti tie tavo klausimai didieji, – 133
atsakė – rodos, vandenys raudoni
suvokti tiesą tau nebus padėję.*

*Pasieksim Letą perkirtę šį klonį, 136
tenai, kur sielos lekia nusiprausti;
kaltė apleidžia, jeigu atgailoj i."*

*Tada pasakė: „Metas atsitraukti 139
nuo girios, tai laikykimės iš vieno,
takelis veda taip, kaip upė plaukia,*

drėgmė ugninį lietų užgesina." 141

PENKIOLIKTA GIESMĖ

*Dabartės einam išilgai krantinės, 1
viršum upokšnio kelias tirštas rūkas,
atkrantę taip, kaip reikiant atvėsinęs.*

*Flamandai nuo Visano iki Briugės 4
supylė taip krantus, nelyg iš anksto
su potvyniais jau būtų susirungę.*

*Taip paduviečiai tramdo sraunią Brentą, 7
pilis taip sergi, apgina sodybas,
pakol sniegai ant Kjerentanos krenta;*

*taip čia sutvirtintos upelio ribos, 10
nors sankasos ir ne tokio aukštumo,
tačiau matyt, jog meistro būta rimto.*

*Nuo girios mus atskyrė toks atstumas, 13
kad aš ir kiek savo akis grėžiočiau,
vis vieną viskas skendėjo lyg dūmuos.*

*Iš priekio daug šešėlių pasirodė 16
ir jojo linkui mūsų atsimerkę,
taip esti mėnesienoj, naktį juodą*

*prieš jaunatį jie išispitrijo ir žvelgė 19
visi kaip vienas, lyg metu tamsiuoju
koks senis siūlo galą bulėn vertų.*

*Urnai žvitrus žirkliotojas iš jų 22
mane pažino ir, už skverno griebęs,
sušuko: „Tai stebuklas, iš tikrųjų!“*

*Tada, kai ranką buvo man betiesiąs, 25
aš išispitrinau į suodinę šešėlį,
iš kur ir veidas ėmė iššviesti.*

*Tie bruožai mano atmintį atvėrė, 28
paklausiau prie apdegėlio palinkęs:
„Brunetai, negi jūs čia, sere?!“*

*Jis: "Ar nesupyksi, jeigu ir Latinas, 31
palikęs skubrią lenkiančiųjų vorą,
su tavimi kiek šnektels pasilikęs?"*

*Aš atsakiau: „Taip, iš širdies to noriu, 34
prisėst ir pakalbėti, jeigu lemta
ir jei priimtina bendrakelioniui.“*

*„Sūnau, – atsakė, – kas apleis šią bandą, 37
bent mirksnį stabtels, tai jau šimtą metų
kentės nuogom ugnies botagų kančią.*

*Todėl tu eik, aš pamažėliu slinksiu, 40
paskui pavysiu kaukiančiąją minią,
kuri per amžius giesmę ūks nelinksmą."*

*Bet nedrįsau į lygumą ugninę 43
nužengt su juo, tad nulenčiau tik galvą,
kaip kad žmogus nutaiso rimtą miną.*

*Jisai paklausė: „Tark man, kokios galios 46
čia lėmė tavo tremtį išankstinę?
Ir kas tasai, kuris tau rodo kelią?"*

*„Ten, viršuje, šviesioj pasaulio plynėj 49
aš pasiklydau, įlomin pakliuvęs,
kai slinko mano metai likiminiai.*

*Galbūt para praėjusi ir buvo, – 52
aš traukiaus, o jisai čia pasitaikė,
be jo aš būčiau šiam kely pražuvęs."*

*„Tikėk ir seki paskui savo žvaigždę, – 55
jis tarė, – tavo valtis plauks į šlovę,
dar gyvas tai širdy esu išskaitęs.*

*Jei ne ankstyvas pomirtinis būvis, 58
tai tavo žygį dangišką išvydęs,
padėčiau, tavimi aš pasiklioavęs.*

*Tik šitos nedėkingosios būtybės, 61
iš akmenynų Fjezolės atėję,
išliko akmeninės, akmenširdės.*

*Už labą jos piktu bus atmokėję: 64
juk ten, kur sirpsta vien šermukšnės karčios,
figa saldžioji niekad nederėjo.*

*Senoliai davė jiems aklujų vardą: 67
pavydūs ir niekingi, pasipūtę, –
purvais tave aptėkštų jie iš karto.*

Tos visos partijos trauks savo pusėn, – 70

*atmink, visi yra tavęs išalkę,
bet veltui seilę varvintų laputė!*

*Tie Fjezolės galvijai tesuvalgo 73
vieni kitus, o medis telapoja,
jei toks kada iš mėšlo jų išaugo,*

*galbūt dar medžio sėkloje pulsuoja 76
kas nors šviesaus romėnų palikimo,
kol ne meluos lizdenos, o pavojuos."*

*Tariau: "Jei būtų paisoma maldyno, 79
tai jūsų saulė šviestų neužgesus
ir neapleidęs būtumėt žemyno, –*

*dar gyvas jūsų atvaizdas gerasai, 82
atsiminimas tvieskia man širdingas,
taip tėviškai jūs keldavote dvasią,*

*pamokėte, kaip likti nemirtingu, 85
ir visa tai išsaugosiu, kol vaikštau,
sudėdamas į gyvastingą bylą.*

*Ir visa tai, ką esate išreiškęs, 88
tetrokštu, kad sujungtų man į vieną
dona, jei aš mokėsiu jai paaiškint.*

*Tiktai geidžiu, kad niekados nedrumstų 91
man sąžinės koks priekaištas nelemtas, –
patirsiu tai, ką nulėmė žvaigždynai.*

*Kas atsitiks, tas atsitiks – man šventa, 94
tegu likimas suka savo ratą,
tegu mojuoja šakėm kas nekenčia!"*

*Čia mokytojas žvilgteli pro petį 97
iš dešinės ir ima taip kalbėti:
„Kas klausosi gerai, tas bus supratęs!"*

*Brunetas jau bodėjosi tylėti, 100
paklausiau jo, kuris iš tos brolijos
yra žymus, bent colį pakylėtas,*

*atkirto taip: „Kai ką iš karalijos 103
pagirčiau, o kiti? Gal bus geriausia,*

jei liksi daugelio nepastebėjęs.

*Tie žmonės – dvasininkai, ne aukščiausi 106
mokslinčiai, kur pasauly išgarseję, –
jiems tinka vienas antspaudas prispausti.*

*Ir Priscianą būsi ten regėjęs, 109
Frančeską d'Akorsą, jeigu nori,
ir tą, kurs pūti nuodėmėj pradėjo,*

*kada už savo elgesį nedorą 112
kaip vergas vergą ištrėmė iš Arno, –
puvėsis tas Vinčencoj atsidūręs.*

*Galėčiau vardyti tą būrį darnų, 115
bet jau išseko kalbai skirtas laikas
ir smėlio dulkes pastebiu ant skverno.*

*Su jais, atrodo, viskas taip ir baigės, 118
daugiau tegu papasakos „Lobynas“,
beje, tai mylimiausias mano vaikas.*

*Jis apsisuko, šuoliais pasileido, 121
kaip tie, kur prie Veronos puola bėgti
dėl žalio audeklo – turnyrų vaizdas,*

lyg geistų nugalėt, ne pralaimėti. 124

ŠEŠIOLIKTA GIESMĖ

*Jau iš arti girdėjau slogų gausmą 1
vandens, kuris į naują ratą šniokštė,
sakytum, bitės po drėves kur siaudė,*

*kai trys pamėklės mūsų linkui bloškės, 4
atšliję nuo šuoliuojančių šalimais, –
jas ginė liepsnos išilgai upokšnio.*

*Skubėjo jos ir plyšo nuo šaukimo: 7
„Sustok, mes atpažįstame iš rūbo,
jog tu esi iš miesto prakeikimo!“*

*Ak, kūnai buvo vienos gyvos žaizdos, 10
ugnis iškramčius sąnarių kiekvieną, –
bijau net prisimint aš tąjį vaizdą.*

*Vadovas anei krust, tarytum siena 13
išklausė viską, į mane taip kreipė:
Jiems pagarbą parodyti belieka.*

*Ir jei ne tos ugnėtos strėlės, kraupios, 16
suvarsciusios jų kūnus tokiam karšty,
sakyčiau, paskubėk, jėgas sukaupęs."*

*Sustojome, o jie visi iš karto 19
vėl leidosi giedot, kai prisivijo, –
aplinkui mus, atrodė, ratais nardo.*

*Kovotojai, iškvėpinti aliejais, 22
grasino kumštīm, staipėsi po aikštę,
kad smogtų viens kitam atsivedėję;*

*ir tie šešėliai nepaliovė vaikščiot, 25
atbulomis, į priekį atsisukę,
o keliai atsikišę vos išlaikė.*

*Čia vienas tarė: "Jeigu mūsų snukiai, 28
sukrūvinti pavidalai tau bjaurūs,
tai ir prašyt ko nors tavęs per buka,*

*bet prisimink švytėjusias mus auras 31
ir pasakyk, kas tu, čionai atėjęs
ir pragaro gelmes praskrodęs kiaurai!*

*Aš – tas, kuris pėda į pėdą atlydėjau, 34
nuogišiu, pliką ir šašais nusėtą, –
nepamanyk, kad jis žemai sėdėjęs.*

*Gvaldrados jis anūkas, tau girdėtas, 17
narsus karys, kurs aname pasauly
už išmonę ir narsą taip mylėtas.*

*Man už pečių, kur mina smėlį sausą, – 40
Tegjajas Aldobrandis, nusipelnęs,
jis vertas savo vietos tarp šviesiausių.*

*Aš pats su jais patyręs purvo gelmę, – 43
Jakopas Rustikučis, nukryžiuotas
gal ir per žmoną, pernelyg prakilnią."*

Jei būtų man ugnies bijot neduota, 46

*tai būčiau šokęs gelbėti nuo tako,
manau, kad tam pritartų ir vadovas,*

*tačiau to klaiko degančio užteko, 49
bijojau aš visų drugių ugninių, –
sutramdžiau savo potroškį per lakų.*

*Tada tariau: „Ne panieka ledinė, 51
o graudulys, pamačius jūsų skausmą,
manoj širdy jus laiko apkabinęs.*

*Išvydo mano ponas ir pirmausia 55
pasakė man jįsai, kas tokie būsit,
su kuo ir koks susitikimas laukia.*

*Mes – vieno krašto, ir gimtinė mūsų 58
yra viena, aš nuo pačios jaunystės
gerbiu vardus ir taurų jūsų triūsą.*

*Aš tas, kuri, atmetęs pyktį, drįso 61
ragauti vaisių, vado man žadėtų,
tačiau pirma turiu pakliūt į patį vidų."*

*„ Telydi tavo siela kaip lydėjo, – 64
atsakė tas, – tepadedu tau kūnas,
o ir šlovė tebūna tau vedėja!"*

*Tik tark: geradarystė ir kilnumas 67
ar tebevaldo mūsų gimtą miestą,
ar visa tai seniai nuėjo dūmais?*

*Borsjerė – irgi neseniai atsviestas, 70
kamuojasi mūs nelinksmoj draugijoje, –
ar tai, ką sako, reik priimt kaip tiesą?*

*Ateiviai ir puikybė suklestėjus, 73
Florencija, pagarbinusi pelną,
kiek ašarų karčių dabar tu lieji!"*

*Aš sušukau, pakėlęs savo galvą, 76
o jų trijulė, žvilgsniais apsikeitus,
supratus viską, įkandin lingavo.*

*"Jei žmonės ima tau pritart taip greitai, – 79
norėjo jie parodyt savo balsą, –*

tai iš tiesų esi laimingas baisiai.

*Kai savo koją vėl švieson iškelsi, 81
žvaigždes, padangėj šviečiančias matysi, –
„Buvau tenai!“ – pranešk visiems ten garsiai.*

*Ir apie mus žodelį pasakyki!“ 85
Ir taip smagiai jie pasileido lėkti,
lyg vietoj kojų jiems sparnai išdygę.*

*Net „amen“ tart nespėsi, nepajėgsi, 88
o jie toli, nematomais pavirtę,
ir vadas man toliau keliauti liepia.*

*Sekiau pavymui, kai staiga išgirdom 91
griausmingai kliokiant vandenį, lyg šauktų,
jog bet kokias šnekas čionai užmirštum.*

*Kaip upė, kur nuo Monte Vezo plaukia 94
ir kreipia Vezo į Aušrinės pusę,
Apeninus nuplaudama pirmiausia,*

*po to įgyja vardą Akvaketos, 97
kad slinkdama į žemutinę šalį,
paskui jau kitą vardą sau turėtų,*

*prie vienuolyno sienų triukšmą kelia, 100
nuo šlaito puola, taškosi putota, –
ten daugelis surasti globą gali.*

*Taip nuo bedugnės atbrailos briaunotos 103
mus apsvaigino tie drumzlėti volai,
nelygu kūju kas per ausį tvotų.*

*Per liemenį virve apsvyniojęs, 106
maniau, kad andai lūšį pasigausiu, –
ne vieną kailis buvo suvedžiojęs, –*

*dabar geidžiau vadovui patarnauti, 109
atrišęs virvę padaviau poetui,
tiesa, ją suringavęs stamantriausiai.*

*Jis pasisuko šonu, nusitaikė, 112
kad virvė kyšulio neužkabintų
ir – į tamsybę švystelėjo klaikią.*

*Aš tuo metu slapta išaudžiau mintį: 115
„Tikriausiai teks išvysti ką nors nauja,
jei vedlio akys irgi kaip žibintai?*

*Ak, kokio atsargumo reikalauna 118
iš mūsų tie, kur žodžiais nesimėto,
o išmintim į vidų įsibrauna!"*

*Jis pratarė: „Tuojau iškilti turėtu, 121
ko laukiau aš, ką mintyse sapnuoji, –
tuojau išvysi, antspaudas nuplėštas!"*

*Mes tiesą tą, kurią melai užstoja, 124
privalom nutylėt, dantis sukandę,
te neišmuš veidų kaltės raudonis!*

*Ir nuo šios vietos lai kalbėti bando 127
Komedija. Skaitytojau, šios eilės
tegul sau prielankumą susiranda!*

*Mačiau – nors širdį aš turiu nebailių, 130
kaip iš labai tirštos tamsos išnyra
ir bangą skrodžia, plečiasi pabaisa.*

*Sakytum, naras iš gelmės pakyla, 133
mėginęs sunkų inkarą ištraukti,
kai tas į akmenis įsikabina.*

Galūnėm mostaguoja, kad išplauktų. 136

SEPTYNIOLIKTA GIESMĖ

*„Dabar matai aštriauodegį žvėrį, 1
jis kalnus verčia ir sulaužo kardus,
kaip nuodas šį pasaulį jis sustvėręs", –*

*Taip vadas sakė ir, netaręs vardo, 4
pamojo tam praplaukiančiam gigantui,
kad artintų prie marmurinio kranto.*

*Ir apgaulus jo vaizdas atsiranda 7
prieš mūsų akis, nors uodega panirus,
bet iš vandens stambus jo kūnas lenda.*

Jo bruožai buvo ryškūs, neįkyrūs, 10

*galėtum tarti: maloniai išrodo,
tik sąnariai gyvatiškai sustirę.*

*Dvi letenos apžėlusios, naguotos, 13
o nugara ir pilvas ir iš šonų
spalvingais ornamentais išraštuotas,*

*o įmantrybė! Vargiai sugalvotų 16
audėjas koks, ar turkas, ar totorius,
Arachnę net apstulbintų vaizduotė!*

*Kaip valtis, kur prie kranto virtuliuoja, 19
iš apačios į vandenį panirus,
kaip ten, kur rajūs vokiečiai medžioja,*

*išlindę bebrai į pakrantės žvyrą, – 22
taip tas žvėris, ant akmenų prigulęs,
mums rodė savo prigimtį netyrą.*

*Jis raitė, rangė uodegą didžiulę; 25
dviejų šakų ir nuodo prisisunkus
kaip skorpionas stačiai orą dūrė.*

*Vadovas tarė: „Mudviem teks pasukti 28
nuo savo kelio ten, kur tas pabaisa
uolienose paguldęs savo snukį.“*

*Į dešinę patraukėm nusileidę, 31
palikę kuo toliau ugnėtą smėlį
bei liūtį tą, kur gryną liepsną sklaidė,*

*ne per toli žvėries, – akis pakėlęs, 34
aš pamačiau, jog sėdi prie bedugnės
žmonių būrys, smiltynuose susvilęs.*

*Tuomet vedlys: Jei ligi pačio dugno 37
šio rato kančią pamatyti nori,
tai ženk ir žvelk kuo įdėmiau, nelūkčiok!*

*Tebūna kuo trumpesnis tavo žodis, 40
o aš palenksiu padarą girinį,
tegu ant savo nugaros pajodys!"*

*Ir vėl aš leidausi per tą dykynę 43
septinto rato apsiuvu, vienužis,*

pas tylomis sutūpusiąją minią.

*Jiems tyško ašaros be ašaruvės, 46
jie ugnį skrają braukdami nuo skruosto
ir smėlį braukė, kurs tenai pridžiūvęs.*

*Šunų ruja taip, nesudėjus bluosto, 49
tai letenom, tai liežuvius iškišę
aklius, blusas nuo savo snukių šluosto.*

*Nors apžvelgiau aš šitą šutvę nykią, 52
kurią liepsna be gailėsčio kapojo,
bet atpažint nė vieno nepavyko;*

*nors ant kaklų po mašną kabaldojo, 55
kiekvieno spalvos ir ženklai ten skyrės, –
regėjos, vien tik tuo jie ir didžiuojas.*

*Mačiau aš ten kapšelių vieno vyro, 58
kur piešinys – lyg snukis žydro liūto,
o aplink jį geltonos spalvos žiro,*

*o kito kapšas – rodėsi, lyg būtų 61
iš purpurinių siūlų arba kraujo,
kur balta, tai, sakytum, gulbės putų.*

*Tasai, kurio balta mašna vaizduoja 64
stotingą kiaulę, laukiančią paršiukų,
manęs paklausė: „Kur, žmogau, keliauji?*

*Dink iš akių, kol sprando nenusuko, 67
pamink, kaimyno laukiu, Vitaljano,
kurs iš kairės man atsisės netrukus."*

*Čia florentiečiai, o gimtinė mano 70
Paduvoje; šitų balsai man grubūs
ausis man išūžė: „Mes norim vado*

*su trim ožiais herbe, kartūno rūbais!" 71
Liežuvį jis iškišo išsiviepęs
ir apsilaižė, lyg koks jaučialūpis.*

*Įtardamas, kad greitai grįžt jau lieps man 76
tasai, kur neilgam čionai paliko,
apleidau aš šias iškamuotas sielas.*

*Tuo tarpu jis ant nugaros užlipo 79
tam žvėriui ir nuo keteros pareiškė:
„Dabar pradėsime vyriškumo žygį!*

*Šiais kauburiais į gelmę nusileisim; 82
sėsk prie galvos, šalimais aš tupėsiu,
matai, jis turi uodegą per baisią."*

*Taip, kaip žmogus, kurį pradėjo krėsti 85
nuo karštingės, nagai pamėlyniję
ir dreba, vos matydamas šešėlių,*

*stypsojau aš sumišęs, nusiminięs, 88
tačiau kaip tarnas ištikimas pono,
pajutęs gėdą, atsigaut mėgina,*

*aš koriausi ant keteros siaubūno, 91
„Laikyk mane!" – norėdamas surikti,
tačiau jatau, jog man liežuvis kliūna.*

*Tik tas, kur gelbėjo mane ne sykį, 94
apglėbęs rankom prie krūtinės spaudė,
ir baimės man nė lašo nebeliko.*

*Jis tarė: „Nagi, Gerionai, šaunam! 97
Tik atsargiai ir ratą suk iš lėto,
kai reiks nuleisti savo naštą naują."*

*Kaip valtis ta, kur pradeda spurdėti 100
atbulomis, nuo kranto atsistūmus,
paskui patyrus laisvę, suka vieton,*

*kur andai vien jos uodega tebuvus, – 103
toliau kaip marių ungyrys jau raitės
ir plaukė, plakės kaip skraiduolės žuvis.*

*Nebuvo Faetonas taip apkvaitęs, 106
kai vadeles iš rankų sau paleido, –
dėl to danguj raudonį regim skaisty, –*

*Ikaras, kai jo vaškas susileido, 109
nukrito plunksnos ir išniro kūnas,
o tėvas šaukė pilnu siaubo veidu, –*

*taip aš drebėjau, purtomas perkūnų, 112
beorės erdvės prieš mane juodavo
bei nugara aukštėjanti siaubūno.*

*Gilyn, gilyn tas slibinas lingavo, 115
ir visa tai galėjau aš suvokti
dėl to, kad vėjas apačioj alsavo.*

*Dešinėje girdėjau skardų krioklį, 118
jis kriokė ir dundeno; pilnas baimės,
palenkęs galvą ir atplėšęs vokus,*

*aš susvirpėjau, kai dugne pakalnės 121
išvydau laužus ir, išgirdęs verksmą,
buvau apmiręs lyg žvėrelis kaily.*

*Ir tik tuomet patyriau pirmą kartą, 124
ką reiškia krist, kuomet tave apsupus
kančia tūžminga, – viskas prisiartins.*

*Lyg sakalas, kuris prarado ūpą, 127
nei paukščiai, nei dūdelės nebemiela,
medžiotojas, taip pat prikandęs lūpą,*

*taip Gerionas bandė rasti vietą 130
nusileidimui, sukdamas po kilpą
jis tūpia, įniršį užgniaužęs kietą,*

*galop tarpeklio įduboj sutilpo, 133
ten, kur uola bešaunanti į dangų,
ir vos nuo jo pečių našta nuslinko,*

į aukštį nėrė lyg strėlė iš lanko. 136

AŠTUONIOLIKTA GIESMĖ

*Ten smegduobė gili, tai Malebodžė, 1
kraštovaizdis tarp titnaginių sienų,
o sienos pilkos, piktos ir nuobodžios,*

*ir šulinys – viduryje uolienu, 4
kuris net santėmy niūriam juoduoja,
toliau aš skirsiu giesmę jam ne vieną.*

*Visa erdvė, kur šulinį apjuosia, 7
tai ratas tarp uolų ir tarp bedugnės,*

bent dešimt įdubų užregistruosi.

*Taip būna kartais: išvelgi pro ūką 10
tvirtovę, pylimą ir saugų griovį,
griovys po griovio ją žiedais apsupę.*

*Toks statinys į slėnį įsibrovė, 13
kaip, tarkime, tvirtovėse prie vartų
aukščiausi tiltai viens už kito stovi.*

*Jie nuo pakriaušio rėvom slinko, vartės 16
iškišę galvas, – akmenys keliavo,
kad kelių ligi šulinio sukartų.*

*Štai toj vietovėj gyvą naštą savo 19
nuo keteros numetęs Gerionas;
einu kairėn, kur vadas nužingsniavo.*

*Vaizdai nauji iš dešiniojo šono, 22
kita kančia, o ir kitokios bausmės
bei aimanos, sklindą iš pirmo griovio.*

*Dviejom kryptim pulkai žmonių pilkiausių – 25
vieni link mūs sakytum upė žliaugė,
kiti – kaip mes, bet žingsniai dideliausi.*

*Taip Romoje, kad minios susikaupę 28
per jubiliejų, tilto neužtvenktų,
į dvi puses ją padalijo taupiai.*

*Ir taip vieni keliaus į vietą šventą, 31
į šventą Petrą akeles įbedę,
kitiems į aukštą kalną kopti lemta.*

*Tai čia, tai ten iš akmeninio trakto 34
išlįsdavo raguotas, o jo rimbas
nuogalių kuprą nepaliovė plakti.*

*Ak, kaip smagiai magėdavo jiems bėgti, 37
vos žybtels kirtis! Niekas nebelaukė,
kol antrą arba trečią sykį tēkštels.*

*Beeinant man regėseną patraukė 40
viena šmėklytė; sušukau nedelsęs:
„Mačiau tave kur nors? Nejaugi!“*

*Tada pradėjau savo žingsnį skalsint, 43
maestro mielas su manim sustingo,
netrukde man prie šmėklos prisiartint.*

*Nuo žvilgsnių slėpus veidą nelaimingą, 46
akis nunėrė, betgi nepavyko!
Aš jai tariau: „O tu, kur pasilenkus,*

*ar ne Venediko Kačianemiko 49
esi, jei savo rūbo nepametęs,
ir kaip tave botagas šis ištiko?“*

*Jisai: „Man nesmagu, tave pamačius, 52
bet tavo aiškūs žodžiai bus priminę
tą šalį, kur prabėgo mano metai.*

*Taip, aš tasai, kuris Gizolabelą 55
markizui atvedė, – pikti liežuviai
išplatino, kad praradau taip sielą.*

*Ne vienas bolonietis čia pakliuvo 58
ir laisto ašaras; visur prikibę
tiek daug, kiek, rodos, niekadados nebuvę*

*tarp Savenos ir Reno tarti sipa; 61
kaip kvaila! Per nelemtąjį godumą
prasmegome į pragaro gilybę.“*

*Velniūkštis čia, kur buvęs, kur nebuvęs, 64
užtvojo jam smagiai ir sukikeno:
„Na, judinkis ieškoti paleistuvių!“*

*Grižau, kur lūkčiojo vedėjas mano: 67
kiek pasislinkę, pasiekėme uolą,
kur savo skiauterę į priekį gena.*

*Be vargo atsidūrėm ten; užsliuogę 70
į dešinę pasukome ir minią
vanojamų palikome atokią.*

*Kur skiauterės skliautai pasikabinę, 73
kad apačia praleistų tuos, kur plaka,
vadovas tarė: „Luktelk minutėlę,*

*bandyk užmesti savo skvarbią akį 76
į tuos, kurių veidai dar nematyti,
jie kaip ir mes į vieną pusę sekė."*

*Čia virtinėm panirdavo po tiltu 79
eilė antroji, slinkdama link mūsų,
bizūnai veltui bandė juos nutildyt.*

*Vedlys, nelaukęs, kolei prasižiosiu, 82
prabilo: „Pažiūrėk į tą galiūną, –
nė ašara nenuvarva nuo ūsų."*

*Bent laikės! Išdidžiai kaip karaliūnas. 85
Tatai Jasonas, sumanus didvyris,
jis iš Kolchidės traukė aukso siūlus.*

*Kai jūroj Lemno salą prisiyrė, 88
kur moterys, paniekusios šventumą,
mažus ir didelius išpjovė – vyrus.*

*Jis meilikavo, kol akis apdūmė, 91
ir suvedžiojo Hipsipilę jauną,
prieš tave apmonijęs daug jos draugužių.*

*Paliko nėščią, lai sau galą gauna. 94
Už tokią kaltę ši bausmė jam tekus,
ir už Medėją – taipgi atgailauna.*

*Kalti visi, kurie pėdom jo seka. 97
Čionai pabaigsim apie griovį pirmą,
užtenka to, ką esame pasakę.*

*Pasiekę vietą, kur takai kaip virvės 100
susikryžiavo palei antrą griovį,
kad išsiritę į tiltus pavirstų,*

*girdėjome, kaip kaukšmas nepaliovė, 103
minia, kaip kiaulė su snukiu kriuksėjo,
delnais vieni kitiems per mentes plojo.*

*O pagrioviu į viršų tvaikas ėjo, 106
iš pat gelmių pasmirdęs veržės garas,
akis bei šnerves graužė ir perštėjo.*

*Jei pamatyt norėtumei kas daros, 109
tai tekų tau ant tilto užsikarti,
iš ten erdvė plačiausia atsidaro.*

*Užlipome ir prieš akis iš karto 112
mums krito klimpstantys į mėšlą riebus,
į tą, kuri iš šūdinių kapsto.*

*Ten vienas buvo smarkiai apsidrėbęs, 115
jį vargiai normali akis atskirtų, –
civilis ar jau išventą priėmęs.*

*Sukliko: „Meldžiamasai, gal čia riktas, 118
jog suradai mane šioj smirdalynėj?“
Tariau: „Mes andai buvom susitikę,*

*blizgėjo tavo garbanos auksinės, 121
ir jeigu mano žlibės nemeluoja,
klimpsti, Alesijau Interminėjį.“*

*Jis kumščiu sau į kaktą dauželiojo: 124
„J šitą pliužę per kalbas meilingas
aš pakliuvau, daug liaupsių sudėliojęs!“*

*Vadovas mano tarė: „Pasilenkęs 127
ir liemeniu į priekį pasidavęs,
išvysi, kam dar vietos čia užtenka.*

*Žiūrėk, tenai visa apsimėšlavus 130
kekšytė gremžias, šunkalė ji buvo,
dabar kilsuoja subinytę žavią.*

*Taidė tai, garsioji paleistuvė, 133
kai sugulovas klausė: "Ar užtenka?"
atsakė: „Taip, dabar esu laiminga!“*

Bet mudu čia, atrodo, užsibuvom." 136

DEVYNIOLIKTA GIESMĖ

*Simonai, mage, o ir jūs be skaičiaus, 1
to žynio pasekėjai, kur šventyklą
išniekinote, nuotaką mūs skaisčių,*

*dėl aukso ir sidabro ją palikę, 4
dabar aš apie jus užtrimituosiu, –*

sveiki, į griovį trečiąją atvykę!

*į keteros aukštybę įsiropę, 7
tenai į tilto kuprą įsikibę,
mes žvelgėme žemyn, į juodą duobę.*

*Aukščiausia išmintie, tu išmonybę 10
teiki tam kalnui, slėniui ir gelmynei,
lygiom paskleidus galią ir teisybę!*

*Aplink regėjau aš uolienu plynę, 13
kurios dugne apvalios skylės švyti,
o virtinė skylių tų – begalinė.*

*Beveik vienodai buvo išsiritę 16
ir priminė man San Džiovanį dailį,
kur krikštykla į paslaptį mus kvietė.*

*Išgelbėjau ten andai vaikų bailų, 19
kai perskėliau aš vieną iš krikštyklų, –
gavau pylos nuo įvairiausio mailiaus!*

*Iš kiekvienos duobės pėdas iškišę 22
nenaudėliai mojavu su galūnėm,
liemuo ir galvos – akmeny palikę.*

*O liepsnos laižė šitą pusę kūno, 25
jie spardėsi, net kanapinis mazgas
neišlaikytų įtampos bei smūgių.*

*Tarytum, jog ištirpęs taukas dega, 28
nusvilindamas vien odos paviršiu,
bet pliūpčiojo jų pentys, padas, nagos.*

*„O kas tasai, – paklausiau, – kuri viršų 31
labiausiai kasas; papliūpos ugninės
kamuoja jų, lyg purpurinis visas?“*

*Atsakė: "Jei taip nori, pavedėsiu 34
tave žemyn žemėjančiom grandinėm
ir jo paties tu atsaką girdėsi."*

*O aš: „Tavieji norai – kaip manieji, 37
esi man maloningas šeiminkas,
visas mintis iš anksto man atspėji.“*

Čia ketvirtasis pylimas sutinka, 40
į kairę kryptelėjom ir nusprūdom
į išlaužą, išaižytą, netvirtą.

Sukibę slinkome lig tol abudu, 43
kol pasiekėme tą, kuris į duobę
paniręs, – kojos ašaromis plūdo.

„Kas būtum tu, kuris į žemę juodą, 46
į žemę bestas galva tarsi kuolas, –
sakau, – kalbėk, jei tau liežuvis duotas.“

Taip kvočia nusidėjėlių vienuolis 49
ar kunigas žudiką tą, kur šaukias
iš prarajos, – gal mirtį atitolins.

Jau atėjai! – suriko šis nelaukęs, – 52
per greitai atėjai, o Bonifacai!
Aš blogas pranašas esu, kaip daug kas.

Pabodo prabanga ir tos šlovingos vadžios? 55
Per visa tai net moterį gražutę
apgaule kančiai pasmerkei, gyvačiau!”

Buvau kaip šuo, kurs uodegą pabruko, 58
kada aprėkę jam neleidžia loti,
o tam – neaišku, kas už ką išjuokia.

Vergilijus: „Neverta pasiduoti, 61
sakyk, ne tas, kurio tu pasiilgai.“
Ir aš sau leidau šitaip prasižioti.

Tam padai sudrebėjo ir sužvilgo, 64
aš išgirdau ir atdūsi, ir gėlą:
„Tai kas gi tau po krūtine sudilgo,

kuomet pradėjai kalbint mano vėlę, 67
žemyn nuo kriaušio gan stataus nukopęs?
Atmink: aš puošnų arnotą dėvėjau.

Ir iš tiesų mane užmezgus Lokė, 70
dėl to lokiukams savo aš taip godžiai
kaupiau, kol pats į kaupą šį įkopiau.

Po manimi kiti, – prigrūsta sočiai, 73
tai pirmtakai, jie taipgi šventvagiavo
ir juos visus prarijo žemės žiotys.

Aš dar giliau panirsiu atkeliavus 76
tam, kuri čia paminėjau,
su juo mes vietoj susikeisim savo,

tik mano pėdos čia ilgiau spragėję, 79
o jis trumpiau svils, nunarinęs galvą,
ugnis švelniau bus jį paglamonėjęs,

nes atkeliaus žiaurus piemuo į galą 82
iš vakarų ir, mus abu suslėgęs,
teisingai tokią nuobaudą bus gavęs,

kaip kad Jasonas knygoj Makabėjų, 85
kuris karaliaus titulą sau pirkto,
o šiam – Prancūzų karūna padėjo.

Kažin ar aš gerai žodžius sutvarkęs, 88
bet mano atsakas griežtoko tono:
„Sakyk, kai Petruj tiesė Jėzaus rankos

Bažnyčios raktą iš šventos malonės, 91
nejau dar kokio atlygio tikėjęs,
išskyrus vieną: „Būk bendrakilionis.“

Nei Petruj, nei kitiems juk nemokėta, 94
nesielgė taip Matas, kai į sostą,
apaštalams sutarus, kitas sėdo.

Stovėk čionai! Tegū liepsna paglosto, 97
žiūrėk, kad aukso atsargos išliktų, –
juk Karoliui norėjai kirst į mostį!

Ir jeigu aš, tikėdamas iš tikro, 100
netgi čionai negarbinčiau tų raktų,
kuriuos gavai jaunystės dieną giedrą, –

žaiby, o ir griautinių man pakaktų; 103
goduoliai jūs išaukštinate blogį,
o dorą žmogų nepaliaujat plakti.

Ganytojai, jus pliekė šventas Jonas, 106

*kai paleistuvį vandenuos vaizdavo,
belėbaujantią su didžiais valdonais.*

*Septyniomis galvom jinai lingavo 109
ir kliovėsi savim dešimtaragė,
kol pritarimą iš jaunikio gavo.*

*Dabar jums Dievas – auksas bei sidabras: 112
ir net pagonyš, garbinantys stabą,
tik vieną garbsto, jums jų – gyvas galas!*

*Ak, Konstantinai, piktas ir nelabas 115
toks valdymas, ši tariama malonė
šventajam sostui buvo grynas grabas!"*

*Kol aš giedojau jam štai tokiais tonais, 118
Jis, graužaties pagautas ar įsiutęs,
kulnais ir pentim smarkiai makalavo.*

*Tuo tarpu vadas ėmė net šypsotis, 122
lyg mano kalbos medumi jį tepė,
ir širdžiai saldūs liejos mano žodžiai.*

*Rankas ištiesęs suėmė į glėbį, 124
prispaudė prie krūtinės, ir į taką,
kuriuo jau ėjė, grįžom nesislėpę.*

*Nelengvas nešulys jam atiteko, 127
aš jo glėby kilau pačion viršūnėn, –
po ketvirtos griova penktoji seka.*

*Jis atsargiai nuleido mano kūną 130
ant tos uolos ir pamaži pastatė
ten, kur ožka laukinė gali griūti.*

Bet naujos daubos prieš akis jau matės. 133

DVIDEŠIMTA GIESMĖ

*Dabar aš naują bausmę apsakysiu 1
dvidešimtoje giesmėje pirmos kanconos,
kuri taip pat skirta bus pasmerktiesiems.*

*Žiūrėti – tokia buvo mano duona 4
ir ta dauba, kuri ką tik išniro,
nuo sielvartingų ašarų rasota;*

*mačiau, kaip minios savo ratais irias, 7
neskubriai tįsia kelią ašarotą,
lyg trauktų čia litanijas jau mirę.*

*Kai mano akys, sliuogusios jų stotais, 10
pamatė – kaip kreivi, kaip išsikraipę,
jei slinktum taip nuo pažastų lig skruosto;*

*iš nugarų veidai išaugę vaipės, 13
į priekį užpakaliais jie ropojo,
žiūrėti tiesiai baigėsi jų laikas!*

*Gal juos perkūnas trenkė, sužalojo, 16
kitus išklaipė stabligė ištikus,
tik nežinau, kaip buvo iš tikrųjų.*

*Te Viešpats leis, skaitytojau, iš tikro 19
ir tau pačiam gerai susimąstyti,
ar mano akys kaip iš šlapio stiklo*

*galėjo visa tai ramiai stebėti, 22
kur viskas atbulai, nes ašaros upeliais
pasturgaliais jų nepaliovė lietis.*

*Aš pravirkau prie akmenuoto kelio, 25
bet mokytojas mano, vertas liaupsės,
sugėdino: „Ar tu iš tų kvailelių?“*

*Iš jų jokios užuojautos negausi. 28
Nejau ne tie labiausiai prasikaltę,
kurie į Dievo teismą netikėjo?*

*Pakelk akis! Ten stirkso kaip įkaltas 31
tasai, kuri prasmengant matė Tėbai:
"Amfiarajau, – šaukė, – metas keltis!*

*Kur ietis tavo? Kur karius padėjai?" – 34
jis nūrė dar giliau į žemę šaltą,
tenai, kur Minas antkaklį uždėjo.*

*Dėl to, kad žvilgsniui buvo davęs valdžią, – 37
jis eina atbulas ir regi savo pentis,
o į pečius jam letenos sukaltos.*

*Tiresijas – savos lyties nekentęs, 40
kada netyčia moterim pavirto,
pavidalas pasikeitė iš karto.*

*Ir tik po to, kai toms gyvatėms kirto 43
per du sykiu jis, kamuoliu apvytas,
barzdotą išvaizdą atgavo, tvirtą.*

*Aronto sėdmenys, kur būna pilvas; 46
tenai, kur Lunį daug kalnų apstoję
ir kararietis, sau aruodą pylęs,*

*jis marmuro uolynuose spėliojęs, 49
tūnodamas tarp marių ir žvaigždynų,
kur jam erdvė neiįprasta bylojo.*

*O ta, kuri savas kasas išpynus, 52
neva tai dangalas, užtiesęs krūtį,
kaip ir slapti plaukai ant kūno gryno,*

*vardu Mantó. Kur jai neteko būti! 55
Į mano vietą gimtąją parėjo, –
aš apie tai paporinsiu truputį:*

*tada, kai mirė jau minėtas tėvas, 58
o Bakcho miestas metės į vergiją,
jinaį svetur ilgam klajot išėjo.*

*Ten, kur puiki Italija atgyja, 61
kur Alpės ją nuo svetimų uždaro,
Benako ežeras palei Tirolių miega.*

*Šaltinių aibė vandenį išvaro 64
tarp Valkamonikos ir Gardos, tuos kalnynuos
nurimsta, lankstą didelį padarius.*

*Ten yr' sala, kur vyskupai kaip vienas 67
galėtų laimint žmones, susirinkę
iš Trento, Brešios, o ir iš Veronos.*

*Paskjeros bokštai, lakūs ir galingi, 70
iš tolo graso Bergamui bei Brešiai,
o lyguma apsupus krantą tingiai.*

Ir tokią gausą vandenų jai neša, 73

*jog net Benakas jų nesutalpina, –
upokšniais žalią slėnumą išrašo,*

*Ištrūksta upė ir pasivadina 76
Minčo vardu ir iki pat Governo, –
visus juos Pado duburin gramzdina.*

*Beje, sukorus pusę kelio, krenta, 79
nuslūgsta jos vanduo ir telkšo prūdai,
kur vasarą net braidžiot neverta.*

*Ten, kai veržli mergelė nusigrūdus, 82
surado salą, plytinčią klampynėj,
ir viskas buvo čia pirmykščio būdo,*

*ji įsikūrė vengdama kaimynų, 85
sau raganavo su pulku tarnaičių,
kol siela ją apleido vieną dieną,*

*tada jau žmonės kėlės čia be skaičiaus, 88
aplinkui spietėsi, visi žinojo,
kad bus saugu ir patogu jiems veistis.*

*Ant mirusiosios kaulų miestas stojo 91
ir pagal tą, kuri anksčiau gyveno,
ją Mantuja pakrikštyti sumojo.*

*Tą gausų miestą atminėm nuo seno, 94
kol trumparegį grafą Kasalodį
gudruolis Pinamontė nustekeno.*

*Jeį apie jį kitaip kas prasižiotų, 97
turėk galvoj – nesąmones tau antrins,
nemyli mano tėviškės gimtosios."*

*„Klausausi jūsų atidžiai ir kantriai, 100
tegu kiti nesąmones tas stena,
man šnekos jų – atvėsusios kaip anglis.*

*Tik pasakyk: kur vėlės tos letena, 103
gal yr tokia, kurią išskyrė akys?
Šita mintis širdy dar kirba mano."*

*„Pažvelk į tą, – vadovas man atsakė, – 106
kurio barzda lig sėdmenų nurudus.*

Ten, Graikuos, pamatyti vyro smakrą

*kadų kadės tu neturėtum progos. 109
Tai pranašas, Aulidėj kirsti lynus
jis ir Kalchantas patarė augūrai.*

*Euripilas, – apie jį aš vieną 112
posmuotę į tragediją sudėjau, –
tikriausiai ją omuo tavasis mena?*

*Jam iš paskos, – be galo suliesėjęs, – 115
Mykolo Skoto pavardę nešiojo,
jis pokštais beigi išmonėm garsėjo.*

*Bonatis Gvidas ten, Azdentė stovi! 118
Dabar gailu jam kailio bei virvelės,
deja, aplink netinkama tikrovė.*

*Štai prasikaltėlės, netekę galių, 121
jos puolė burti, metusios šaudyklę,
bedžiojo vašką, virdavo žolelių.*

*O, metas eiti! Ties riba palinkęs, 124
užu Sevilijos mėnulis nusirito,
o Kainas rodo savo naštą dygią...*

*ir vakar tokios pačios šviesos krito, 127
ar atmeni – toj girių tankumynėj
apstulbome nuo įspūdžio patirto!"*

Kol jis kalbėjo, nepaliovėm mynę. 130

*DVIDEŠIMT PIRMA GIESMĖ
Ir taip nuo tilto eidami prie tilto, 1
Komediją aptarinėjom mudu;
ir prie griovos piktybių atsidūrėm,*

*kur naujos žiojos skylės – Malebodžė 4
su reginiais savų kančių išniro,
o slėnis dar juodesnis pasirodė.*

*Kaip kad Venecijoje, kur smalą virę, 7
o ji iš katilų per šonus marma
paskui bus tepami laivai apirę,*

čionai kiekvienas žino savo darbą, 10
tas irklą drožia, tas užkamšo plyšį,
kurs laivui senstant šone atsirado,

Tas viršuje, tas šone išsikišęs, 13
plaktukai kaukši, skobia naują luotą,
kas veja virvę, kas bures parišęs, –

tai ne ugnies valia, o Dievo duota. 16
Tiršta derva po kojom man tekėjo,
nujuodindama visą šitą plotą.

Mačiau, kaip ji iš išorės blizgėjo, 19
kaip burbuliavo, kildama į viršų,
tai pūtėsi, tai traukė ir mažėjo.

O man magėjo žvilgtelėt į vidų, 22
ūmai suriko vadas: „Žvelk į priekį!“
ir trūktelėjo į saugesnę vietą.

Sukaus kaip tas, kuris akis išplėtęs 25
negali jų atplėšti nuo nelaimės,
jam gresiančios, ūmai jis baudžias bėgti,

bet baimė kojas jam sukaustė, laiko, – 28
ir pamačiau, kaip juodutėlis velnias
į mūsų pusę liuoksi nusitaikęs.

Koks piktas buvo jis ir susivėlęs! 31
Koks atšiaurus, nežmoniškas jo vaizdas,
kanopos sparčios, o sparnus iškėlęs!

Jis pagriebė nelaimėlį negaišęs 34
ir vilko per uolyną už galūnių,
per sausgysles sugriebęs tarsi maišą.

Dar šaukė: „Grobštai!“ – skuosdamas per tiltą, – 37
šventa Zita jums atsiuntė seniūną!
Į smalą jį! Kitiems taip pat bus šilta, –

tokių kaip jis mieste ne vienas tūno, 40
Bontūras tiktai neima ten kyšių,
o „Ne“ į „Taip“ pavirsta per sekundę!

Tą nutrenkė ir atgalios sugrižo 43

*tokiu greičiu, kad šunys nesulotų,
užsiundyti uoliausio šeimnininko.*

*Tasai išniro veidu išdervuotu, 46
patiltėje tuo tarpu šaukė kipšai:
– Tegul šventų veidų čia nieks nerodo!*

*Ne Serkjos upė, – sveikas neišlipsi! 49
Tad jei žeberklo mūsų tu nenori,
tai lišk smalon! Dūreklų apie šimtą*

*čia pat suvarpė nuodėmingus šonus. 51
„Pašokinėk, tik neiškišk pakaušio.
Tai sukis, kol nemato tavo ponas!“*

*Virėjai šitaip pabaksnoja šaukštu, 55
šakutėmis pabado mėsą puode,
jei lenda, tai neleidžia, kad atauštų.*

*Vedlys jam sako: „ Tam, kad ten, kur uolos, 58
nebūtum pamatytas, tau reik slėptis
už, kyšulio, tad gulk į žemę juodą.*

*O jei velniai išdrįs mane apkibti, 61
tai man ne nauja, aš esu pripratęs,
buvau šioj erzelynėje ne sykį.*

*Jo figūra kitam krante jau matės, 64
kai ėjo jis kraštu šeštos viršūnės,
stebėjau veidą, – šaltas ir bežadis.*

*Ir lygiai taip įsiutę, kaip tie šunys, 67
kur elgetą užpuola, vargšą žmogų,
jei stabteli jisai ir prašo duonos,*

*taip iš po tilto tie velniai iššoko, 70
grasino pult, mojuodami su šakėmis,
o jis sušuko: "Atsargiau, be juoko!"*

*Ateis dar laikas jūsų puotai smagiai, 73
o aš su vienu pakalbėt norėčiau,
po to tebus, kaip jūs liežuviai plaka."*

*Tada išvien: „Ei, Šunuodegi, šičion!“ 76
Išlindo vienas, o kiti žiūrėjo,*

kol tas lemeno: „Eikite po šimto!”

*„Tark, Šunuodegi, – vadas jam kalbėjo, – 79
nejau manai, kad aš dėl jūsų siuto
čia atėjau? Jei būtų nepadėjęs*

*pats Viešpats – jei nelemta būtų? 82
Tad saugokis, – dangus čionai lėmėjas,
jam leidus, pagriove vedu tą žmogų.”*

*Bemat Uodegio narsas sumažėjo, 85
jis metė savo kobinį po kojų:
„Net prasideť man, – tarė, – nevertėjo!”*

*O vadas man: „Tu tarp uolų sustojęs 88
ir trokštantis ten pratūnoti bailiai,
dabar ženkliai, taip, kaip aš žygiuoju.”*

*Aš išdrąsėjau, nevirpėjo keliai, 91
bet tie velniai į priekį pasislinko,
ir pamaniau: mane nusmeigti gali!*

*Mačiau aš, kartą šitaip jau nutiko, 94
kai po susitarimo prie Kapronos
kariai pašiorpę dairėsi aplinkui.*

*Ir aš norėjau prisiglaust prie šono 97
vadovo savo ir žvalgytis saugiai, –
koks iš tiesų pavidalas šėtono.*

*Kablius nudelbę velnias velniui staugė: 100
„O jeigu pakutentume jų mentę?”
O kitas: „Durk giliau nelaukęs!”*

*Bet tas, kur pirmas lindo neiškentęs 103
ir su vedėju bandė regzti šneką,
jį apšaukė: „Ša, Kūtvėla, raminkis!”*

*Po to jau mums: „Vargu bau rasiť taką 106
per šitą gūbrį, nėr ko net bandyti,
šeštasis tiltas prarajon prasmego.*

*Bet jeigu norite iš čia išlįsti, 109
tai traukite šiuo pylimu, kur pėdos,
ten artimiausią gūbrį pamatysit.*

*Taip, tūkstantis metelių nutekėjo, 112
dar du šimtai, šeši ir šešiasdešimt,
dar po penkių – tas tiltas sutrupejo.*

*Siunčiu ten keletą savų ir ašai, 115
Galbūt karšta smala seniai atauso...
Nesibijokit, mano vyrai ves jus!*

*J kelią, Kreivasparni, Nulėpausi! – 118
paragino, – ir tu su jais, Lojike;
Barzdočius bus vadovas jums geriausias.*

*Drakonagalvis, Mušeika pritiks jums, 121
Ir Ilgadantis betgi Šuniasnukis,
Pasiutrudis, o priedo Kreivašiknis.*

*Tenai, kur dervos verda, jūs apsuksit, 124
štai tuos nuveskit iki tilto sveiko,
sykiu su jais sveiki ir patys būkit!"*

*„Vadove, ką matau! Mums jų nereikia, – 127
sakau, – abu ieškokim išėjimo,
kuriems galams velniai bendrakeleiviai?!*

*Juk tau užtenka mesti žvilgsnį vieną: 130
ar nematai, kokie pikti, įnirtę,
galvom kinkuoja ir dantim kalena?"*

*Jis: „Visą savo nuogąstį užmirški, 133
tegu kalena! – šitaip vadas tarė. –
Tegu tuos gąsdina, kurie numirę."*

*J kairę sukinį velniai padarė, 136
slaptas ženklais pasveikino kits kitą,
dantis atleidę, liežuvius išvarė;*

pasturgaliu sugrojo kaip trimitas. 139

DVIDEŠIMT ANTRA GIESMĖ

*Esu aš traukiant raitelius regėjęs 1
į antpuolį, žygiuotę ir paradą,
mačiau, kaip puola bėgt lyg išprotėję,*

mačiau, kai jūsų žemėj atsiradę, 4

*o aretiečiai, blaškosi kariaunos,
kaip kerta arba ietį žmogui beda,*

*ir būgnai, ir trimitai išibrauna, 7
varpai iš bokštų, duodantys komandas,
kurioms ir mes, ir priešas pasikliauna,*

*tik šito garso negirdėjo skambant 10
nei raiteliai, nei pėstininkų gretos, –
nei tie laivai, kurie su burėm sklando.*

*Taip ėjom mes, o ir velniūkščių dešimt, – 13
tai bent draugovė! Betgi pasakyta –
bažnyčioj angelą, o smuklėj kipšą rasi.*

*Dairiausi aš po smalą išdrabstytą, 16
kad šito griovio įdubas regėčiau
ir kas per žmonės pleškinami šičia.*

*Delfinai jūroj leidžia taip stebėti 19
jų ženklus, tuos kuriuos jūreiviams siunčia,
prieš audrą savo nugaras išrietę;*

*o kartais sau palengvindamos kančią 22
išlįsdavo ir tabalavo kojos,
paskui į dugną smigdavo vėl sparčiai.*

*Kaip pagrioviais sutūpę ir žiopsoję 25
varlytės – dreba žiopčiodamos bailiai;
ir sėdmenis, ir blauzdeles užkloję, –*

*taip nusidėjėlių čia, ilgos eilės, 28
tiktai pajutę sėlinant Barzdočių,
sušokdavo į smalą, ne iš meilės.*

*Mačiau, kaip vienas (ir širdis tuo soti!) 31
užsižiopsojo; juk varlėms taip būna, –
viena išnirs, kitos jau nēr, nē motais!*

*Šunies Galva, sugriebęs vargšo kūną 34
už styrančių plaukų, kurie sulipę,
ištraukė į pakrantę tarsi ūdrą.*

*Visų jų pravardės galvon įstrigę 37
nuo tol, kai juos į palydą paskyrė,*

įsiklausiau, kaip vienas kitą klykia.

*„Pasiutrudi, paleisk jį tik nudykę, 40
palik man mėšą, kad nerastų kailio!“ –
velniai viens kitą šlovino ir gyre.*

*Sakau: „Vadove, jeigu jums negaila 43
man pasakyti, kas tas niekadaris,
kurį velniai lesioja pasismeigę?“*

*Vadovas, kiek į priekį pasivarę 46
pradėjo klausinėti, kur jo gimtinė,
o tas atrėžė: „Gyvenau Navaroj,*

*savižudžio šeimoj esu ten gimęs, 49
paleido tėvas visą turtą vėjais,
o motina ieškojo man tarnybos.*

*Galop valdovas man yra padėjęs, 52
žaidimuos daug kas man yra prakišęs,
dėl to įmurkdė čia smalos virėjas.“*

*O Tekis, tas, kur iltys išsikišę, 55
stirksojo pažiaunėm nelygu šerno,
draskyti vargšą ėmė kaip pamišęs.*

*Užuodžia katės, kad pelė prie vartų! 58
Barzdočius, tai pamatęs, ėmė rėkti:
„Palaukit, dar prireiks mums šito berno!“*

*Paskui į vadą atsigręžęs rėžė: 61
„Paklausk, jei neprapuolė ūpas klausti,
kol dar į gabalus jo nesuplėšė!“*

*Vergilijus: „Tarp tų, kuriuos čionai nubaudę 64
galbūt pažįsti kokį iš lotynų
dervoj?“ O tas: „Ne per toliausia*

*prieš mirksnį aš terliojausi su vienu. 67
Jei būčiau taip į smalą įsodintas,
negąsdintų daugiau manęs kiekvienas!“*

*Čia Kreivarankis: „Laukti aš nepratęs!“ – 70
neiškentė ir, besdamas žeberklą,
mėšos sau atsiplėšė visą petį.*

*Drakongalvis jau taikės prasižergęs 73
ano blauzdon, tačiau velnių tijūnas
sutramdė, vos akių žaibus pramerkęs,*

*ir viso pykčio vėl jau kaip nebuvo, 76
o mano vadas klausinėti ryžos
varguolį tą, suplešytą iš kūno:*

*„Tai kas tasai, kuri smalon įkišo, 79
kada paties ten kaukolė nelindo?“
Jisai atsakė: „Taigi fra Gomitas,*

*kur iš Galuros, tas piktybių indas, 82
jis savo pono priešus taip sustvėrė,
kad tiems iš lūpų saldžios liaupsės sklinda.*

*Paėmęs kyšį kameras atvėrė, 85
kaip sakoma, be priekaištų ar tūžmo,
kai kyšių nūr, tai panašus į žvėrį.*

*Mikelę Cankę dar pridėk – draugužiai, 88
Sardiniją jie, Logodorą mena,
kaip reikalas ten lėbavę ir užę.*

*Tiktai pažvelk, kaip dantimis kalena! 91
Galėčiau dar papasakot, bet dreba
man viduriai, atminę kekšio meną.*

*Kada Peštuką pastebėjo vadas, 94
kuris piktai visus žvilgsniu ten varstė,
suriko: „Dink, o maitvanagi retas!“*

*„Beje, galbūt prakalbinti praverstu, – 97
jis tęsė taip nedrąsiai ir iš tolo, –
ką nors iš toskaniečių ar lombardų? –*

*tegul tie Grobštai eina sau nuo molo, 100
kad mūsų žmonės pasijustų saugiai,
o aš sėdom pašvilpausiu, pakolei*

*koksai septynetas galvų išplauks čia; 103
užtikrinu, – tokia jau kasdienybė,
vis vien išners iš dugno koks pakaušis.“*

*Šunėkas most snukiu ir prasiviepęs 106
neįprastai amsėti ėmė: „Keista,
kad mūs gudročius tokio būdo griebias!”*

*Tasai, kuriam klasta – kasdienis daiktas; 109
"Atspėjai, iš tiesų esu gudročius,
kada saviems kančias išplėsti reikia!"*

*Bet tas, kreivais sparnais jį ėmė protini, 112
irzėti, priešgyniauti: "Jeigu leisies,
tai gal manai, jog aš čia pasiduosiu?"*

*Viršum dervos sparnus plačiai išskleistu. 115
Visi mes pasitrauksime nuo gūbrio
ir pažiūrėsime, ar gerai išeis tau."*

*Skaitytojau, velniai jau bėgti suskubo, 118
pirmasis pasitraukė į tą pusę,
kur priešintis turėjo gero ūpo.*

*Tuo tarpu navarietis pasipustė 121
padus, nutaikęs progą pasispyrė
ir nėrė, spėjęs pražūtį užuosti.*

*Tie susigėdo, gaižulį patyrė, 124
labiausiai niršo tas, užviręs barnį,
ir – paskui jį: „Stok, nepaspruksi, vyre!”*

*Bet žygis veltui: kaip sparnuota varna 127
pavytų baimę? Murkstelėjo kipšas,
iškilo vėl, tasai, kur iš Navaros.*

*Taip antinas, kad aklas dugną grybštels, 130
norėdamas pabėgti nuo erelio,
o šis – žemyn ir vėl aukštai pakibęs;*

*bet tęsėsi dar įdūkis Senelio, 133
jis vartėsi ten, stengėsi pagauti,
maždaug – tegu greičiau ateina galas!*

*Su kyšėmiu dabar paliovęs niautis, 136
į savo sėbrą kreipė aštrų nagą,
su juo kiti smaloj įniko kautis,*

bet šitas irgi jau iš pykčio degė, 139

*tad vanagai kaip reikiant susikibo,
paskui jie puolė į deguto kaugę.*

*To karštis, aišku, vedė link skyrybų, 142
tačiau išlipti iš dervos nelengva,
nes ir sparnai į dervą jau įklimpę.*

*Labiausiai čia Barzdylai gėlė galvą, 145
ir keturi, nutvėrę po busoką,
per griovį metėsi jiems į pagalbą.*

*Ir čia, ir ten jie ant krantų sušoko 148
ir kobinius nuleido tiems grimzduoliams,
kurie paskrudę buvo jau gerokai.*

Palikime, tespirga čia šaunuoliai. 151

DVIDEŠIMT TREČIA GIESMĖ

*Nebylūs, vieniši, be palydovų 1
mes koja kojon sekėm vienas kitą,
kaip minoritai seka, brolis brolių.*

*Atsiminiau Ezopo pasakėčių, 4
apmąstęs tas kovas, kur vyko,
svarbiausia, aišku, pelės ir varlė čia.*

*Kas „andai“, kas „dabar“ – tokie dalykai 7
dažnai juk vienas su kitu susiję,
kad juos atplėšti mūsų veiksmas dykas.*

*Viena mintis kitų daugybę veja, – 10
taip viskas klostėsi ir mano maulėj,
dėl to tos baimės tik padvigubėjo.*

*Aš taip maniau: Juk šitaip apsikaulint 13
velniams tiktai per mudu pasitaikė,
tad normalu – jie rengia kerštą naują.*

*Jei įpročius piktus užlieja tūžmo tvaikas, 16
tuomet iš tikro jie labai įniršę,
kaip šunys tie, kur baukštų kiškį vaikos.*

*Piestu plaukai man stojosi į viršų, 19
iš siaubo nutilau, paskui atkimęs
ėmiau lement: „Jūs manot, jie pamiršo?“*

*Vadove, man girdėti jų kaukimas, 22
bandykim pasislėpti, Grobstai budi,
vaidenas man, jog vejasi ne vienas."*

*„Net ir tuomet, jei švino stiklas būčiau, – 25
jis ištarė, – taip greit neatspindėčiau
tavęs, kaip spėjau, kad esi nuliūdęs.*

*Ką tu ir aš galvojam – susiliečia, 28
ir mano proregis yra tos formos,
į vieną juos abu esu suvedęs.*

*Tad jeigu suksti dešinin pridurmu, 31
kur nusileisime į kitą griovį,
tai tie velniūkščiai neužgrius mūs urmu".*

*Kalbėti buvo jis dar nepaliovęs, 34
kaip pamačiau, kad atleikia, sparnuoti,
ir puola mus grobikai, jų bendrovė.*

*Tik vadas neketino atiduoti, 37
kaip motina sūnaus, kai namas dega
ir naktį ugnys pradeda pievoti,*

*ji griebia vaiką, leidžias bėgt, nabagė, 40
nespėjus net rūbelio užsimesti, –
ne savo juk, o jo nelaimę regi!*

*Nučiuoždamas į atskardį žemesnį 43
ant nugaros per šlaitą akmeninį, –
plyšys juo apvedžiotas, jau šeštasis, –*

*latakas nēr vandens taip sparčiai ginęs, 46
kad sukty klonyje malūno ratą,
kai užlieti jau stipinai mediniai,*

*kai mano vadas, tam kalne supratęs, 49
koksai pavojus tyko, tarsi sūnų
suspaudęs strimgalviais į gelmę metės.*

*Kai jau atsitrenkė į kietą gruntą dugno, 52
ta šutvė viršum mūs galvos rujojo
ant sankasos; bet baimės kaip nebūta!*

*Apvaizda, griovą penktąjį globojus, 55
tenai lig galo būti jiems prisakė,
toliau, ginkdie, neleista kelti kojos.*

*Žemiau – po kalkių dribsniais mynė taką 58
marga žmonių minia, praradus viltį,
jie sukinėjos ašarom aptekę.*

*Su vauromis ir mantijom jie spietės, 61
akis pridengę; kaip Kliuni nenaudoms
drabužiai buvo skaisčiai siuvinėti*

*auksiniais siūlais, spinduliuoja, šaudos, 64
o iš vidaus vien slegiantis sunkumas,
net Federiko švinas būtų šiaudas.*

*O amžinas, nepakeliamas rūbe! 67
Mes su kitais pasukome į kairę,
jų verksmo paklausyti pasiruošę.*

*Šie prislėgtieji netgi nesidairė, 70
tokie pritilę slinko, jog vis naują
lytėjo pėdą mūsų pėdos bailios.*

*Tariau vadovui: „Kolei taip keliaujam, 73
žiūrėk, gal kokį vardą išskaitysi,
kurio darbai ar žygiai gražbyliauja.“*

*Iš ten mane pažinę, toskanietį, 76
sušuko už pečių: „Sulėtink žingsnį!
Ko skubate? Ten nieko nematysit!*

*Galėtumei ir man skirt kokį žvilgsnį." 79
Vadovas sukos ir „Palauk! – man tarė, –
sutrumpinsi šiek tiek jų kelio ilgį.“*

*Dviejų šešėliai išpūdį padarė, 81
jie pakilia dvasia į priekį stūmės,
bet maukšlės, o ir kelias baimės varė.*

*Paskui, kai susilyginom, be ūpo 85
šnairom žiūrėjo ir, akis nuleidę,
tarpusavy kalbėjosi abudu:*

„Tas gyvas, sprendžiant iš gerklės ir veido, 88

*o jeigu mirę, tai kuriam gi galui
nusimetę jie mantijas dviveidžiu?"*

*Ir tarę: „Kas į šią veidmainių balą 91
tave atvarę? Pasakyk mums tiesiai,
nesididžiuok, kaip tie, kur skleidžia melą.*

*Jiems pasakiau: „Esu išvydęs šviesą 94
ir augęs aš mieste prie Arno upės,
o kūnas velka dar tą pačią mėšą.*

*O kas gi jūs, kurie čia įsisupę 97
į rūbą ašarotą bei netikrą,
už ką jums skyrė spindulingą bausmę?"*

*Atšovė vienas: „Slegia rūbas šitas, 100
kaip dangalas koksai geltono švino;
nelygu svarsčiai girgžda ant svarstyklių.*

*Gaudentai mes, Bolonijoje gimę, 103
aš – Katalanas, šitas – Loderingas,
taviškiai kvietė mus į savo žemę,*

*ir patikėtas postas mums garbingas, 106
kad saugotum ir gintum, bet lig šiolei
ką nuveikėm, tą mato ir Gardingas."*

*Tariau: „Blogybės regimos, vienuoliai..." – 109
ir nutilau, kada užkliuvo akys –
ten nukryžiuotas ant kuolų atgulęs,*

*drebėjo visas, vos mane pamatęs, 112
atodūsis jam sunkėsi per barzdą,
o brolis Katalanas šitaip metė:*

*„Čia prikaltasis, tas, kur vedė kalbą 115
su fariziejais, aiškino aniemus,
neva kad vienas ir atpirks tą kaltę.*

*Dabar ant tako drybso skersas, grynas, 118
matai, kaip slegia svoris jį didžiulis, –
beeidami mes jo krūtinę mindom.*

*Ir uošvis jo taip pat čionai atgulęs, 121
dar daug tarėjų ir visa taryba,*

kur žydams pykčio sėmenis išsiūlė."

*Išvydau, kaip Vergilijus nustebo, 124
pamatęs tą, kur taip žemai nupuolęs,
ant kryžmos tremtį amžiną surado.*

*Paskui jis klustelėjo tą vienuolį: 127
„ Gal jūs galėtumėte mums patarti,
kaip sukant dešinèn pasiekti uolą,*

*kad pagalios pavyktų mums išnerti 130
ir be juodųjų angelų pagalbos, –
išeitum vienu du į slėnio erčią."*

*Jis tarė: „Mes ne per toli nuo dambos, – 133
jįnai prie sienos tos, kuri apjuosus,
griovias visas prakutusi kaip randas?*

*Deja, įgriuvusi, tad lipkit juodu 136
šlaitu aukštyn griuvėsiais tais į skardį,
nes dugną jau užgriozdę uolos juodos."*

*Vadovas mano galvą nunarinęs, markstės, 140
kol reziūmavo: „To, kurs su žeberklu
bedžioja mirusius, klausyt neverta."*

*„Bolonijoje girdėjau aš ne kartą, – 142
Vienuolis čia pridūrė, – kad Šėtonas –
tai melo tėvas. Toks jo tikras vardas."*

*Vadovo veidą nutvieskė raudonis, 145
paniuro, žingsnis daug platesnis tapo;
ir aš po tų, kurie su savo svoriais,*

bandžiau į pėdas, mielas man, pataikyt. 148

DVIDEŠIMT KETVIRTA GIESMĖ

*Tada, kai metai esti dar bekiaušiai, 1
ir saulė, plaukus pas Vandeni šilus,
į pusdienį jau skelbia, kad išaušo;*

*lauke rašyti ima šerkšno žilę, 4
lyg prisimintų savo brolių baltą, –
nors plunksna rankoj vis labiau pasvyra;*

sodietis kelias, nes jo pirkiøj šalta, 7
išėjęs žiūri, kaip lanka nubalus,
ir pliaukščioja per juosmenį ar batą;

į trobą grįžta, – vargo gyvas galas, 10
nežino, ko pirmiausia reiktų griebtis,
išlįs – ir vėl smagiau jam pasidaro,

kai akys žemę kintančių aprėpia 13
akimoju, tada, pagriebęs lazda,
avims ganykloj jis keliauti liepia, –

taip aš, apie vadovą susimąstęs, 16
kiek baiminaus, regėjos man – sumišęs,
tačiau prapuolė slėgusios jį baimės,

vos tik išvydo griuvenas to tilto, – 19
atpažinau akių tą pačią šviesą,
kuri mane papėdėje nutvilke.

Žvilgsniu ištyrė nuokalnę jis visą, 22
atvėrė glėbį, atstą apskaičiavęs,
jis apglėbė mane, rankas ištiesęs.

Kaip tas, kuris brangina laiką savo, 25
numato pasekmes ir griebias veiksmo,
mane į viršų sviedė, – atsigavęs

ant vieno kyšulio sėdėjau sveikas, 28
o vadas dairė: „Pažiūrėk, ar tvirtas,
tada dėk koją, mums keliauti laikas!“

Su mantija svyruotum čia kaip girtas! 31
Mes viens per kitą kapstėmės morenom,
jisai – lengviau, o aš – bėdos prispirtas.

Ir jei į duburį nutįsę sienos 34
bent truputėlį čia statesnės būtų, –
gal vadui nieko, man gi – galas vienas!

Kadangi Malebodžės sritys juodos, 37
į šulinį mus vedę, nuožulnėja,
tai sienos, prie kurių grioviai prigludę,

nelygios čia, o ir ten tiesiog žiojėjo! 40

*Mes pagaliau įpylimą įlipom,
kur pats kraštinis riedulys žėrėjo.*

*Krūtinėj man tuo tarpu kvapo stigo, 43
toliau žingsniuoti būčiau neįstengęs,
todėl ant to riedmens prisėsti teko.*

*„O tinginystei čia negeras laikas, – 46
vadovas tarė, – pataluos atgulus
ar duknose, šlovė greit baigias.*

*Jei kas, jos nepasiekęs, mirčiai siūlos, 49
palieka tokį pėdsaką po saule,
kaip dūmas vėjy arba upės purslos.*

*Todėl pakilk iš nuovargio ir siaubo, 52
dvasia įstengia viską nugalėti,
kaip kūną, tą, kuriuo jinai apaugus!*

*Daugybė laiptų laukia mūsų prieky, 55
ir jų išvengti tau yra neskirta,
kai tą girdi, tai siela tau atlėgsta."*

*Tada aš stojaus, lai kiti nustērsta 58
pamatę, jog aš gyvas, jog alsuoju,
ir ištariau: „Kelionę galim tęsti!"*

*S lenkstėtos, dar grėslesnės vėrės uolos, 61
vingrus per gūbrį vijos mūsų kelias,
baugesnės buvo lūžtvės, nei lig šiolei.*

*Ėmiau kalbėt sau lengvindamas dalią, 64
tačiau suskambo balsas ir iš griovio,
nesupratau, deja, aš nei žodelio.*

*Kažkas nežmoniška; ant tilto užsikoriau, 67
ties viduriu, per aukštą išlinkimą,
bet tas, kuris kalbėjo, tarsi tolo.*

*Žvelgiau žemyn, įsmeigęs akį gyvą, 70
tačiau vien tamsą žerintią regėjau;
tariau: „Vadove, ryžkis, rask sprendimą!*

*Į griovį leiskimės, nes negirdėjau, 73
nors įdėmiai klausiau, ką kalba,*

ir nieko tam dugne nežiūrėjau."

*„Sprendimas geras, jeigu lydi darbas, – 76
atsakė jis, – jei noras mūs teisingas,
tai neveiklumas ir tyla negelbės."*

*Mes leidžiamės, – tepasilieka tiltas! – 79
į ten, kur aštuntasis ratas riečias,
griovys, prieš mūs akis per sprindį.*

*Ir pamačiau, kaip spiečiasi gyvatės, 82
kaip kamuoliuojasi ir kokios margos, –
net stingo kraujas, o atminus – kratė.*

*Kas matė Libiją, tegu čia sergis: 85
žeminės, požeminės, skrajos angys,
driežai dvigalviai ir vandenės nardo, –*

*bet tiek roplių nuodingų nesirango 88
niekur kitur, net žemėj Etiopų
arba ant Raudonųjų marių kranto.*

*Šiam telkiny, šitoj baisybių kuopoj 91
nuogaliai lakstė, jau nesitikėję
pagalbos sau, net iš heliotropų.*

*Gyvatės uį, pečių rankas apviję, 94
o galvos jų ir uodegos – iš šonų
pralindo ir surišo negailėję.*

*Mes matėm staigiai, kaip gyvačius vienas 97
pašoko ir tenai, kur kaklo pradžios,
įsiurbė kaip antgalis varinis.*

*Taip spėriai I nei O mes neparašom, 100
kaip tas sublizgęs pelenu pavirto
bei viskas, kas sudaro kūno ašį.*

*O kai tatai jau buvo pasimiršę, 103
vėl palaikas į vienį susijungė,
pirminis jo pavidalas sugrižo.*

*Senoji išmintis žinojo puikiai, 106
ko miršta Feniksas; kad prisikeltų
penkinės šimtų metų tesulaukęs.*

*jisai ne žolę ir ne vaisių kremta, 109
o kvapią sunką ašarų, amoną,
mirties drobulė – iš miros bei nardų.*

*Kaip tas, kur krinta traukiamas prie žemės, 112
patsai nežino – demonišku galiu,
ar – užplaukė ir – protas jam aptemo.*

*Jis dairosi akim stinglia, išbalęs, 115
neatsigavęs dar, nesusivokęs,
ir dūsauja, iš smerčio guolio kelias, –*

*taip šitas nusidėjėlis man rodės. 118
O rūsti Dievo, tu esi teisingas,
kai atlygį teisingą atiduodi.*

*Paklausė vadas, koks jo vardas tikras, 121
ir šis atsakė: „Taigi toskanietis,
ne per seniai į irštą šią nukritęs.*

*Kaip gyvulys buvau gyvent įpratęs, 124
esu aš bostras, mulas, Vanis Fučis,
žvėris Pistojos, daug tokių ten matęs.'*

*Sakau: „Tegu pastovi palei kriaušį, 127
paklausk, už ką į gilų griovį bloškė,
juk jam vieta tarp kraugerių aršiausių.“*

*Šis buvo atsakyti pasiruošęs 130
ir kai manęs atsuko savo veidą, –
raudonas gėdos rožinis jį mušė.*

*„Skaudžiau, – atsakė man, – jog leidaus 133
išvyst save, pakliuvusį į bėdą,
po to, kai mano saulė nusileido.*

*Išgirsi tai, ką geidavai girdėti: 136
esu apšvarinęs aš zakristiją,
dėl to dabar pačiam dugne padėtas.*

*O po manęs jau kitą čia atvijo. 139
Kad pernelyg nedžiūgautum dėl šito
mūs pokalbio, jei būsi jau išėjęs,*

*tebus tau akys, ausys išvalytos: 142
Juoduosius iš pradžių išvys Pistoja,
po to Florencijoj bus galios kitos.*

*Paskleis virš Magros Marsas tirštą dvoką, 145
slinks debesys – kaip pelenu užtraukta;
jo vėmalai užlies Pícenos vokus,*

*kovos, nuožmios ir atkaklios, sulauksit, 148
po to jis išsklaidys, kaip niekuo dėtas,
Baltieji neturės galvos nei plauko.*

Aš tau sakau, kad dar labiau skaudėtų." 151

DVIDEŠIMT PENKTA GIESMĖ

*Kai žodžiai jam išseko, tas vagišius 1
špygas suraitė, keldamas į dangų
sušuko: „Dieve, tau abi atkišiu!"*

*Tada man tapo mielas tas, kur rangės. 4
Viena jo gerklę kuo glaudžiau apvijo,
tarsi bylotų: "Jau kalbų užtenka!"*

*Rankas išsuko kitos tam galvijui 7
ir tokį kietą šunmazgį užrišo,
kad jos visai suglebusios kabėjo.*

*Tegul liepsna tave supleškins visą, 10
Pistoja, nevalia tau egzistuoti,
tavoji sėkla tavyje pradviso!*

*Nors Pragare man daug kur teko būti, 13
šiam – neprilygtų niekas iš bedievių,
net tas, kur – Tėbuos puolė kaip pasiutęs.*

*Jis leidos bėgti, nekalbėjo nieko, 16
o aš mačiau, kaip jį kentauras vijos
ir šaukė: „Stok, šlykštus šunėke!"*

*Maremoj nemačiau tiek gyvatijos, 19
kiek keteroj jo susirado vietą,
kur žmogiškasis kūnas prasidėjęs.*

*Pečius ir sprandą slibinas aprietęs, 22
užsėdęs buvo ir sparnais jį globė,*

į einančius liepsnų liežuviais mėtė.

*„Matai, ten Kakas, – tarė man vadovas, – 25
toli, kur stūkso uolos Aventino,
yra žmonių jis nemažai išpjovęs.*

*Nuo brolių atsiskyres traukia vienas, 28
ui tai, kad, bandą gyvulių pavogęs,
į savo irštvą atbulom dangino.*

*Bet Herkulis jį neblogai pamokė, 31
įkrėtęs jam už tai lazdy per šimtą,
nors mirė, kai dešimtą kartą smogė."*

*Kol tokios sklandžios kalbos mūsų plito, 34
trys vėlės apačioj sustojo, gaila,
nepastebėtos mūsų jos ir liko,*

*tačiau iš apačios girdėjom graudžių gaidų: 37
„Kas jūs?" – čionai mūs pokalbis pritilo,
atėjūnus mūs akys prisileido.*

*Nepažinau, bet vienas jų prabilo, 40
ir aš – iš to, ko jis manęs teiravos,
galėjau perprasti trijulės bylą:*

*„O Čanfa kažkodėl neatkeliavo?" 43
Aš, trokšdamas, kad vadas negirdėtų,
ėmiau prie lūpų glausti pirštą savo.*

*Skaitytojau, jei čia nepatikėtum, 46
tai aš nebūčiau anei kiek nustebęs,
nes man pačiam tai buvo netikėta.*

*Dar nebuvo gerai žvilgsniu apmetęs, 49
kai vienas šliužas, ilgas, šešiakojis,
pašoko, griebė ir glėby pakratė.*

*Jo kojos vidurinės lamdė šonus, 52
o priekinės, mentes jo apkabinę,
skruostikaulius kramsnojo tarsi duoną.*

*Į rietus įsitvėrė pakalinės, 55
o uodega, pro tarpą prasikišus,
per nugarą ir – leidos ant krūtinės.*

*Kibi vija, apvijus medį visą, 58
nesmaugia, kaip roplys, kur kabo
tą svetimkūnį prie savęs pririšęs.*

*Paskui jie susiliejo – kaip iš vaško – 61
į vieną daiktą ir, pakeitę spalvą,
padarė taip, kad viskas nebeaišku.*

*Taip būna: degant popierinį lapą, 64
Matai, kaip runda, o paskui tamsėja,
kas buvo balta, juoduliu patapo!*

*Aniedu, tai pamatę, klausinėjo: 67
"Anjelai, kas gi tau čia atsitiko?
Buvai juk vienas, o sudvigubėjai!"*

*Dvi galvos buvo, o viena paliko. 70
Ir bruožai jų mums regint susimaišė,
iš ankstesnių šmėsavo vienos blykstės.*

*Iš keturių galūnių – dvejos raišės, 73
o šlaunys, blauzdos, pilvas bei krūtinė
dar neregėtom formom apsikaišė.*

*Prapuolė jau pavidalas pirminis, 76
dveja ir niekis ten iš lėto slinko
ir kėlė šiurpą mišinys laukinis.*

*Lyg driežas, slėpęs nugarą ir kinkas, – 79
čia sužaiduoja, spindulio pagautas,
čia jau kiton žalitvorėn nuslinkęs,*

*kitu du irgi grybštelia už pauto, 81
įsiutęs gyvačiukas, atriedėjęs
pipirgrūdžiu, ir ten, kur vaisius augty,*

*ties bamba šiltoje drėgmėj glūdėjęs, 85
pats sau skylutę mikliai prasikando;
netrukus jau po kojomis spurdėjo.*

*Nesuvirpėjo su žaizda ant žando, 88
tik nusižiovavo, nelyg sapnuotų,
kad krėsti karštinė jo kūną bando.*

*Ir viens į kitą taip spoksojo juodu: 91
vienam žaizda, kitam dūmavo žabtai,
tą piktadarių gaubė dūmas juodas.*

*Lukanas lai nesigiria, jog matęs 94
Nasidijų sugeltą ar Sabelą,
ir klausosi manęs, akis įbedęs.*

*Ovidijau, kurio prakilnios eilės 97
gyvatėm vertė Kadmą, Aretūzę
upokšniu... – Tik nepamanyk, kad gaila!*

*Nesuvedei vienon dviejų natūrų, 100
kada du kūnai jungiami į vieną,
esmingai keičiasi ir visas tūris.*

*O čia savaimė viskas susišlieja: 103
gyvatė – kaip šakutė prasiskėtus,
žmogus gi kojas suglaudė ir penį.*

*Blauzdas, šlaunis sudėjo jis į vietą, 106
prapuolė net žymė susiglaudimo,
abu suaugo į kamieną kietą.*

*Gyvatės dvišakumas lyg pradingo 109
ten, kur žvynai su mėšomis suaugo;
gryna gyvatė liko iš žmogyno!*

*Jo rankos – sutrumpėjo, susitraukė 112
lig pažastų, tuo tarpu išilgėjo
to roplio letenos, lyg to nelaukę!*

*Iš pakaimių kojėnų išėjo 115
tas pimpalas, kurį žmogus paslėpęs,
iš pimpio kojos ropliui tam išėjo!*

*Kol dūmas buvo juos abu apklėtęs, 118
kiekvienas pakeitė ir savo spalvą,
apsiplaukavo arba – plikė plėtės;*

*kol vienas dribo, kitas kėlė galvą, 121
stebeilijosi jų vyzdžiai be gėdos,
kokias marmūzes keisdamiesi gavo.*

Vis tempia savo snukį tas, kur sėdi, 124

*ir – ko per daug pas jį pritvinę buvo,
į viršų stumia, prie ausų pridėti.*

*Kas slinko, kur žemiau savaiame džiūvo, – 127
naudojo viską žiaunoms atauginti,
žinia, pastorino ir savo lūpas.*

*O gulintysis stengėsi ištempti 130
makaulę, ausys traukėsi, trumpėjo,
kaip sraigės daro – traukė į pamentį.*

*Ano liežuvis, pliauškalais garsėjęs, 133
miklus, per pusę skilo; dvišakumas
visai prapuolė, – vien tik dūmas vėjy.*

*Mes matom sielą, slenkančią kaip šliužas, 136
ji šnypščia ir link slėnio nukeliauja,
antroji – vejas, spjaudosi ir gūžias.*

*O tas, atsukęs savo kailį naują, 139
pareiškia: „Lai dabar Buozas
pilvu su manim palenktyniauja!“*

*Regėjau taip septintą kelio ruožą, 142
kaip viskas keitės ir ūmai sumišo,
o pavaizduot buvau nepasiruošęs!*

*Nors kai kurie dalykai susirišo, 145
šviesėjo akys, o ir siela vokė,
ir negalėjo būti taip iš viso,*

*kad pražiopsočiau Pučą, šleivakojį: 148
jis liko nei pakitęs, nei nusvilęs,
jo prie uolos gyvatė nebaksnojo,*

o kitas privertė raudot, Gavile! 151

DVIDEŠIMT ŠEŠTA GIESMĖ

*Florencija, girdžiu aš tavo varpą! 1
Virš vandenų ir žemių išsiskleidus,
net pragare įgijus gerą vardą.*

*Čia penketą radau vagių ir latrų, 4
kurie mūsiškiai, – tai per juos mums gėda,
o tau garbės taipogi jie nedaro.*

*Tik jeigu priešaušrio sapnais tikėtum, 7
tai, regisi, kad priartėjo laikas,
kurio visi ilgėjosi, kaip Pratas.*

*Kas bus, tas bus, teateinie! Jau laikas, 10
kas nulemta, tegul greičiau nutinka,
paskui aš džiaugsiuos, jog esu atlaikęs.*

*Mes tęsėme kelionę, iškilimais, 13
kurie žemyn, po to į viršų vedė,
aš iš paskos, o pirmas – šeiminkas.*

*Apleistą taką mūsų akys matė 16
tarp įtrūkių ir akmenuoto gūbrio, @
tad, rankom apsigraibę, koją statėm.*

*Kaip ir kadais jūs girdit skundą gūdų, 19
vos tik prisimenu tai, kas regėta, –
aš stengsiuos apraudoti visą protą,*

*kad jis aklai daugiau neklydinėtų 22
ir nepaniektų to, ką žvaigždės lėmė,
ar aukštesniųjų galių patikėta.*

*Kaip tas sodietis, kur prieš temstant kaime 25
apžvelgia savo vynuoges ar sklypą,
kursai jam teikia žemiškąją laimę,*

*uodai su musėm keičiasi, apkibę, 28
kai akyse jam – jonvabalių slėnis,
kur aria, sėja, derlių subrandina, –*

*taip aš regėjau šviesą, ji apsėmė 31
aštuntą griovį, vos tik atsivėrė
liepsnos liežuvių šmėkšinti pavėnė.*

*Kaip tas žmogus, kursai į šviesą nėrė – 34
Elijas su arkliais, ugniniuos ratuos,
o reginčiam – atsimokėjo žvėrys, –*

*jis iš toli kas dėjosi tematė, 37
vienas liepsnas danguj regėjo stovint,
kurios paskliautėj buvo kiek išretę,*

judėjo ugnys gerklėje šio griovio, 40
jų kiekviena po niekšą pasigriebus,
tik akys nefiksuoja šito grobio, –

nuo tilto aš stebėjau pasistiepęs, 43
o jei nebūčiau rankom įsitvėręs,
tai būtų tekę mirusiam gulėti.

Vadovas, matęs, kaip man akys žėri, 46
prabilo: „ Tujen po apleistą sielą
čia rastum ugnį bet kurią atvėręs.“

„Dabar aš, mokytojau, sutvirtėjęs, – 49
tariau, – ne vieną paslaptį supratęs,
tad vien tik pasitikrinti norėjau:

Kas toj ugnį, kurią aukščiausių matom? 51
Ji dvišaka, tarytum, kad iš laužo,
kuriam Oidipo sūnūs mirtį rado?“

Atsakė man: „Tuose ugniniuos gniaužtuos 55
du graikai – Diomedas ir Ulisas;
kas tūžmą sėja, turi atgailauti.

Kamuojas ten baisioj liepsnoj pamišę 58
ir tie, su arkliu įvesti į miestą,
iš kur romėnų kiltysėjo visos.

Abiem po žiaurią nuobaudą paskirta: 61
už Deidamiją, raudančią Achilo
net Pragare, ir už Paladę tvirtą.“

Tariau: "Jei mes prie šių liepsnų prabilom, 64
suteik man, mokytojau, ir paguodos,
meldžiu aš kartų tūkstantį ir šimtą,

sulauk, kol tarp kitų ilgai klajojęs, 67
prie mūsų priartės ugnis raguota,
man reikia jos, šitos vėlės ilgiuosi.“

„Tokia malda, – jis tarė savo žodį, – 70
kiečiausių širdį gali sugraudinti;
lai tau burnos liežuvis nepražiodys.

Pasiteirausiu apie tavo mintį, 73

*jaučiu, ko nori, betgi jie, kaip graikai
tylės, o gal bandys ir išsiginti."*

*Kada ugnis jau mus apglėbti taikės, 76
atėjo laikas tinkamas ir proga,
Vergilijus prabilo neišlaikęs:*

*„O jūs, kurių liepsna per pusę sprogo, 79
savu metu aš jus esu pagerbęs,
per daug esu pagerbęs, ar mažokai,*

*kai apie jus giedojau žemės erčiai, – 81
sustokite, čionai man vieno trūksta.
Kur dingo? Kur surado savo mirtį?"*

*Riaumojo tęsiamai senovės ugnys 85
ir savo ilgą ragą kraipė; šitaip
kankinas vėjy laužas nusiplūkęs.*

*Į vieną pusę lenkdavos ir kitą, 88
nelyg liežuvį kalbantį išleistų,
išėjo balsas: „Nuo tada, kai Kirkę*

*po metų, praleistų palei Gaetą, – 91
Enėjas šitą kraštą taip vadino,
išsprūdau jautęs, jog nenugalėtas*

*nei meilės sūnui, anei baimės tėvo, 94
anei skolos širdingai Penelopei
mane kamuoja alkis pažinimo,*

*net ilgesys gimtinės man prislopęs, – 97
kokia aistra ir plotis horizonto!
Kas viduje žmogaus ir kas jo luobas?*

*Ir leidasi į jūras aš nuo kranto 100
į laivą sėdęs su būriu draugužių,
kuriems klajoti buvo nepabodę.*

*Ispaniją mačiau, kaip bangos dūžta 103
net prie Maroko ir tenai, kur Sardės, –
pasiekia krantą ir ramiai priglūsta.*

*Jau žilos buvo mano vyrų barzdos, 106
kai įplaukėm į nuošalę pasaulio,*

kur Herkulio stulpai, jo žemių vartai

nuo bet kurio atplaukėlio apsaugo. 109
Dešinėje – Seviliją palikom,
o Seutą – kairėj, kur dingsta saulė.

„O broliai, jūs į vakarus atvykot, – 112
aš jiems tariau, – įveikę kelią sunkų,
tą laiką, kai mirties sulauksi t miego,

kol budi geismas, – imkit ir prijunkit 115
pažinti bei sugerti tai, kas nauja, –
kas užsaulų, bevaisėj žemėj dunkso!

Atminkit sėklas, iš kurių keliaujat: 118
ne gyvulio gyvenimas jums skirtas, –
dorybę, išmintį kabinkit sauja!"

Tie žodžiai jiems į sąmonę įkrito; 121
taip atsigavo ir įniko plaukti,
kad nepajėgęs būčiau sulaikyti.

Atsukom aušrai nugarą nelaukę, 124
irklių sparnais pradėjo skrieti laivas;
mus visą laiką į kairę pusę traukė.

Kitas žvaigždes mačiau, nakties keleivis, 127
jau kito poliaus, taip aukštai jos švietė,
kad rodės, kaip žiemos dausų ateivės.

Penkis kartus mėnulį jauną kvietė, – 130
ties kartų šviesos žemiškos užtemo,
kai pasirinkom šitą kelią kietą,

tada, kai kalnas, didelis kaip žemė, 133
tamsus ir juodas išsinėrė priešais,
kokio nebuvo matę akys mano.

Apsidžiaugėm, bet raudos širdį plėšė: 136
iš naujo krašto sūkuriai užgriuvo,
į laivą trenkė ir apsukę nešė.

Ir vėl, ir vėl taip taškė, verpetavo, 139
ketvirtą – griebė ir tiesiog suvijo,
mes nėrėm nosim, kaip Anas geidavo.

Taip jūra, mus paglemžusi, prarijo." 142

DVIDEŠIMT SEPTINTA GIESMĖ

*Ugnis lėtai pulsavo, iškilmingai 1
pritilusi ir tolinos į tamsą, –
tą leido jai poetas maloningas;*

*išgirdom kitą mes, ausis ištempę, 4
neiškų garsą skleidė jos liežuviai,
aukštesnį ir visai kitokio tempo.*

*Kaip bulius sicilietiškas, subliuvęs 7
į balsą jau girdėtą, o iš tikro
jo tembras meistro sugalvotas buvo, –*

*žmonių balsu jis staugė, nuodėmingų, 10
tai kas, kad skaisčiai juodvariu blizgėjo,
bet iš vidaus atrodė nelaimingas, –*

*taip liepsnoje sau rasti negalėjo 13
pavidalo jo riksmas, ir į gūdų
riksmi visi kaip vienas susiliejo.*

*Ir tik tada, kai jų garsai išsprūdo 16
pro žiomenį, suvirpinę metalą,
tai jų prasmė suvokiama jau buvo,*

*Ir mes išgirdom: „Tau skiriu šį balsą, 19
o tu, kuris lombardiškai ištaręs:
„Gali keliaut, išpildei mano valią!“*

*Gal prabilau aš valandą per vėlią, 22
sulėtink žingsnį čia, kur mūsų kančios,
matai juk degant ir bylojant vėlę!*

*Į šitą tamsą, neregio užantį, 25
nupuolęs iš mielos gimtinės mano,
iš ten, kur nuodėmė mane sulamdė,*

*sakyk: ar dar ten klesti karo menas? 28
Gimtinė mano ten, kur nuo Urbino
į Tibro upę vandenys srovena."*

Aš nepraleidau žodžio anei vieno, 31

*o vadas, man alkūnę palytėjęs:
„Būk malonus ir atsakyk lotynui.“*

*Atsakymas man jau galvoj gulėjo, 34
ir be užuolankų ėmiau jam berti:
„O siela, kur giliam dugne glūdėjai,*

*Romanija tavoji anei karto 37
nei karo, nei tironų neatsikračius,
nors vaizdas toks, lyg niekas nesibartų.*

*Raveną matome mes tokią pačią: 40
Polentos aras laiko ją suspaudęs,
net Červiją sparnai apgaubę platūs.*

*Krašte, kur laisvė buvo prisiglaudus, 43
Prancūzų kraujo marios nutekėjo, –
jau žalio liūto letenose rauda,*

*Verukjas – šuo su jaunikliu garsėja, – 46
kursai Montanjoj bjauriai išnaudojo, –
tą pačią mėsą drasko sužvėrėję.*

*Liūtukas baltą guolį pasiklojo 40
Imolaj ir Faencoje iš karto,
kasmet naujų draugų susiieškojęs;*

*tie, kur gyvena Savijo atkrantėj, 52
žiūrėk, ir vėl kaip perbėgėliai grumias,
čia jie laisvi, čia vergo našta velka.*

*Ir iš tavęs maldauju atvirumo: 55
aš atsakiau, ištark man savo vardą, –
lai po dangum neužmirštas jis būva!“*

*Ugnis lėtai liežuvį savo vertė, 58
lyg myktų, o paskui žemai nulenkus
smailagalį, ji ryžosi ištarti:*

*„Žinojęs būčiau, jog prabilt man tenka 61
į tą, kursai ir vėl išvys pasaulį,
nesuvirpėjęs būčiau, žingsnį žengęs,*

*kadangi amžiams požemiai mus saugo, 64
apie grįžimą nieks nėra girdėjęs,*

bebaimio tujen atsako sulauksi.

*Tapau aš vienuoliu, ginklus sudėjęs, 67
tikėjausi ir dieviškos malonės,
viltis nebūtų virtusi į vėjus,*

*o nuodėmės patraukusios į šoną 70
per šventą tėvą, – kipšas jį tegriebia!
Klausyk, galbūt kas nors tave sudomins.*

*Pakolei mano kūno formos rėpė 73
mėsas ir kaulus, kur man močia davus,
elgiausi ne kaip liūtas, o kaip lapė.*

*Kaip lapės moka – aš esu slaptavęs, 76
aš išmaniau bet kokią žemės klastą;
nebuvo to, kurio nesu apgavęs.*

*Ir tik tada, kai aš ėmiau suprasti, 79
kad amen jau, atėjo mano laikas
virves vynioti ir bures nuleisti,*

*pats sau tariau: „Užtenka! Viskas baigta!“ 82
O vargas man! Kad būčiau išpažinęs
savąsias nuodėmes ir susitaikęs!*

*Vos iškeptas naujasis Fariziejus, 85
kurs puldinėjo palei Lateraną
ne saracėnus, ne, ir ne judėjus,*

*o tuos pačius, kuriuos patsai išgano, – 88
ne jų kaltė, kad Akris nugalėtas,
jie neprekiavo žemėse Islamo,*

*paniekęs visa tai, kas buvo šventa 91
ir jam, ir man dabar jau nemeluota,
abitą mano, kūną, tiek marintą, –*

*kaip Konstantinas, gydyti raupsuotų 94
Silvestrą iš Soratės prisišaukęs,
mane jis kvietė, pamaniau, beprotis,*

*tylėjau, – jis gi patarimo laukė, 97
karščiavo, buvo pilnas išpuikimo,
tarytum kokio kvaišalo patraukęs.*

*„Nesibijok, – bumbsėjo, – Dievas žino, 100
kad būsi tu niekuo nenusidėjęs,
kai pelenais paleisiu Palestriną.*

*Matai, vartus į dangų vėrinėju; 103
Ne veltui man įduota porą raktų,
kuriais pirmėivis net nerakinėjo."*

*Kai šitiek argumentų atsirado, 106
tai ir prabilti atsirado galios,
tariau: „O tėve, siela susiprato*

*per nuodėmę, kuri iš tavo valios, 109
tegu ilgėja žadinys kiekvienas
ir būsite jūs soste visagalis."*

*Pranciškus bandė gelbėti myrio dieną, 112
cherubas juodas mano pusėn stojo
ir tarė: „Man priklauso šitas krienas.*

*Tegul prie mano valdinių plasnoja, 115
nuo tol, kai davė suktą patarimą,
esu aš įsisukęs į jo kuodą;*

*kas gali jam suteikti atleidimą? 118
Be atgailos vėl nusidėti geidžia!
Ydingas čia yra patsai sprendimas."*

*O sielvarte, iliuzijas išsklaidęs, 121
vos jis mane nutvėrė ir ištardė:
„Manei, kad mano logika beveidė?"*

*Pas Miną nutempė, tasai pavartė, 124
aštuoniom juostom uodega apvijo,
iš įsiūčio net ją įkando, karčiai*

*pasakęs: „Plėšančios liepsnos vergijon!" 127
Taip ir degu čionai, visų apleistas,
ir visas mano rūbas suanglijęs."*

*Kai šitą sakmę baigė, ugnys keistos 130
paliko mus ir jų stulpai liepsnoti
vyniojosi ir rangės, tarsi leistųs*

*bei linkčiotų mums skiauterės be soties, 133
mes slinkom ten, kur skliautas pasikėlęs
virš griovio to, kurs tiemus atiduotas,*

dalytojams, nesantaikos sėjėjams. 136

DVIDEŠIMT AŠTUNTA GIESMĖ

*Ar bus žmogus, laisvai eilių pažėręs, 1
kad tas kančias ir kraują pavaizduotų,
ir tai, kas mums nuo tilto atsivėrė?*

*Kiekvienas čia liežuvis pameluotų, 4
nes ir kalba, ir sąmonė – per siauros;
šios visumos aprėpti mums neduota.*

*O jei sueitų kur netekę kraujo 7
visi lig vieno, krašto šio lemtingo
pražuvėliai, –Apulijoj kariavę*

*ir nuo trojėnų kritę nelaimingi, 10
žiedais susimokėję už didybę,
kaip Livijus mums praneša teisingai;*

*ir tie, kur pasipriešino galybei 13
pulky, kuriuos čia atvedė Giskaras,
ir tie, kurių kaulėliai žiba*

*prie Čeperano, kur laimėtas karas 16
apgaulėmis; ir kokį apgaviką
prie Taljakoco įveikė Alaras;*

*kas mėsgalius, kur po kirstynių likę, 19
parodys, – juos visus daug kartų
aplenktų tai, kas devintam ištiko.*

*Nesu regėjęs kubliko taip skelto, 22
kaip viduriai vienam išvirtę švietė
nuo lūpų lig pasturgalio atverto,*

*kaip maišą laikė blauzdomis apskėtęs, 25
širdis ten plakė, o skilvys – pasmirdęs,
ten édalai į mėšlą virto kietą.*

*Neatlaikė mano žvilgsnio, prasimerkė, 28
krūtinę savo rankomis atplėšė*

ir tarė: „Nagi, nagi prisiartink!

*Pažvelk, į ką pavirto Mahometas! 31
Ten pusbrolis Ali, jis rauda,
per pusę plyšus kaukolė skylėta.*

*Ir čia, o ir iš šonų plaukus liaudis – 34
nesantaikiavo, skaldėsi ir daužės,
dėl to dabar visa tokia – dviskiautė.*

*Šėtonas, pilnas įtūžio baisiausio, 37
mus pliekia ir, neleidamas praeiti,
per pusę laužia, tarsi šaką sausą,*

*o posūkyje mes pamatom staigiai, 40
vėl verias žaizdos, kur anksčiau patyrę
nuo kalavijo, užsitraukti baigė.*

*O tu, į mus piktai sužiuręs, vyre, 43
ko tujen lauki? Dugno pabijojai,
ar jaučiant kaltę rankos tau nusvyra?"*

*„Nemiręs jis ir ne kaltės pavojai 46
jį atvedė į požeminių taką,
o kad žinotų tai, ko nežinojo, –*

*vedlys pasakė: „Man jį vesti teko 49
dalia, jau mirusiam paskyrė,
tatai tiesa, kaip tavo akys mato."*

*Per šimtą jų ūmai čia atsiyrė 52
iš griovio, nejudrias akis išmeigę
stebeilijus, – tai kas, kad mirę.*

*Jei saulę tau matyt dar pasitaikys, 55
tai Fra Dolčinui būtinai praneški, –
jei su manim nenori būti sveikas,*

*maistu tepasirūpina, kol sniegas 58
dar nesuspėjo ten laukų užkloti,
tuomet jo neįveiks joks navarietis."*

*Taip tarė Mahometas, savo koją 61
pastatęs eiti, o paskui, kad vartos,
mačiau, kad stojas ir keliu žygiuoja.*

*O tas, kuriam pradurtos buvo gerklos 64
ir nosis nurėžta nuo ten, kur akys,
vienašis, savo kelyje supratęs,*

*jog čia kalba, kurios seniai netekęs, 67
pirmasis žosmę savąją atvėrė,
kuri kraujais kaip purpuras aptekus, –*

*jis švokštė: Jei tavęs čia neatvarė, 70
jei čia tikrai regiu aš tavo kūną, –
Lotynu pusėj vandenį mes gėrė,*

*ir atsimink da Mediciną, Pjerą. 73
Jei grįši lygumon, kur nuo Verčelio
lig Markabo žolė džiaugsmingai žėlė,*

*pranešk piliečiams Fano jau parėjęs, 76
meserui Gvidui, ponui Andžiolelui, –
jog esame mes proregių turėję,*

*kad samdiniai, į laivą pasikėlę, 79
juos prie Katolikos išmes į jūrą, –
veidmainiško tirono ta idėja.*

*Per amžių amžius valdantis Neptūnas 82
tau tartų, kad nuo Kipro lig Maljorkos
tokių dalykų jūroje nėra buvę.*

*Vienakis išgama, nutaikęs progą 85
juos pasikvies, valdytojas nedoras,
sakys, neva žadąs įvesti tvarką,*

*neva su jais pasikalbėti nori, 88
nors jau tada, kad plauksim pro Fokarą,
maldoms ir įžadams bus blogas oras."*

*Čia neištėvėčiau žodžio neištaręs: 91
„Jei nori, kad gyviems aš duočiau žinių,
sakyk, kieno šita rega išgėvėrus?"*

*Tada ranka, kur laikė surakinus 94
bičiulio žiaunas, ėmė ir pražiodė,
surikus: „Šitas amžinai nutilęs,*

*Jis tremtinys, tai Cezariui jo žodžiai, 97
išsklaidė abejonę: „Kas ginkluotas,
privalo pulti valandą patogią.“*

*Sumišęs matės, tabalavo juodas 100
liežuvio galas, kitados nurėžto, –
nejaugi iškalbusis Kurionas?*

*Čia kitas, išvaizda neapibrėžtas, 103
į miglą rankų liekanas iškėlė,
kad kraujas jam per veidą stačiai bėgtų,*

*sustūgo: „Paminėsi Moskos vėlę“, 106
tai aš sakiau: „Pribaikit juos ir amen!
Netiko mūsų dirvoms jo pasėlis.“*

*Pridūriau: „Artimieji irgi žemėj!“ 109
Jis skausmą daugino skausmu, ir liūdnas
nupėdino, nelyg praradęs amą.*

*O aš žiūrėjau kur žmonijos dugnas, 112
ir šiurpuliai per visą kūną ėjo,
tą mano žodžiai nelabai paliudys –*

*bent sąžinė, geroji patarėja, 115
draugužė, nuolat stiprinanti dvasią,
tiesos strėlių strėlinėn man įdėjus.*

*Gerai mačiau ir akyse man stovi 118
vaizdai, kaip kūnas minioje žygiavo
begalvis, sukosi ratu draugovėj.*

*Ir nešės jis nupjautą galvą savo, 121
suėmęs už plaukų, nelyg žibintą,
galva žiūrėjo ir gailiai rypavo.*

*Jis švietė sau, tatai jam buvo lemta: 124
tarytum du ir vienas kitą matė,
tai Jo valia, visad Jo žodis šventas.*

*O koją tilto išgauboj pastatęs, 127
pakėlė ranką tą, kur laikė galvą,
kad jos žodžius geriau girdėčiau ašen.*

Skambėjo taip: „Pažvelk į kančių gailią, 130

*alsuojantis tarp mirusiųjų sielų!
Matei kur nors tą sielvartą ir gėlą?*

*Ir jeigu kam išgirsti butų miela, 133
de Bornas aš esu, Bertranas,
prieš tėvą sūnų siundžiau, ne sūnėną!*

*Karalių suvedžiojau taip, Joaną. 136
Nei Dovydo, nei Absalono taip sužeidęs
nebuvo nieks, kaip patarimai mano.*

*Aš, artimuosius, gimines nubaidęs, 139
dėl to man smegeninė nukapota,
o kūną lėkti be galvos paleidę...*

Taip leidau atpildui pasikartoti." 142

*DVIDEŠIMT DEVINTA GIESMĖ
Tos visos minios, tie vaizdai kankynių 1@
kaip vandenys man į akis suplūdo@
ir troškau aš raudoti nusiminęs.*

*Vergilijus: „Tu nežiūrėk į gūdų, 4
į gilų dugną. Ką galvoji
tarp tų luošiu, kurie ten susigrūdo?*

*Esi regėjęs jau ne vieną griovį, 7
o jei vėles norėtum suskaičiuoti,
tai dvidešimt dvi mylios aplink lovį."*

*Žemai mėnulis ėmė spinduliuoti, 10
atrodo, ilgas mūsų kelias baigias,
o prieky laukia reginiai kitokie.*

*„O jeigu būtumei žinojęs, negi 13
neleidęs būtum man užmesti žvilgsnio, –
tariau, – gal būtum sakęs: „Pastovėki!"*

*Kalbėjau taip, dėliodamas po žingsnį, 16
vadovas, žinoma, pirmesnis buvo,
ir dar pridūriau: „Šioj dauboj, kur spingsi*

*ir mano akys, sielvartuos pražuvęs 19
ir giminaitis, turintis atpirkti
prasikaltimą; dovis juk už dovį."*

Vadovas sako: „Mesk šalin tą mintį, 22
maža bėda, kad jo nesi sutikęs,
dėl šito tau net nedera kankintis;

mačiau nuo tilto, kaip įsiutęs klykė 25
ir rodė, pirštą tavo pusėn bedė,
kažkas jam „Džeri!“ šaukė atsilikęs.

Buvai tu kitą asmenį atradęs, 28
stebeilijais į Otforo valdovą,
o jis nutolo, tu jo net nematęs."

„Smurtinga nuodėmė, – tariau, – vadove, 31
ir tai, kad neatkeršyta už mirtį,
lig šiolei jam ramybės nebeduoda;

dėl to turiu jo panieką patirti; 34
praslinko jis net žodžio nepasakęs,
o priekaištą nebylų ausys girdi."

Čia naują skliautą matė mūsų akys 37
virš ildubos, o jei šviesiau kiek būtų,
tai būtume išvydę, neapjaukę,

ir žemutinį Malebodžės butą, 40
kur brolija nemokšėlių knibždėjo;
man žiūrint iš viršaus, visi pasiuto

ir prakeiksmus, ir skundus siuntinėjo, 43
nelyg strėles, išaštrintas į skausmą,
net ausys, nors ir uždengtos, skaudėjo.

Kokia rauda išeitų, jei suglaustum 46
per vasarą į vieną – Valdakjanos
ligoninių, Maremos, Sardžių raudą!

Vienam maiše – iš tos griovos skardeno 49
ir kliegė, o aplinkui sklido smarvė –
taip supūliavę dvokia žaizdos senos.

Mes pasiekėm kraštinio aukšto erdvę, 52
kaip ir anksčiau, pasukę kiek į kairę,
ir mano žvilgsniui atsivėrė kertės

*visos gelmės, kurioj priklausė vairas 55
Teisybei, rūščiai Viešpaties tarnaitėi,
klastotojai čia baudžiami įvairūs.*

*Vargu bau didesnes kančias patyrę 58
gyventojai Eginos, kai juos maras
užgriuvęs kirto, moteris ir vyrus,*

*išlaidojo net nuodingiausias lervas, 61
o žmonės tąsyk buvo atgimdyti –
iš vieno skruzdėlyno juos padarė,*

*kaip pasakoja tūlas iš poetų, – 64
nei tie, kurie pilvais dugnu ropojo,
tai skyrium, tai į kuopą susimetę,*

*vieni – kniūbsti, kiti gi susikorę 67
ant nugarų, apduję ir apdulkę
dvikojai gyviai, tęsiantys kelionę.*

*Ir mes taip stūmėmės tylom, nuliūdę, 70
įsiklausydami į aimaną jų skaudžią, –
bejėgiškai ten juos visus suguldė.*

*Mačiau – du nugaromis susiglaudę, 73
nelyg keptuvė liptų ant keptuvės,
šašais nuo kojų lig momens apaugę.*

*Kad tarnas taip šukuotų – nēr dar buvę – 76
savajam ponui žirgą, nekantraujant
ar regint jau, kad sutemos užgriūva,*

*kaip šiedu – patys gremžėsi iš naujo 79
nagais, kad niežulys bent sušvelnėtų
kai odą susibraižioji lig kraujo.*

*Taip savo skūreles jie lopais plėšė, 81
lyg skustų kokią žuvį stambiažvynę;
taip peilis karpio šonus išmėgina.*

*„Klausykit, pusę kailio sau nudybę 85
kaip žnyplėmis, kurie sau mėsą draskot, –
vadovas kreipės, – gal kuris iš vyrų*

mums atsakys, kad iš tikrųjų matėt 88

*čia kokį nors lotyną? Tenelūžta
nagai jums ir visad tebūna gražūs!"*

*„Matai čia du lotynu tupint gūžtoj, – 91
verkšleno vienas, net iš verksmo kratės,
bet aš tavęs norėčiau irgi klustelt."*

*Ir vadas tarė: „Aš ratan iš rato 94
su šiuo, gyvuoju leidžiuos per tamsybę,
tegul jis visą pragarą pamato."*

*Tada nuo vienas kito jau atlipę, 97
su drebuliu mane jie apžiūrėjo,
kaip ir visa subėgusių gausybė.*

*Vergilijus, šviesiu žvilgsniu vedėjo: 100
„Teiraukis jų, ko nori", – man prabilo,
paakintas aš juos kamantinėjau.*

*„Kad nenugrimztų atmintis į tylą 103
pirmajame pasaulyje, kur gimę,
ir saulių daug dar būtų jums pakilę!*

*Sakykit, kur katro yra gimtinė? 106
Bausmės gi nesigėdinkit nė vienas,
manęs jau nebestebina kankynė."*

*"Aš iš Areco, o jisai iš Sjenos, – 109
šešėlis tarė, – bet degu dėl kitko
ir ne už tai, kad šaly šešėlių.*

*Tiesa, jis matė kartą mano šypsnį: 112
„Buvau ten net skraidyklę pasidaręs!" –
o jis, kaip koks kvailėlis prasiviepęs,*

*paprašė padaryt iš jo Dedalą, 115
bet neišėjo; aukštas giminaitis
už tai per ugnį atsiuntė man galą.*

*Alchemijos dalykų prisiskaitęs, – 118
užtaigi Minas, kur retai beklysta,
pačioj žemiausioj įduboj suraitė."*

*Tariau poetui: „Kas pralenks sjenietį? 121
Jie sklidini tuštybės, net prancūzas*

juos nelengvai įstengia nugalėti!"

*Tuomet jo gretimis, taip pat suklusęs, 124
man replikavo: „Taip, išskyrus Striką,
kur maivėsi čia duosiąs, čia neduosiąs.“*

*ir Nikolo, skanaujantį gvazdiką, – 127
pirmasis šių žolių prisisodino,
dėl to tiek daug receptų jam ir liko;*

*draugiją šią, kuri pilvus augino, 130
prašvilpus turtą Kačos Ašd'ano,
vaizduotę Abajato išdžiovino, –*

*pagerbkime, palikę maulę mano, 133
kuri čia šaiposi iš Sjenos mulkių, –
ar atpažįsti? Sielvartauja, stena*

*Kapokjas, tas, kursai tarp aukso dulkių 136
alchemija garsėjo, savo monais;
taip, aš, jei atmeni, jei šičia – tujen,*

buvau labai gera gamtos beždžionė." 139

TRISDEŠIMTA GIESMĖ

*Kada Junonė pylė savo rūstį 1
trojėnams, užsidegus dėl Semelės, –
piktybės, kraujas nepaliovė plūsti,*

*Net Atamantui mintys susivėlė, – 4
pamatęs kaip valdovė neša sūnus
ant rankų, visas įsiūty pamėlęs*

*pradėjo rėkti: „Sučiupta tebūna 7
ta liūtė su liūtukais, duokit tinklą!" –
tada nagus išskėtęs, kaip plėšrūnas*

*Learchą griebęs, kūdikį beginklį 10
į uolą trenkia ir ištaško galvą,
o motė su kitu į gelmę grimzta...*

*Kai Fortūna, nuvertus Trojos valdžią, 13
sutramdė jos karališką didybę,
prapuolė tie, kas valdė, ką jie valdė, –*

*Užgriuvusi Hekubę beprotybė, 16
sumaitotą pamačius Poliksenę,
ir ten, kur bangos daužosi sukibę,*

*lavoną Polidoro drykstant vieną, – 19
ji kaip šuva iš skausmo ėmė loti,
užtemo protas, sumedėjo siela.*

*Tačiau nei Tėbų furijos, nei Troja 22
nebuvo tokios žiaurios ir įnirši,
nedraskė taip žmonių, nei keturkojų,*

*kaip du pliki šešėliai, lyg pamišę 25
kramtydami vienas kitą, oru sklendė,
kaip koks kuilyš iš gardo atsirišęs.*

*Kapokjo kaklą vienas taip sukandęs, 28
kad neatleido ir iš vieno klykė,
pilvu jį tempė, braidžiojo ir lamdė.*

*Aretinietį priepuolis ištiko: 31
„Bilduką Džanį Skikį regit,
jis kandžioja visus labai supykęs!”*

*Sakau: „Tu dėiaukis, kad pačiam neteko! 34
Ir atsakyk į klausimą nesunkų:
iš kur ištraukė tą kanduolį smagų?”*

*Atsakė: „Miros čia šešėlis sprunka, 37
o kitados geidavo į glamonę
įtraukti savo dorąjį tėvuką.*

*Ji valgė tokią nuodėmingą duoną, 40
save pakišo, progą nusitaikius,
kaip tas, kur lekia kandžiodamas šonus,*

*pačios eikliausios sau kumelės geidęs, 43
apsimetė Buožu ir atgulęs
diktavo testamentą savo naudai.”*

*Kai vėlės dvi pasiutusios prapuolė, 46
tai mano akys ėmė vėl žvalgytis,
įsižiūrėjo, kur kiti varguoliai –*

kaip liutnė vienas buvo ten matyti, 49

*tiktai nurėžt reikėtu jam nuo slėpsnų,
ką kojų žirklių įprasta vadinti.*

*Vandenligė, jo vidurius apėmus, 52
po to paralyžiavo visą kūną
ir išplėtojo taip, kad neapglėbsi,*

*dabar beveik nudžiūvusiom galūnėm, – 55
dar žiopčiojo, atkoręs lūpas savo:
aną viršun, o tą link pilvo stūmė.*

*„O jūs, kurie, man regis, atkeliavot 58
be nuobaudos į griovį sielvartingą, –
prabilo, – gal paliausit skersakiavę!*

*Tai aš, Adamas, meistras išmoningas! 61
Kol gyvas – žemėj viską aš turėjau,
o čia nėra kas lūpas man suvilgo,*

*nėra dienos, kad vandenys sraunieji, 64
nuo Kazentino tekantys į Arną,
man prieš akis dar būtų neblizgėję.*

*Regiu jų gaivia, spindulingą darną, 67
ir nuo šio vaizdo dar labiau išdžiūvęs
daraus, labiau nei ta liga išardo!*

*Kur nusidėjau, ten esu įkliuvęs, 70
justicija klastaujantį nutvėrė, –
ar buvo skirtas kam skaudesnis būvis?*

*Romenoj pinigų esu pažėręs 73
su Krikštytoju – netikrų metalų,
už tai mane ant laužo ir pasvėrė.*

*O kad išvysčiau įkištus už melą 76
šešėlius Gvido ir abiejų brolių, –
Šaltinio Brandos būtų man negaila!*

*Atrodo, vienas jau čia pat lėkuoja, 79
jei tik šitais pamišėliais tikėsi...
Kas man iš to? Guliu čionai bekojis.*

*O jeigu būčiau bent šiek tiek plonesnis, 82
pasistūmėt galėčiau bent per colį*

į šimtmetį, – skanus man tektų kąsnis!

*Surasčiau, nesvarbu man, kur prapuolė, 85
nors mylių čia vienuolika aplinkui,
per pusę mylios, jei skersai, nutolę.*

*Per juos plaukai man nuo galvos nuslinko; 88
aš į floriną tris karatus vario
įkraudavau, kol buvo man naudinga."*

*Ir aš: „Ką tiedu dešinieji darė? 91
Garuoja šalty kaip ranka sušlapus.
Už ką juos dūmų kamuolin įvarė?"*

*Jie viens kitam į burną pūtė kvapą, – 94
atsakė jis, – radau juos vos atėjęs,
per amžius dvoks tarsį supuvę lapai.*

*Ta Juozapą gėdingai apšnekėjus, 97
Sinonas – jis melagis, graikas Trojos,
jiems karštligė, dėl to apipelėję."*

*Įsižeidė čia vienas, užsimojo, – 100
mat pagarbos sau per mažai pajuto
ir kumščiu jam kietai į pilvą tvojo.*

*Ir pilvas sudundėjo tarsį būgnas, 103
bet meisteris Adamas jam atsakė
tokiu smūgiu, kad tvokstelėjo ugnys,*

*pridūręs: „Nors esu per storas, regis, 106
ir sąnariai visai manęs neklauso,
bet rankos išsilaikė dar gan smagios!"*

*Tasai atkirto: „Lipdamas ant laužo, 109
esi tu dar smagiau mosavęs rankom,
arba – užuodęs pinigėlių gausą."*

*Įspūstapilvis: „Pripažinti tenka, 112
esi teisesnis nei tada, prieš kovą,
kuomet trojėnams melavai, o graike!"*

*„Aš tik žodžius, tu – pinigus klastojai, – 115
Sinonas gynėsi, – aš tik vieną sykį,
o tu velniją šimtąsyk apmovei!"*

*„Veidmaini, tu bent arklį atsiminki, – 118
atšovė išsipūtėlis, – lai tavo
gėdingą poelgį pasaulis mini!“*

*„O tu nudvėsk sėdynei užpūliavus 121
nuo smirdančio vandens, – Sinonas kirto, –
ir pilvas teužtvers srėbtuvę tavo!“*

*Monetininkas: „Nuo senovės skirta, 124
tau gerklę vien tik šlykštalai pražiodo!
Aš trokštu, taip, ir riebalai išvirto,*

*o tavo gyslos pleška beigi protas; 127
net šokteltum į viršų, jei Narcizas
tau palaižyti veidrođį paduotų.“*

*Į pokalbį, buvau paniręs visas, 130
kada maestro tarė: „Ko klausytis!
Betrūko įsivelti į kivirčą!“*

*Kada prasiveržė jam šitas pyktis, 133
aš pažvelgiau į jį ir susigėdau,
ir atminty lig šiol tai nenuvytę.*

*Kaip tas, kurį sapnai tiek iškankinę, 136
sapnuodamas žinotų, jog sapnuoja,
o tai, ką regi, – jokia tikrenybė, –*

*toksai buvau; burnoj man vėlės žodis, 139
aš laukiau, galgi man atleis suvokęs,
aš nežinojau: atlaidas jau duotas.*

*„Didesnę kaltę plauni nei tavoji – 142
man tarė vadas, – tai, ką mudu sprendžiam,
tenuramina ir tegu paguodžia.*

*Tačiau atmink, kada rytoj ar šiandien 145
reikės keliauti taip, akis nudelbus
mums tarp žmonių, kur vienas kitą kandžios,*

klausytis rietenų – niekingas darbas.“ 148

TRISDEŠIMT PIRMA GIESMĖ

Liežuvis, kur taip skaudžiai man įgėlė, – 1

*net persimainė spalvos mano veido, –
sykiu jis buvo tarsi vaistinėlė.*

*Taip veidavo ta ietis, kur paleido 4
Achilas arba tėvas jo garbingas, –
pirmiausia skausmą, paskum džiaugsmą skleidžia.*

*Nuo griovio nusigręžę sopulingo, 7
mes traukėme tuo pylimu kaip juosta,
ir žodžiai iš burnos kažį kur dingo.*

*Ne šviesią dieną ir ne naktį juodą, – 10
akiratis mum siūlė blausą blyšką,
o jau girdžiu – nelygu trimituotų.*

*Tai rago gausmas kaip griaustinis tryško, 13
ir mano akys atsisuko pačios,
lyg trenksmas būtų pasiglemžęs viską.*

*Kirstynėse, kur kraujo upės plačios 16
kadaisė Karoliui skalavo kojas,
Rolando ragas buvo daug duslesnis.*

*Iš prieblandos prieš mūsų regą stojo 19
viršūnės kažį kokios, bonios aukštos,
tada paklausiau: „Kas gi ten šmėsuoja?“*

*Maestro: Jeigu sambrėšky smalsausi, 22
ir tavo akys bus tamsoj bejėgės,
tada vaizduote smarkiai pasikliausi,*

*o kai priartins reginį tau akys, 25
suvoksi: „Šitaip žvelgdamas suklydai, –
tai atsibusk ir savo žingsnį platink.“*

*Jaučiu – vadovas man alkūnę lyti: 28
„Kad tie pavidalai neįbaugintų,
atmink, kol jų gerai dar nematyti,*

*čionai ne bokštų eilės, o gigantų, 31
kurie į šulinius subridę iki bambos,
bekojų žiedu apjuosė pakrantę.*

*Kaip miglai skystant mūsų žvilgsnis bando 34
suteikti formą visam tam, kas verias,*

numetus pilkšvą debesynų skrandą,

*ir lyguma, kur nuožulnesnė darės, 37
kai tirštą rūką perkirtom, žemėjo, –
pamėnai tirpo, bet ir siaubą varė.*

*Lyg kokiais bokštais apsupta stovėjo, 40
Monteredžonė viršuje iškilus,
kaip vainiku vienam žiedan suėję*

*figūros čia šmėsuojančios pritilo 43
dangaus gigantų, baisios ir išnašios,
kuriom Perkūnas iki šiol grasino.*

*Vienos buvau beveik išskyręs ašen 46
pečius, krūtinę, apatinę dalį,
rankas, kurias prie savo šonų nešė.*

*Gamta išgelbėjusi daug bedalių, 49
kuomet ji tokius gaminius nutraukė,
kad Marsas neįgytų siaubo galių.*

*Ir jeigu, tarkim, rodosi jai jaukūs 52
banginiai ir drambliai, tai šičia – penas
akims išvelgti prasmę, saiko jausmas;*

*tuo tarpu ten, kur regime nuo seno, 55
kad protas ir pikta valia iš vieno, –
tegu ten žmonės net ir negyvena!*

*Turėjo veidą tokį platų, ilgą, 58
lyg Romoj žebelis prie Petro vartų,
karkasas irgi mąstą atitinka.*

*Nuo pat briaunos (o kojos juk privertos!) 61
jei ir bandytų kaktą palytėti,
trys vyrai viens ant kito liptų veltui!*

*Vien nuo tenai, kur pratę užsisegti 64
drabužį žmonės, lig šlaunų mes galim
bent trisdešimt ilgiausių sprindžių dėti.*

*„Rafel mai amech zabi almi“, – 67
pražiojęs snukį nelauktai suklego,
kitokios giedant negirdėjęs psalmės.*

*Ir vadas jam: „Geriau sau ragą pūstum, 70
tu paikšio siela! Tai daugiau piktumo
ir įniršio per gerklę tau išplūstų!*

*Apsigraibyk sau kaklą, o suglumus 73
sieliūkšte, ten ant ilgo diržo kabo
tau ragas, netoli nuo dvišakumo."*

*Ir man: Jis pats parodė savo labą, 76
Nemrodas, Babilonijos karalius,
per jį visi mes daugiakalbiai tapom.*

*Užtenka, pabendravome lig valiai, 79
kadangi jis ničnieko nesuprato,
tai jo suprasti irgi nieks negali."*

*Kairėn pasukom, kelią susiradom 82
ir, atsitolinę per lanko šūvį,
laukinį mes užtikome ten antrą.*

*Koks meistras čia jį prirakinęs buvo, 85
net nežinau: už kupros dešinioji,
kairioji jam ant pilvo kadaravo,*

*taip pririštas, kietai jį apvyniojus 88
grandinė vijos apačion nuo kaklo
penkis sykius per juosmenį ir kojas.*

*„Didžiūnas, dėl valdžios jam grumtis teko 91
net su Jupiteriu ragus surėmus,
aistros auka, – vadovas tepasakė, –*

*čia Efialtas, gyvas buvo žemėj, 94
kuomet dievams grasindavo gigantai,
dabar pirštelio nepajudins, amen."*

*„O gal ir Briarėją, šimtąjėgį, 97
galėčiau pamatyt? – sakau vedėjui, –
ar akys atpažinti jį pajėgia?"*

*Atsakė man: "Netoliese Antėjas, 100
jis kalba, jis į pačią gelmę ydų
nuleis, jam nieks grandinių neuždėjo.*

*O tas, kurį mini, toli nuklydo, 103
sukaustytas, į šitą panašėja,
nebent tiktai žiaurumo nematyto."*

*Dar niekad žemė šitaip nedrebėjo 106
ir nesiūbavo kuorai jos tvirtovių,
kaip Efialtas; siutas jam užėjo.*

*Mirties savos telaukiau aš sustojęs 109
ir būčiau vien tiktai iš baimės miręs,
tačiau ramino tų grandinių storis.*

*Mes pajudėjom, milžinas išniro, 112
Antėjas, iš duobės juodos iškilęs,
vien nuo juosmens kokie penki aršiniai.*

*„O tu, kurs nuošalėj šitoj susvilęs, 115
kur Scipionas lėmimu likimo,
kai spruko Hanibalas mylių mylias,*

*neaišku, kiek sukirtęs dar liūtienos, 118
o tu, apie kurį legendos sklinda:
„Kas jam dievai! Jis pultų juos vis viena!"*

*Žemės sūnums vainikas jau nupintas 122
Nuleiski mus, nebūk toksai paniuręs, –
tenai, kur šalčio kaustomas Kocitas.*

*Nejau į Titiją, Tifoną kreiptis turim? 124
Gyvasis žemės dovaną tau neša,
tad pasilenk ir nevaipyk marmūzės.*

*Tave išgarsint po visatą plačią 127
jis gyvas nori ir gyventi baudžias,
pakol patirs dangaus malonę pačią."*

*Vedlys taip kalba ir – gigantas glaudžias 130
prie jo ir savo delnus tiesia,
ne taip, kaip andai Herkulį suspaudęs.*

*Tada Vergilijus man tiesiai šviesiai: 133
„Lipk čia!" – pasakė, rankom apkabino,
ir kaip šarvuoti pasijutom dviese.*

Plaukiau, lyg bokšto didelio pavėne, 136

*kuris lėtai viršūnę savo lenkia
pro debesis, o ir padangę šėmą, –*

*Antėjas taip laikyt mus pasistengė, 139
iš apačios žiūrėjau aš pastėręs,
gailėjausi, pats sau esu pakenkęs!*

*Atsitokėjau. Buvo jau padėjęs 142
abu ten, kur tamsa prarijo Judą,
Liuciferį... O jis atsivėdėjęs*

kaip laivo stiebas jau aukštybėj juda. 145

TRISDEŠIMT ANTRA GIESMĖ

*Jei mano rimai krioktų ir riaumotų, 1
kaip prašos gelmės, godžiai prasižioję,
kurias apjuosę atskardis briaunuotos, –*

*išspausčiau sulčių daug daugiau, saldžiujų 4
iš savo užmačios; bejėgis stilius,
o ir visa kalbėsena šlubuoja;*

*dabar ir pats stebiuosi, kad prabilęs, – 7
kaip pavaizduoti dugną šios visatos?
Veblensiu tarsi kūdikis pražilęs!*

*Tebus man į pagalbą mūzos duotos, 10
kur Anfionui Tėbuose padėjo;
tegul tikrovę perteiks mano žodis.*

*O liaudie, gera būtų nekalbėjus 13
apie tave ir tavo dalią gailią,
geriau avis, kur žolę skabinėja!*

*Po požeminę miglą pasidairę, 16
sustingome palei giganto kojas,
kai balsas pasigirdo iš pagairės*

*ties uolomis, kurios aukštyn šakojas: 19
„Žmogau, galėtum atidesnis būti!
Juk tu per brolių galvas atžygiuoji!"*

*Atsigrėžiau ir ežerą leduotą 22
aš pamačiau, nusvidintą kaip stiklas,
ne vandeny juk mūsų pripėduota!*

*Taip Austrijoj nekausto speigas tikras 25
Dunojaus, kai ateina šalčio laikas,
nesukietėja taip net Tanaisas,*

*o jeigu netyčiom net Tambernikas 28
čionai nukristų, arba Pjetrapana, –
netrekšteltų tasai ledelis plikas.*

*Tada, kai artinasi javapjūtė, 31
valstietė snaudžia, o varlytės kvarkia,
iš vandenų iškišusios galvutę, –*

*taip čia išalusiais pabambiais iki varpų 34
dantim kaleno, panašiai kaip gandras,
melsvavo vėlės nuodėmingų vargšų,*

*žemyn nuleidę buvo savo veidus, 37
jų burnos šaltį liudijo, o žlibės –
pavidalą, kuris seniai apleido.*

*Kai jau gerai apsidairiau aplinkui, 40
lenkiausi – čia sudvejintą būtybę
radau, plaukai ir kūnai susislinkę.*

*„Kas jūs, sudvailinti ir susikibę 43
leduos?“ – paklausiau, jie kaklus atlaužė,
o žvilgsniai buvo į mane nukrypę,*

*ir ašaros, lig šiol akis jiems graužę, 46
paplūdo kaip vanduo, į ledą virto
ir ledo gniaužtais vokus jų apgniaužė.*

*Nieks neprikals kamieno prie kamieno, 49
kaip vėlės sukabintos; kaip dvi ožkos
kaktom baksnojo, blogi atsiminę,*

*ir tas, kuriam abi nušalę ausys, 52
paklausė, neatsiplėšdamas nuo žemės,
kodėl į jį kaip veidrodis dairausi?*

*„O tie, kur viename viens kitą remia – 55
Alberto sūnūs, gavo palikimą –
Bizencos slėnį, valdomą nuo seno.*

*Jie vieno kraujo. Jeigu net ir Kainą 58
iškrėstum lig siūlelio, taigi niekur
nėra vėlės tai nuobaudai ledinei.*

*Net tas, kuriam aštri Artūro ietis 61
praskrodusi krūtineį ir šešėlį,
net Kančeljeris, net anas pilietis,*

*kursai užstoja šviesą mano sielai. 64
Regi čionai Sasalį Maskeronį,
Toskanoje jis piktumu garsėjo,*

*o aš, jei dar kas nors tave čia domins, 67
esu de Pacis, Kamičonė, laukiu
Karlino, gal mane jis pamalonins."*

*Paskui regėjau mėlynveidžių daugelį; 70
nelygu šungalvių, dėl to lig šiolei
užšalę tvenkiniai man kelia siaubą.*

*Kol kelio mes į vidurį ieškojom, 73
kur susitelkę visos sunkenybės,
ir aš vos vos besilaikiau ant kojų,*

*visai netyčia, ar likimo vingis, 76
bet žengdamas per iškištus pakaušius,
ant smilkinio užmyniau nelaimingo.*

*„Ko spardais? – tas piktu balsu paklausė. – 79
Ar šitas spyris ne už Montapertį?
Juk spardė, – tai už ką dar bausi?"*

*Jei dar minutę čia gali išverti, – 82
tariau aš vadui, – luktelėk truputį,
teišsisklaido abejonės karčios!"*

*Vadovas stabtelėjo, vėlę juodą, 85
kuri baisiais keiksmoždziais burnojo,
ištardžiau: „Kas tu? Kam tiek gryno nuodo?"*

*„O tu kas toks, žengiąs per Atenorą 88
be jokių skrupulų? – vėlė atšovė, –
skaudžiau nei gyvas eitum žemės oru."*

„Aš gyvas, jei mąstytum apie šlovę, – 91

*jam atsakiau, – tai būtum širdingesnis,
gyventum mano raštuos kaip šventovėj."*

*Jis man: „Geriau jau atvirkštinis dėsnis. 94
Atstok ir baik nevykusiai gudravęs,
šioj ledo baloj paieškok kvailesnio!"*

*Aš įkibau į čiuprą jo, pagavęs 97
jį taip tariau: "Jei vardo neištarsi,
tai būsiu aš tave greit nuskalpavęs!"*

*Atkirto jis: "Jei už plaukų taip trauksi, 100
aš neatskleisiu savo tapatybės,
jei net ant riešo sau vyniosi plaukus."*

*Pešiau kudlas, pakaušin įsikibęs, 103
ne vieną sruogą jau buvau nutraukęs,
jis bliovė gailiai, žvelgė kaip apžlibęs.*

*Kažkas suriko: „Nagi, Boka, liaukis! 106
Ar negana, kad dantys jo kalena,
tai dar kaip koks šuva pradėjai staugti!?"*

*„Dabar, – tariau, – tylėk sau negagenęs, 109
šlykštūne, išdavike! Gėdą savo
man padedant įtvirtinsi tu žemėj."*

*„Eik sau, – atsakė, – daugelis melavo, 112
tačiau teapdainuoja tavo sakmės
ir tą, kuris sėkmingai liežuvavo.*

*Apverkt Prancūzų pinigų jam sekas. 115
Kai grįši, tai pagarsink ir Duerą,
tarp nusidėjėlių jam šalti teko.*

*O jeigu klaustų, kas tenai per žvėrys, 118
tai Bekerija su savais brolužiais,
jam florentietis jo žabtus pravėrė.*

*Ten Džanis Soldanjeris prisigūžęs, 121
ten Ganelonas, tengi Tėbaldelas,
vartus atvėręs priešams naktį gūdžią."*

*Paskui kiti vaizdai akis man dūrė: 124
regėjau žmones, jie ledais pavirtę*

ir viens ant kito buvo kaip kepurė.

*Kaip alkstantys į duoną įsikirtę, 127
taip viršutinis graužė apatinį,
kur kaklui lemta smegenis atskirti.*

*Neką įnirtingiau Tidėjus laužė 130
ir Menelipo kaukolę prieš baigtį,
kaip ta vėlė, kur kaukolę apgniaužė.*

*„O tu, galįs nelyg žvėris sau leisti 133
suėsti tą, kur perplėšei per pusę,
sakyk: už ką ir kaip tave sužeidę?*

*Ir jei teisus sava pagieža būsi, 136
išklausęs ir supratęs tavo skriaudą,
tarp tų, kuriuos pagarsinu, pakliūsi,*

kol džiūstantis liežuvis neiškaudo." 139

TRISDEŠIMT TREČIA GIESMĖ

*Nuo šiurpulingo valgio atsiplėšęs, 1
jis nusišluostė iškraujuotą snukį
į plaukus tuos, kur prieš minutę pešė*

*ir tarė: „Ko stebiesi, jog netrukus 4
laukinį sielvartą prikelt norėčiau, –
ne tik kalbos, man net minties baisoka,*

*bet jeigu žodžiai prasikals kaip sėklos 7
vien prakeiksmams piktais, – šitam, kur graužiu,
ne tik kalbėt, bet ir pravirkt galėčiau.*

*Aš nežinau, kas tu, kaip čion atšliaužęs, 10
tačiau kalba Florencijos girdėta,
šaly, kurią šiurpi gėla apgniaužė,*

*įsidėmėk, aš – grafas Ugolinas, 13
o šitas – arkivyskupas Rudžeris,
ne veltui taip stipriai apsikabinę.*

*Didžių niekšybių man jisai padarė, 16
klastingai į kalėjimą įkišo,
po to nužudė taip, kaip savo priešus,*

*bet nieks nežino, kaip tai atsitiko 19
ir kokią mirtį buvo man parinkę.
Turėk omėj, ką darė išdavikas.*

*Ne vienas jaunas mėnuo ten praslinko, 22
tamsaus akmens narvely jie uždarė, –
jam Bado bokšto vardas taip ir liko.*

*Čia daugelis patyrė jo nevalią, 25
bet sapnas man klaikus prisisapnavo,
nuplėšdamas nuo ateities vualį.*

*Jis vijosi su parankiniais savo 28
į kalvą vilką ir vilkiukų rują,
o ta kalva mums vaizdą užtamsavo.*

*Visi tie šunys lėkė kaip apduję, 31
Gvalandžiai ir Sismondžiai, ir Lanfrankiai
vedliai jų buvo, šitokia trijulė!*

*Regėjos, kad jau nuovargis aplankė 34
ir vyrus, ir vaikus; tada į šonus
ir šonkaulius susmigo aštrūs dantys.*

*Kai nubudau į priešaušrį raudoną, 37
aš išgirdau, kaip verkia mano sūnūs,
belaisviais tapę prašė kriaukšlio duonos.*

*Jei tau negaila, tai esi siaubūnas, 40
nejaugi raudos nieko tau nesako?
Ar jautė tokį skausmą tavo kūnas?*

*Jie prasibudo, valanda atkako, 43
kai prižiūrėtojas nešioja maistą,
bet nuojautos kamavo juos nesmagios;*

*girdėjau, užkalami vartų kaiščiai, 46
baisingam bokšte tyliai pažiūrėjau
į sūnus, jausdamas jų greitą baigtį.*

*Aš neverkiau, bet visas akmenėjau: 49
vaikai dunksėjo, Anselmučas mano
dar klausė: „Ko žiūri? Kas dedas, tėve?“*

Todėl nė ašara neišlašeno; 52

*diena, naktis, kol pagaliau Aušrinė
į žemę naują saulę atrideno*

*ir spindulio viena gija auksinė 55
prasiskverbė į rūšį, pamačiau aš
patsai save, kitų veiduos pažinęs.*

*Pirštus pats sau ėmiau aš griaužti saujoj, 58
vaikai gi pagalvojo – išbadėjęs,
netekęs proto. Verkavo iš naujo:*

*„Geriau mus būtum valgyti pradėjęs; 61
juk gavome drabužį tavo kūno,
ir tau jisai priklauso, mielas tėve!“*

*Tylėjau aš, nedidinau liūdnumo, 64
kiaura diena, po to dar dvi praėjo.
O žeme, ko neprarijai mūs kūnų!*

*Para jau ketvirtoji prasidėjo, 67
kai virptelėjo ir parklupo Gadas:
„Pagelbėk, tėve!“ Mirė ir pasmėlo.*

*Kaip vienas kitą mūsų akys regi, 70
mačiau aš: mirė penktą, šeštą dieną
man trejetas sūnų; esu netekęs.*

*Apakęs grabinėjau aš kiekvieną 73
ir dvi paras aš dar mirties šaukiausi, –
kamavo alkis, valgiau juos po vieną.“*

*Kai baigė šneką, tai akis nusukęs 76
jis vėl dantis į kaukolę suleido,
kaip šuniui iltys kysčiojo iš snukio.*

*O Piza, gėdą mūsų žemei leidus, 79
kur žodis si taip reiškia, – ko kaimynai
tavęs nebaudžia? Tiesą tepaskleidžia*

*Gorgonos, o ir Kaprajos gelmynai 81
tesujuda, užtvindo žiotis Arno,
tenugramzdina jis visus lig vieno!*

*Girdėjom apie Ugolino darbus, – 85
ne vieną pilį buvo paaukojęs,*

tačiau už ką vaikams nuplėšti garbę?

*Tegriebia jus kaip Tėbus nelaboji 88
už Ugučoną, o ir už Brigatą
ir tuos, kuriuos giesmėj dabar posmuoju.*

*Mes traukėm duburin devinto rato, 91
ten, kur pilvais, išvirtusiais į viršų,
numirėliai leduos iš siaubo kratos.*

*Per raudą kaip raudot pamiršo 94
ir ašaros, kur iš akių jiems srūva,
atgal sugrįžta stingdamos iš viso.*

*Iš pat pradžių toms ašaroms nebūva 97
nukristi žemėn lemta, jos stangrėja
ir kristalėja speiginėj slėptuvėj, –*

*akimirką, kuomet beveik regėjo 100
nuo šalčio mano veidas ir blakstienos, –
nes viskas stiro, oras nejudėjo, –*

*aš pajutau alsuojantį dvelkimą. 103
Paklausiau: „Tai iš kur tas vėjas?
Juk čia per amžius nejudančios žiemos.“*

*Jis tarė: „Greitai būsime priėję, 106
kur tavo akys pačios bus suradę,
iš kur tas virpesys yra išėjęs.“*

*Čia vienas, kaustomas miglos ir ledo, 109
suspigo: „Dvasios, jūs, kurios įsiutę,
kol šitos vietos buvot dar nematę,*

*nutraukite man nuo akių paklodę, 112
kad širdgėlos galėtų išsilieti,
kol šaltis dar nespėjo jų apkloti.“*

*Aš atsakiau: „Galėčiau tau padėti, 115
tik vardą tark, o jeigu aš meluoju,
tai teks į ledo dugną nugarmėti!“*

*„Fra Alberigas aš esu, vienuolis, 118
kuris sode nokino blogio vaisių,
paskui į stalą liepė jį paduoti.“*

Aš jam: „Nejau tu miręs, paaiškink?“ 121
O jis: „Neleista man yra žinoti,
ką žemėj mano tikras kūnas veikia.

Čia, Ptolomėjuje, visai nekeista, 124
kad sielos pačios nukrenta į gelmę,
o Parkė net nespėja jų sužeisti.

O kad galėtumei nuplėšti švelniai 127
man nuo akių tą antveidį stiklinį!
Kai mūsų sielą išdavystės delnas

palyti, tai tada prasikaltimuos, 130
kaip iš manęs, atims jos kūną velnias
ir ją valdys kaip mano – lig mirimo

žemyn vis grimzta siela, ligi dugno. 133
Gal kūnas žemėje kur nors ir vaikšto
vėlės, kur čia sustingusi į būgną.

Žinai, jei tu iš žemės apsireiškei: 136
tai Branka Dorija, ir jau ne metai
tą patį mums ką kitos vėlės reiški."

„Skleidi melus, – aš jam atrėžiau, – matos, 139
nes Branka Dorija gyvena sveikas,
jis miega, valgo, dėvi rūbą platų."

Atšovė šmėklius: „Dar smaluotas tvaikas 142
lig šiol Michelio Dzankės nepagavęs,
apleisti žemę jam kol kas ne laikas,

o šita siela pragaran keliavo, 145
palikus velnią kūne giminaičio,
taip vietoj sielos kūnas kipšą gavo!

Tačiau pridėki ranką man prie veido, 148
atverk akis!" Aš net nepajudėjau,
garbė mana to padaryt neleido.

O jūs, stuobriai ir gvėros, genujiečiai, 151
ir iš vidaus jus ėda nedorybės,
kaip žemė leidžia kojoms prisiliesti?

*Su šmėkla ta, kur suvisam iškrypus, 154
aš sutikau ten vieną iš romanų,
kuris seniai nugrimzdęs į Kocitą,*

o kūną regim – žemėj dar gyvena. 157

TRISDEŠIMT KETVIRTA GIESMĖ

*„Gelmių valdovo vėliavos plevena 1
prieš mus iškeltos, – tarė man vadovas, –
tik žvilgterėk į šitą tamsą seną.“*

*Kada naktis į mūsų dangų stoja, 4
ar akys ima miglose mirksėti,
tarsi malūnas, kur sparnais plasnoja, –*

*toks statinys neliovė vis didėti. 7
Aš pabandžiau už savo vado slėptis,
kad vėjas verpetuotas pagailėtų.*

*Mes buvom ten, – savim imu baisėtis, – 10
ten, kur šešėliai gelmėje ledyno
tarsi šapai, kadais stikle nusėdę.*

*Vieni gulsti, kiti stačiom iš vieno, 13
kas tiesmukas, kas kojomis į viršų,
treči galūnėm galvas surakino.*

*Bebalsis priekin nesiliovė irtis 16
tasai, kur pageidavo, kad matyčiau
kuo tas, griožiu garsingas čia pavirtęs.*

*Mane pirmiau maestro leido tyčia 19
ir tarė: „Ditas, – įsimink šią vietą,
tai tam, kad tavo baimės išlakstyty.“*

*Kaip nusilpau ir kaip ėmiau drebėti, 22
skaitytojau, neklausk, nerasiu žodžių,
kaip aprašyt? Nėra didesnio bėdžiaus!*

*Aš nemiriau, bet gyvas neatrodžiau; 25
patsai gali mane įsivaizduoti, –
nei šioks, nei toks, jeigu tave tai guodžia.*

*Skausmų ir sielvartų šalies vadovas, 28
krūtinį savo iš ledų iškišęs,
gigantas – nyksta būtų čia atrodęs –*

*užtenka, jeigu savo ranką tiesia, – 31
manau, kad vien iš jo alkūnės ilgio
suvoksi, koks į viršų jis ištišęs.*

*Nukreipęs į Kūrėją savo žvilgsnį 34
baisus ir įstabus kadais regėjos, –
suvokt galėjai visą blogio dingstį.*

*Tikrai buvau sutrikęs ir tylėjau, – 37
mačiau, jog trejetas veidų ten slypi,
o vienas priešais savo rausvį liejo,*

*kiti du ant pečių jam kaip prilipę, 40
abu aukštyn į momenį jam ėjo
ir jungėsi pakaušy susikibę,*

*iš dešinės – lyg baltas, bet gelsvėj o, 43
kairysis gi turėjo tokią spalvą,
kaip tie, kurie nuo Nilo atkurnėjo.*

*Po du sparnu palei tuos veidus plasta, 46
sakytum, paukščiui, tokio pat mastelio,
jų svorio laivo stiebas nepaneštų.*

*Beplunksniai kaip šikšnosparnio, jie kelia 49
tris vėjus, vos tik pradeda judėti,
iš trijų pusių drebina tą šalį,*

*nuo jų Kocitas baigė suledėti. 52
Ir visos šešios akys ašarojo,
trim snukiais kraujas nepaliovė lietus.*

*Kiekvienas nusidėjėli – žiaumojo 55
savoj žosmėj; tataigi – trys iš karto,
bet skyrium ir savu balsu vaitojo.*

*Vidurinysis gal labiausiai kentė 58
ne nuo dantų, o nuo nagų aštriausių,
kuriais jis lupo odą jam pamenty.*

„To, kur viršuj, skausmai yra didžiausi, – 61

vedlys man tarė, – tai Iskariotas,
čia matom kojas, žabtuose – pakaušis.

Kiti, matai, vien galvos kyšo šmotais, 64
juoduos nasruos įstrigęs – taigi Brutas,
jis raitos ir negali prasižioti!

O trečias – Kasijus, stambesnio stoto. 67
Mums metas eiti, nes naktis naktėja.
Regėjai tiek, kiek galių buvo duota.

Laikykis man už kaklo apsvijęs." 70
Ir vadas, tos akimirkos išlaukęs,
kai du sparnai atsiskleidė it vienas,

prislinko, įsitvėrė jam į plaukus 73
ir ėmė leistis – kuokštas taip po kuokšto
žemyn, tarp kailio ir ledinio lauko.

Kai mums pavyko prisišliet prie šono, 76
kur išlinkis toksai prie velnio strėnų, –
pavargęs, sunkiai kvėpčiojo vadovas,

o ten, kur būta kojų, atkragino 79
jis galvą ir – viršun pradėjo kopti,
dar pamaniau – atgal sugrižt mėgina.

„Čionai stipriau turėtum įsikibti," – 81
pasakė man, išvargęs balsas buvo, –
gal taip pavyks iš Pragaro išlipti",

šiaip taip į ankštą tarpuolį pakliuvo, 85
padėjo man ant kyšulio prisėsti,
paskui jau drąsiai ropštės į viršūnę.

Aš lūkčiojau, galėdamas įbesti 88
akis į Velnią, – apverstas jis liko,
jisai aukštyn išmetęs kojas šmikši!

Ir kas per siaubas sąnariais man slinko – 91
tesprendžia tie, kurie šią sakmę girdi,
ir kas dabar už nugaros man klykaus.

„Tai kelkis jau, – žodžiu vadovas kirto, – 94
dar ilgas laukia kelias į papėdę,

o saulė rodo jau aštuntą ryto."

*Ne rūmuose mes buvome prisėdę, 97
greičiau urve, panašiamė į rūšį
gruoblėtą, šviesos blykčiojo išvėšę.*

*Tariau: „Sklaidyk man abejonių gūšį, 100
kodėl Šėtonas styro kaip nuskendęs,
ir kur dabar ledynas nusimušęs?*

*Ir ko tasai žemyn nukorė galvą, 103
kaip įbestas? Nejaugi rytmetinę
mes matom saulės patekančios spalvą?"*

*O jis: „Manai esi įsikabinęs 106
į to šuns vilnas? Jog čionai dar taškas,
iš kur pasaulį pervėrė šlykštynė?*

*Kol slydau aš, šiaurinis gaubė lankstas, 109
kai pasukau, tu pralėkei pro centrą,
kur visas žemės tankis susitelkęs.*

*Dabar jau kito pusrutulio ūkas, 112
ir kitas skliautas virš galvų iškeltas,
tos sausumos ir vandenų paunksnėj*

*kadaise numirė Žmogus Nekaltas; 115
tas akmeninis skritūlas, kur laiko, –
Judynė atvirkščia, mažasis ratas,*

*kai rytas čia, ten vakaras jau taikos, 118
o tas, šeriais mums kopėčias atstojęs,
tenai ir styro, veikia tą, ką veikęs.*

*Šioj pusėj iš dangaus jis nusitvojo; 121
o žemė, kitados aukštai žydėjus,
iš kryčio siaubo jūrom užsiklojo.*

*I mūsų pusę slinko išjudėjus; 124
o čia galbūt ji šokteli į viršų,
o tas oloj toj lindi kaip lindėjęs."*

*Toli nuo Belzebubo regim nišą, 127
sunku aprėpti šito kalno plotį,
nebent upelis tas, kur atsirišo,*

*kur pradžių ima vandenys putoti, – 130
pro akmenis, jį girdi mūsų ausys, –
iš ten link mūsų nepaliauja srūti.*

*Ir aš, ir vadas ejom pagal klausą, 133
lėtai mes slinkome į ryškią šviesą,
ir vis aukštyn, lyg nuovargio nejaustum.*

*Jis – pirmas, aš paskui, keliavome dviese, 136
kol akyse man nesušvito skaisčios
padangės, sutvaskėjo netoliese.*

Ir pagaliau vėl atsivėrė žvaigždės. 139

Iš italų kalbos vertė Sigitas Geda

PRAGARAS

KOMENTARAI

Pirma giesmė

1-4

Kai įpusėjau žemišką kelionę... Dantė gimė 1265 m. Kelionę per tris pasaulius pradėjo 1300 m. kovo 25-ąją. Tada jam buvo 35-eri. Dar karaliaus Dovydo psalmėse kalbėta apie žmogui skirtą laiką – 70 metų. Panašios nuomonės laikytasi ir XVIII a., jai pritarė ir Dantė savo kūrinyje „Puota“. Paslaptingoji giria simbolizuoja ir paties autoriaus, ir žmogaus sielos, galop – pačios Italijos anuometinę sumaištį. „Pragaras“ pradėtas rašyti apie 1304 m.

31-60

Lūšis, paskui pasirodantis liūtas ir vilkė simbolizuoja tris didžiąsias aistras: gašlybę, puikybę, godumą.

61-106

Čia išnyra Vergilijaus siluetas. Vėliau matysime, kad jį siuntė Beatričė padėti poetui. Sub Julio – Juliaus Cezario dienomis, t. y. birželį. Anchiso ir Veneros sūnus – Enėjas, „Eneidos“ herojus. Kaip ir toliau minimi Kamilė, Tumas, Nisas, Eurialas. 103 tercinoje minimas kailio fetras – originale kalbama apie skirtumą tarp paprasto kailio (veltinio) ir to, kuriuo būdavo apsiuamos balsadėžės.

109-110

Pranašaujama apie būsimą Italijos valdovą, kuris sutramdys pasaulietinę valdžią ir Vatikano godulį.

121-123

Čia užsimenama apie būsimąją kelvedę – Beatričę.

133-135

Šv. Petras yra vartų į Skaistyklą saugotojas.

Antra giesmė

13-21

IV-oje „Eneidos“ giesmėje pasakojama apie Enėją, įsigeidusį pamatyti pomirtės pasaulyje savo tėvą.

28-30

Išrinktuojų Indu arba Išrinkimo Indu, Pasirinkimo Dubeniu čia vadinamas šv. Paulius, jis buvo pakilęs į trečiąjį dangų ir nužengęs į pragarus.

70-72

Moteris identifikuojama su Beatriče Portinari, ji mirė Florencijoje 1290 m., sulaukusi 25-erių. Kūrinys – meilės ir gailestingumo simbolis.

94-96

Švenčiausioji Mergelė Marija.

97-102

Liucija – šventoji kankinė iš Sirakūzų. Rachelė – antroji patriarcho Jokūbo žmona. Kontempliatyvaus gyvenimo alegorija.

Trečia giesmė

1-10

Pradžia gali būti skaitoma anaforiškai, t. y. tarsi bylotų pačios durys.

58-60

Tenai įstengiau atpažinti bėdžių... – Manoma, jog tai Celestinas V, tapęs popiežium 1294 m., o po penkių mėnesių perleidęs sostą kardinolui Benedetui Kataniui (Bonifacui VIII, jis dar bus minimas).

77-111

Acheronas – pirmoji pragaro upė. Ją privalo perplaukti visos tremiamos vėlės. Po Acherono – Kocitas (ašarų upė), Flegetonas (ugnies), Stiksas (siaubo), Leta (užmarštis). Žilaplaukis – Charonas, keltininkas.

Ketvirta giesmė

24-45

Dantė savaip išskirsto vėles. Čia jis pasireiškia kaip naujų laikų poetas. Viena iš didžiųjų dvasios vertybių jam yra virtū – sielos ir dvasios aukštieji polėkiai, žygiai, drąsa bei kilnumas. Kilnių žmonių sielos Limbe – priešpragaryje nepatiria kančios, o liūdi dėl to, kad joms nepasiekiami Rojaus palaima.

52-59

Pragare netiriamas Jėzaus Kristaus, Dievo Tėvo ir Švenčiausios Mergelės vardai. Pirmas Galingasis – Jėzus Kristus, nužengęs į pragarus, išvedė iš ten teisuolių sielas.

70-102

Dantė kalba apie šviesą, sklindančią nuo senųjų žemės poetų. Didžiausiuoju vadinamas Homeras.

106-120

Šioje pilyje gyvena išminčių sielos. Septynios pilies sienos sibilizuoja septynis mokslus: gramatiką, dialektiką, retoriką, aritmetiką, muziką, geometriją ir astronomiją.

Penkta giesmė

4-24

Minas – Kretos viešpats, požemio teisėjas. Teisiamojo kūnas tiek kartų apvejamas šios pabaisos uodega, kiek ratų jam teks leistis žemyn.

52-63

Nino žmona – Semiramidė, Asirijos ir Babilono karalienė. Sichėjus – Kartaginos valdovas, jo žmona – Didonė, įsimylėjusi Enėją, paskui jo palikta nusižudė.

115-116

Frančeska, tavo širdgėla gailioji... Frančeska da Rimini, 1275 m. prievarta ištekinta už atstumiančio Ravenos valdovo Džančoto Malatestos. Vyras, užtikęs ją su Paolo Malatesta, nudūrė abu. Paolo buvo valdovo brolis, už tai ji kenčia devintajame rate (šalia Kaino).

127-129

Frančeska ir Paolo skaitė romaną apie riterį Lančelotą ir jo meilę karalienei Džinevrai.

Šešta giesmė

13

O Cerberis trimis galvom iš karto... – Trigerklis šuo, požemio viešpatijos sargas.

52

Aš vardą Čako kitados nešiojau... – it. Ciacco – paršas. Rajaus žmogaus pravardė. Florencijoje buvo labai paplitusi.

64-75

Čako pranašauja tai, kas laukia Florencijos.

79-81

Tegjajas, Farinata, Arigas, Moska, Rustikučis – žinomi florentiečiai. Moska bei Rustikučiai dar bus minimi.

106-111

Į Dantės klausimą atsakydamas Vergilijus išdėsto Aristotelio mintis.

Septinta giesmė

1

Pape Satan, pape Satan alepe!.. – įvairiai komentuojama frazė. Aišku tik tiek, kad šie žodžiai reiškia baimę ir nuogąstį pavojaus akivaizdoje. Juos taria Plutas. Vieni mano, kad turimas omenyje Šėtono atėjimas, kiti sieja su netikusiu popiežium. Plutas – turto dievas – čia paverstas į baisų žvėrį. Jis kalba tik jam pačiam suprantarnais žodžiais.

10-12

Šv. Mykolas Archangelas – pirmasis iš septynių Dangaus angelų, įveikusių Liuciferį.

22

Charibdės sūkurys (sūkuriai) – Mesinos sąsiauryje ties Sicilijos pakrante.

Aštunta giesmė

4-12

Čia kalbama apie Dito (Šėtono) miesto, t. y. pragaro sargybas ir jų signalus.

13-30

Flegijus – demonas iš graikų mitologijos, vėlių perkėlėjas į žemutinį pragarą.

31-64

Tas, kuris prakalba, yra Filipas Ardžentis, florentietis, priklausęs priešiškai partijai (Juodiesiems).

82-84

Vaizduojama apatinioji pragaro dalis – tas pats Dito miestas. Kipšelių bažmas – angelai, kurie kartu su Liuciferiu nublokšti į bedugnę.

124-126

Pagal Evangeliją, Kristus, leisdamasis į pragarą, išdaužė jo vartus, nuo tada jie „atlapoti“.

Devinta giesmė

22-24

Tesalijos burtininkė Erichto vienąsyk buvo užkerėjusi ir Vergilijų. Jam teko leistis į Judo buveinę – patį pragaro dugną.

38-51

Furijos – keršto deivės, apsvyniojusios hidromis, raguotomis gyvatėmis.

Megera, Alekto ir Tesifonė dar buvo vadinamos erinijomis. Medūza – viena iš pabaisų gorgonių, į kurias pažvelgęs, žmogus virsta akmeniu. Didvyris Tezėjas, nusileidęs į požemius gelbėti Persefonės, ištrūko tik Heraklio dėka.

112-115

Arlyje (Provanse) buvo išlikę romėnų kapinių. Jas Dantė bus regėjęs kelyje į Paryžių. Pola – miestas

Istrijoj.

Dešimta giesmė

12

Juozapato slėnis – klonis ties Jeruzale, kur įvyksiąs Paskutinyasis teismas. Kitaip dar – Kedrono slėnis.

24

Epikūras – sengraikių filosofas iš Atėnų (apie 342-270 pr. Kr.). Juo žavėjosi daug gibelinų, tarp jų ir Dantės bičiulis Gvidas Kavalkantis.

22-51

Čia kalba Farinata delji Umbertis – kilmingas florentietis, vienas iš gibelinų vadų, gyvenęs Dantės laikais. Kita vėlė – Kavalkantė Kavalkantis. Jis ieškojęs savo sūnaus Gvido, garsaus poeto.

19-20

Federikas – imperatorius Frydrichas II, Neapolio ir Sicilijos valdovas, garsėjęs kaip netikintis. Dantė žavėjosi juo kaip išmintingu valdovu. Kardinolas – Bolonijos vyskupas Otavianas Ubaldinis.

130-133

Aliuzijos į Beatričę, vėliau paaiškėja, kad būsimąjį kelią Dantei parodo Kačagvida.

Vienuolikta giesmė

7

Popiežius Anastazas II (469-498). Dantės laikais vyravo nuomonė, kad Anastazas II nuklydęs į erezijas. Jam įtaką padarė Fotinas, teigęs, kad Jėzus pirmiausia buvo žmogus, o Dievo sūnum tapo per šventą gyvenimą.

49-51

Sodoma – miestas, užsitraukęs Dievo rūstį už besaikį ištvirkavimą. Kaoras – vietovė, garsėjusi Prancūzijoje kaip įvairių spekuliacijų vieta.

65

Ditas (jį jau minėjome) – Antikos laikais tai dar buvo ir požemio Dievo Plutono vardas.

76-100

Čia Vergilijus remiasi Aristotelio „Etika“ ir „Fizika“.

Dvylikta giesmė

4-6

Dantė kalba apie vietovę tarp Veronos ir Trento palei Adidžės upę. Griūtis minima Alberta Didžiojo veikale „Apie meteorus“.

10-15

Legendinį Minotaurą Dantė paverčia septinto pragaro rato sargu.

16-18

Tada, kai Kristus nužengė į pragarus, sudrebėjo visa požemio karalystė. Dantė nori pasakyti, kad Vergilijui pirmąsyk nusileidus į pragarus, to dar nebuvo.

47

Ten srūva kruvinas ugnies upelis... – Flegetonas.

64-65

Chironas – Achilo auklėtojas, burtininkas, astronomas ir muzikas.

67-70

Nesas bandė pagrobtį Dejanirą, Heraklio žmoną. Šis pervėrė jį užnuodyta strėle, kai Hipadamijos vestuvėse Nesas puolė prievartauti nuotaką bei kitas moteris.

106-109

Toliau autorius išvardija daugybę tame rate besikamuojančių tironų. Iš retesnių: Dionyzas Vyresnysis buvo Sirakūzų karalius (VI a. pr. Kr.), grafas Adzolidas – Edzelinas da Romano, Frydricho II žentas, gibelinų vadas, despotas, Opicas d'Este – Feraros markizas, kurį 1293 m. užmušė jo paties sūnus, prancūzų grafas Gi de Monfora 1272 m., keršydamas už tėvą per mišias bažnyčioje užmušė Anglijos karaliaus broliūną Henriką. Sekstas – Sekstas Pompėjus, garsus piratas, Piras – Epiro karalius (III a. pr. Kr.), Rinjeras Pacas, gibelinų didikas, išgarsėjęs žiaurybėmis Maremoje, Kometas – plėšikautojas.

Trylikta giesmė

8

Čečina – upelis, įtekantis į Viduržemio jūrą. Kornetas – miestelis netoli Čivitavekjos.

40-60

Čia kalbama apie Frydricho II kanclerio Pjero dela Vinjos vėlę. Jis buvo apkaltintas išdavyste ir nusižudė nepakeldamas kankinimų.

64-66

Kekše vadinama godulystė.

68

Augustas – Romos imperatorius.

115-117

Du nuogalių šešėliai – paduvietis Džakomas da Sant Andrėja, prašvilpęs savo turtą ir nusižudęs; antrasis – Lanas da Sjena, turčius, žuvęs mūšyje prie Topo.

143-148

Savižudis prisipažįsta esąs iš Florencijos, ten savo globėją Marsą iškeitė į šv. Joną Krikštytoją. Karo dievas dėl to labai užsirūstinęs. Marso statulos likučiai buvo prie Arno tilto iki 1333 m. Hunai

sugriovė miestą, bet, anot pasakotojo, toji stovyla padėjusi jį atstatyti iš naujo.

Keturiolikta giesmė

1-3

Minimas nelaimėlis yra iš XIII a. pabaigos.

14-15

Kalbama apie Katoną Jaunesnį, išvedusį sumuštos kariuomenės likučius iš Libijos.

28-36

Pasakojama, kad vienoje Indijos dykynėje Aleksandro Makedoniečio armiją užklupo ugniniai lietūs. Jis įsakė kareiviams žygiuoti ir trypti kojomis krintančius iš dangaus ugnies pluoštus, kitos išėities nebuvo (Albertas Didysis knygoje „Apie meteorus“).

46-72

Ištysėlis vardu Kapanėjas. Per Tėbų apgultį jis gyrėsi vienas užimsiąs miestą. Dzeusas nutrenkė jį žaibu.

55-58

Juodoji Mondžibelo kalva – Etna, jos gelmėje buvo garsioji kalvio Vulkano (Hefaisto) kalvė, kur jis, ciklopy padedamas, kalė žaibus. Flegra – slėnis Fesalijoje.

79-114

Kreta... tausojus žemėj idealią tvarką... – Aukso amžius čia buvęs valdant Saturnui. To laiko simbolis – Dantės vaizduojamas Kretos stabas auksine galva, sidabrinėmis rankomis ir krūtine, variniu liemeniu... Tai amžių kaitos rodmenys. Idos kalnas – salos viduryje. Gėja išpranašavo Saturnui, kad vienas jos sūnų atimsiąs valdžią, todėl šis rydavęs savo vaikus. Saturno žmona Rėja paslėpė vos gimusį Jupiterį Idos kalne, liepdama tarnams mušti cimbolais ir žvanginti skydais, kad tėvas negirdėtų kūdikio verksmo.

Penkiolikta giesmė

4-12

Flamandai nuo Visanto iki Briugės... – Dantė lygina Flegetono krantus su Flandrijos užtvankomis. Panašios ėjo išilgai Brento ties Paduva. Kjerentana – senasis Karintijos Alpių vardas.

16-34

Dantė atpažįsta Brunetą Latinį (Latiną), kilmingą florentietį, poetą ir valstybės vyrą (1220-1294).

61-73

Iš akmenynų Fjezolės atėjęs... – iš ten atklydę žmonės pastatė Florenciją, tačiau ilgainiui į ją suplūdo daug netašytų genčių.

109-119

Priscianas – garsios lotyniškos gramatikos kūrėjas, poetas (VI a.) – Frančeskas d'Akorsa – Bolonijos universiteto profesorius (1225-1293). Toliau minimas veikėjas yra Andrėjas dei Modzis, jį popiežius

nutrėmė į Vinčencą. „Lobynas“ – Bruneto veikalas.

Šešiolikta giesmė

37

Anūkas jų Gvaldrada... – Gvidogvera, Florencijos grafas, gvelfų vadas.

41-45

Tegjajas Aldobrandis, Jakopas Rustikučis – žinomi ano meto gvelfai.

70

Borsjerė (Gulelmas Borsjerė) – įtakingas florentietis, minimas ir Bokačo „Dekamerone“.

95

Iš Monte Vezo... – Akvaketos upė teka iš Monte Vezo kalno į rytus.

100

San Benedeto vienuolynas (šv. Benedikto). Garsėjo savo turtais.

128

Komedija – laiške Kangrandei Dantė aiškino, kad kiekvienas „vidutiniojo“ stiliaus šnekamąja kalba parašytas kūrinys su baugia pradžia ir laiminga pabaiga yra komedija. Todėl jis taip vadinęs savo veikalą. „Dieviškoji“ buvo pridėta vėliau ir reiškė aukštą pripažinimą.

Septyniolikta giesmė

1-15

Dabar matai aštriauodegį žvėrį... – Gerionas, įkūnijęs melą ir klastą. „Eneidoje“ jis – triuodegis ir tristuomenis. Heraklis užmušė jį ir nusivarė jo jaučių kaimenę.

18

Arachnė – Lidijos audėja, lenktyniavusi su deive Atėne (Minerva), kuri pavertė ją voru (Ovidijus, „Metamorfozės“, VI).

55

Nors ant kaklų po mašną kabaldojo... – vaizduojami palūkininkai. Kapšai, kaboję jiems po kaklais, turėjo savo herbus.

72-73

Tasai, kurio herbe trys ožiai – florentietis Džovanis Bujamontė, garsėjęs kaip vienas didžiausių sukčių visoje Europoje.

106-109

Faetonas – Febo Apolono sūnus, išprašęs iš tėvo vežimą su ugniniaisiais ratais, važiuodamas paleido iš rankų vadeles ir užsiliepsnojo dangus. Ikaras – legendinio Dedalo sūnus. Su tėvu bėgdamos iš Kretos vašku prisiklijavo sparnus, tačiau Ikaras pernelyg priartėjo prie saulės, vaškas atsileido ir Ikaras nukrito į jūrą (Ovidijus, „Metamorfozės“, VIII).

Aštuoniolika giesmė

1-28

Malebodžė – aštuntajame rate žiojėję pavojingi plyšiai. Žodį sugalvojo pats Dantė.

Popiežius Bonifacas VIII 1300 m. paskelbė pirmąjį Bažnyčios jubiliejų. Jis buvo švenčiamas kas šimtmetis. Ta proga atleidžiamos nuodėmės, į Romą suplūsdavo minios iš visos Europos. San Andželo tiltas būdavo perskiriamas į dvi dalis, vieni traukdavo į šv. Petro baziliką, kiti – link Monte Džordžano.

46-58

Venediktas Kačanemikas – Bolonijos gvelfų vadas, pardavęs savo seserį Gilozobelę Feraros markizui Obicui II d'Estei. Boloniečiai vietoje „sia“ taria „sipa“.

85-86

Jasonas – argonautų vadas, pagrobęs aukso vilną iš Kolchidės. Pakeliui jis buvo užsukęs ir į Lemno salą, kur moterys išžudžiusios visus vyrus, keršydamos už jų šaltumą. Tik Hipsipilė pagailėjusi savo tėvo. Jasonas ją suvedžiojo, paskui pametė. Kolchidėje jis panašiai apgavo Medėją.

115-126

Alesijus Interminėjis (Interterminalis) – Dantės amžininkas iš Lukos, priklausė Baltiesiems gvelfams. Šiam melagiui autorius nejaučia gailėsčio. Gyveno dar 1295 m.

130-135

Taidė – kurtizanė, kareivio Trazono meilužė, Terencijaus komedijos „Eunuchas“ veikėja.

Devyniolika giesmė

1-3

Simonas Magas – burtininkas, siūlęs šv. Petru ir Povilui pinigų, kad šie suteiktų jam galią daryti stebuklus.

14-21

Kalbama apie įdubas šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje (Florencija). Kunigai, krikštydami vaikus, stovėdavo stati. Sykį Dantė iš krikštyklos ištraukė ten išdykaujant įstrigusį berniuką – prišoko prie skęstančio, kirviu sudaužęs marmurą... Toks poelgis buvo „šventvagiškas“, bet Dantė sakosi nepabūgęs apkalbų.

52-81

Popiežius Nikolajus III (1277-1280) iš Orsinių. Jis palaikė Dantę popiežium Bonifacu VIII ir stebisi, kad tasai per anksti atvyko... Šis buvo aršus Dantės nekontentas.

85-87

Jazonas – žydų karalius, pirkęs titulą iš Antiochijos valdovo Epifano II a. pr. Kr. Prancūzijos karalius Pilypas Gražusis pataikauja naujam Jazonui – popiežiui Klementui V.

106

Evangelistas šv. Jonas „Apokalipsėje“ Romą vaizdavo kaip šlykščią pasileidėlę.

115-117

Nikolajus IV buvo Sicilijos valdovo Karolo Anžujiečio nesutaikomas priešas ir parėmė siciliečių sukilimą prieš prancūzus.

Dvidešimta giesmė

1-15

Pirmąją kanconą poetas vadina „Dieviškosios komedijos“ pirmąją dalį – „Pragarą“. Šiaip Dantės giesmės vadinamos canto.

31-39

Amfiarajus – karaliaus aiškiaregys, vienas iš septynių vadų, puolusių Tėbus. Mūšio įkarštyje Dzeusas nutrenkė jį žaibu ir jis su savo vežimu prasmego. Tėbiečiai šaipėsi iš tokios jo lemties.

40-46

Tiresijas (Teiresijas) – Tėbų pranašas, galėjęs keisti savo lytį. Čia Dantė remiasi Ovidijaus „Metamorfozėmis“.

46-49

Arunas (Arunas) – etruskų burtininkas, išpranašavęs pilietinį romėnų karą ir Julijaus Cezario pergalę. Lunis – dar etruskų įkurta gyvenvietė prie Miagros žiočių. Kararietis – Kararos, miesto Ligurijoje, gyventojas.

55

Manto – Tiresijo dukra, būrėja. Mirus tėvui, apleido Tėbus, bijodama Kreonto. Dantė Tėbus vadino Bakcho miestu dėl to, kad čia gimė vyno dievas.

63

Benako ežeras – dabartinis Gardos ežeras.

64-77

Valkamonika – slėnis į vakarus nuo Gardos. Minima sala – Leki (dabar Dei Frati). Čia stovėjo bažnyčia, pavaldi Trento (Tridento), Brešios ir Veronos vyskupams. Paskjeros pilį prie Minčo upės pastatė veroniečiai, gindamiesi nuo Bergamo ir Brešios. Governo – Po (Pado) upės intakas.

94-96

Grafas Pinamontė – Mantujos didikas, 1269 m. klasta nuvertęs šio miesto galvą Albertą Kasalodį, gvelfą, ir pats užėmęs jo vietą.

126-127

Mėnulio dėmėse to meto žmonės įžiūrėdavo Kainą su erškėčių našta ant pečių.

Dvidešimt pirma giesmė

37-41

Grobštai – grobišiais Dantė vadina velnius, serginčius penktąjį pragaro ratą. Bontūras Datis – vienas didžiausių kyšininkų Lukoje.

46

Volto Santo – juodmedžio kryžius, vadinamas „Švenčiausiuoju Vadu“. Jis stovėjo Lukos katedroje.

49

Serkja prie Lukos buvo mėgiamiausia miesto maudynių vieta.

46

Čia ir kitur Dantė išgalvojo kipšams vardus.

94-95

Kaprona. Dantė buvo tarp Toskanos gvelfų, kurie 1289 m. vasarą po ilgos apsiausties privertė pasiduoti Kapronos tvirtovę (prie Arno upės).

Dvidešimt antra giesmė

4-5

Aretiečiai – Areco gyventojai. Dantė dalyvavo mūšyje prie Areco ir buvo pralaimėjimo liudininkas.

46-51

Kalba Navaros gyventojas Čampolas (Džampolas). Jo tėvas nusižudė, iššvaistęs savo turtus.

52

Tebaldas buvo Navaros valdovas. Dantė įkišo jį pragaran už besaikį kyšių ėmimą.

82-89

Galura – gubernatoriaus Nino Viskončio (1275-1296) patikėtinis Sardinijoje. Logodoras – viena šios šalies sričių. Mikelis Cankė – sukčius ir kyšininkas.

Dvidešimt trečia giesmė

61-63

Frydrichas II buvo sugalvojęs tokią bausmę valstybės išdavikams ir jo „įžeidėjams“: nusikaltėlių apmaudavo švininiu rūbu ir kaitindavo ant lėtos ugnies.

103-108

Katalanas ir Loderingas iš Bolonijos – vienuoliai, priklausę Linksmųjų brolių (Gaudentų) ordinui. Vienas gvelfas, antras – gibelinas. 1266 m. išrinkti Florencijos valdytojais įsivėlė į intrigas ir pasirodė esą vienodi savanaudžiai. Gardingas – viena langobardų pilis ir miesto kvartalas, kur gaudentų valdymo laikais buvo nusiaubti Umberčių giminės namai. Dantė tuo labai piktinosi.

111-124

Kalbama apie fariziejų Kaifą, vyriausiąjį žydų kunigą, kuris kaltas dėl Kristaus mirties. Panašiai nubaustas ir visas sinedrionas, pasmerkęs Kristų, taip pat Kaifo uošvis.

Dvidešimt ketvirta giesmė

106-108

Legendinis Feniksas, sulaukęs 500 metų, savo lizdą iškloja nardu bei mirtomis ir miršta, o iš jo palaikų gimsta naujas Feniksas.

124-126

Vani Fučis – nesantuokinis kilmingo Pistojos piliečio sūnus, užtat – mulas... Juodasis gvelfas, smurtautojas. 1293 m. apiplėšė šv. Jokūbo bažnyčią. Nukentėjo ne jis, o nekaltas žmogus. Vani Fučis pasislėpė, išdavė savo sebrus, šie buvo nuteisti myriop.

146-147

Kuomet Juodieji nevaldys Pistojos... – 1301 m. Baltųjų partija išvarė iš čia Juoduosius, o metų gale – Juodieji atsigriebė: 1302 m. pradžioje iš Florencijos buvo išvarytas ir pats Dantė. Magros slėny savo valdas turėjo Marielas Melespina, vadovavęs Juodiesiems žygyje į paskutinę Baltųjų stovyklą Pistojoje, kritusioje 1306 m. Picena (Ager Picenus) – aliuzija į Saliustijaus „Katiliną“ (LVIII).

Dvidešimt penkta giesmė

13

Už tai, kad Tėbus puolė kaip pasiutęs... – Kapanėjas (Pragaras, keturiolikta giesmė).

19

Marema – Tirėnų jūros pakraštys.

25-31

Kakas – milžinas, Vulkano sūnus, gyvenęs Avetino olose. Dantė pavertė jį kentauru. Herkulis jį „pamokė“ už karvių vagystę.

37-43

Dantės priešininkų vėlės. Čanfa – vienas iš jų, visi florentiečiai.

49-78

Šešiakojis šliužas, kuris apveja Anjelą – pirmoji metamorfozė. „Buvai juk vienas, o sudvigubėjai!“ – manoma, jog Anjelą Brunaleskį čia sugriebia Čanfa Donatis. Antroji: Frančeskas Kavalkantis kanda Buožę ir susikeičia pavidalais, pirmas pavirsta žmogumi, o antras – gyvate. Čia Dantė ne be reikalo pasigiria savo vaizduote aplenkęs Lukaną ir Ovidijų. Be to, šios metamorfozės yra grindžiamos morale. Poetas ne tik „žaidžia“ kaip senieji meistrai, bet ir siekia humanistinių, jau renesansui būdingų tikslų.

94-98

Nesidijus ir Sabelas – Katono kariai. Romos poeto Lukano pasakojimu juos sugėlė angys Libijos dykrose. Pirmasis sutirpo vietoje, o antrasis taip sutino, kad sprogo jo šarvai. Kadmas – Tėbų įkūrėjas buvo paverstas gyvate, o Aretūzės versmė – tai nimfa Aretūzė. Ją, vejamą upių dievo Alfėjo, Diana pavertė požemio šaltiniu (Ovidijus „Metamorfozės“, V).

151

Gavilė – vieta Arno slėny. Antrasis, apraudamas gaviliečių, – Frančeskas Kavalkantis. Už jų – giminaičiai, taip atkeršiję jo žudikams, kad visa Gavilė verkia ligi šiolei.

Dvidešimt šešta giesmė

9

Pratas – miestelis, valdomas Florencijos. Prato žmonės norėjo šios valdžios atsikratyti.

34-54

Užuomina į Oidipo sūnų, Eteoklio ir Poliniko mirtį.

55-57

Diomedas ir Ulisas – graikų didvyriai, pagarsėję medinio arklio idėja, pražudžiusia Troją.

61-64

Deidamija – mirimidonų vado Achilo žmona. Atėnės Paladės statulą, sergėjusią Troją, pagrobė Diomedas ir Ulisas.

73-81

Vergilijus kalba apie „Eneidą“.

90-141

Čia pasakoja Ulisas.

91

Gaeta – miestas Tirėnų jūros pakraštyje.

Dvidešimt septinta giesmė

7-16

Kalbama apie varinį jautį, kurį varkalys Perilas nukalė Sicilijos tironui Falaridui (VI a. pr. Kr.). Jautį įkaitindavo ir jo vidun įmesdavo nubaustąjį. Šis rėkdavo balsu, panašiu į baubimą. Sakoma, kad Falaridas, išbandydamas šį įrenginį, pirmiausia įmetė patį meistrą.

19-28

Į Vergilijų čia prabyla Romanijos gibelinų vadas Gvidas de Montefeltras. Romanija – Italijos sritis šiauriau Toskanos. Grafas kalba apie savo žemes.

40-42

Raveną ir Červiją tada valdė Gvidas da Polentas. Polento herbe buvo erelis.

43-51

1281 m. Forli miestą, Romanijos centrą, apsupo popiežiaus Martyno kariuomenė, joje buvo daug samdinių iš Prancūzijos. Šios eilutėse minimi herbieniai gyvūnai – žalias ir žydras liūtai. Imola ir Faenca – vietovių vardai.

46-48

Verokjas – gvelfas Malatesta dei Malatesta da Verukjas, šunvaikis – jo sūnus Malatestinas.

85-90

Laterane buvo popiežių rezidencija. Minimas Fariziejus – Bonifacas VIII, kovojęs prieš krikščionišką didiko Kolonos šeimą, gyvenusią palei Lateraną. Akrio miestą buvo užgrobę saracėnai. Akris (Sirijoje) tada buvo paskutinė krikščionių valda Rytuose, bet popiežius ja menkai rūpinosi. Nebuvo jis ir judėjų (žydų) priešas. Krikščionims šiose žemėse prekiauti buvo griežtai uždrausta.

94-96

Pasakojama, kad imperatorius Konstantinas, apniktas raupsų, prisišaukė iš Soratės Silvestrą I, besislapstantį olose. Šis jį apkrikštijo ir imperatorius pagijo.

103-105

Palestrina – miestelis prie Romos. Bonifacas VIII klastingai jį užėmė ir sulygino su žeme. Pirmeivis – Celestinas V, atsisakęs popiežystės.

112-124

Šv. Pranciškus – pranciškonų ordino patronas. Juodasis cherubinas – šėtonas.

Dvidešimt aštunta giesmė

7-9

Kalbama apie seniausius karus. Pulija – Apulija – Pietų Italija, į ją atvyko romėnai, trojėnų palikuonys, vedami Enėjo.

10-12

Titas Livijus aprašo Pūnų karą (218-202 a. pr. Kr.), kai Hanibalas sumušė romėnus prie Kanų. Tada šie surinko ir nusiuntė į Kartaginą tris pūrus auksinių žiedų, numautų nuo Romos raitelių pirštų.

13-15

Robertas Giskaras išvijo romėnus ir bizantiečius iš P. Italijos (XI a.). Prie Ceperano, t. y. Benevento. Mūšyje su Karoliu Anžujiečiu (1266 m.) žuvo Frydricho II sūnus Manfredas.

18

Prie Taljakoco pilies Karolis Anžujietis 1268 m. sumušė Konradiną. Senas riteris Alaras de Valery davė Karoliui gerų patarimų.

30-33

Mahometo žentas Ali buvo užmuštas kardo kirčiu į galvą 661 m. Plyšusi kaukolė simbolizuoja Islamo skilimą.

55-57

Fra Dolčinas Tornjelis vadovavo „Apaštališkajai brolijai“ (ji skelbė neturtą ir meilę, ateisiančią meilės erą). Popiežius Klementas V paskelbė prieš šį judėjimą kryžiaus žygį.

73-90

Pjeras da Medicina – pagarsėjo kivičiais su Romanijos ir Bolonijos kilmingaisiais. Jis pranašauja, kad įtakingiausius Fano gyventojus pražudys Malatestinas, pasikvietęs juos į Katolikos uostą.

102

Gajus Skribonijus Kurionas, išvytas iš Romos atvyko pas Cezarį ir patarė nedelsiant peržengti Rubikoną, t. y. pradėti pilietinį karą.

106

Moska dei Lombertis (XIII a.) – kruvinų rietenų kaltininkas. Tai per jį Florencija suskilo į gibelinus ir gvelfus. Tai jis lemtingai pašnabždėjo giminaičiui pribaugti kilmingą riterį Buondelmontę.

133-135

Bertranas de Bornas – vikontas, žinomas XII a. trubadūras Provanse, kariavęs prieš „tikrą savo brolių“ – kiršino Henriką sukilti prieš tėvą, Anglijos karalių Henriką II.

136-138

Aliuzijos į Ahitofelį, karaliaus Dovydo patarėją, kuris ragino Absalomą nužudyti savo tėvą. Joano vardas, tyrinėtojų nuomone, čia atsirado per klaidą.

Dvidešimt devinta giesmė

20

Minimas giminaitis – Džeris del Belas, nesantaikos skleidėjas ir galvažudys, miręs tarp 1299-1300 m.

29

Ostforo valdovas – Bertranas de Bornas.

40-48

Aštuntajame rate (žemutiniame Malebodžės buste) įkalinti netikrų monetų padirbėjai, galop – melagiai ir klastotojai. Jų verksmus Dantė lygina su Valdabjamos ligoninių, Maremos pakrantės prieglaudų kančiomis.

58-60

Ovidijus savo „Metamorfozėse“ pasakoja apie baisų marą, nusiaubusį Eginą (VII). Saloje žuvę visi paukščiai ir žvėrys. Nimfos Eginos sūnus kreipėsi į savo tėvą Dzeusą, prašydamas dovanoti jam tiek žmonių, kiek skruzdėlių yra šventajame ažuole.

109-120

Čia pakartojama Dedalo ir Ikaro legenda. Kalbantysis yra Grifolinas iš Areco. Jis vienąsyk pasigyre Šjnios vyskupo numylėtiniui Albertui, kad gali skraidyti. Tasai panoro patapti Dedalu. Aukštasis giminaitis po nesėkmingo skrydžio įsakė Grifoliną sudeginti kaip eretiką, o ne alchemiką. Persekiojama buvo tik vadinamoji sofistinė alchemija – brangiųjų metalų padirbinėjimas.

121-130

Strika dei Salimbenis vėjais paleido visus tėvo turtus. Jo brolis Nikolo garsėjo pilvapyne. Kača d'Asianas – prašvilpė su savo sėbrais puošnų vasarnamį, Abaljatas (Bortolomėjus del Folkaneris) – pravardė, reiškia „apdujėlis, apjklėlis“. Kapokjas – Dantės moksladraugis, alchemikas, sudegintas 1293 m. Garsėjo kaip pamėgdžiotojas.

Trisdešimta giesmė

1-15

Jupiteris įsimylėjo karaliaus Kadmo dukrą Semelę, įsiutusi Junonė už tai atkeršijo jam mirtimi, paskui atėmė protą Semelės sesers vyrui karaliui Atamantui, šis griebė savo sūnų Learchą ir suskaldė jo galvą į uolas... Su kitu sūnumi Melikertu Ino puolė į bangas ir nusiskandino.

16-25

Hekubė, Trojos karaliaus Priamo žmona pamišo patekusi į graikų nelaisvę, tada, kai pamatė negyvą savo dukrą Poliksenę ir savo sūnaus Polidoro lavoną, išplautą jūros bangų.

30-33

Džanis Skikis dei Kavalkantis pagarsėjo kaip „žmonių klastotojas“. Po Buožo Donačio mirties jis paprašė Skikį atsigulti į jo karstą ir padiktuoti jam palankų testamentą. Šis viską padarė, nepamiršdamas paskirti ir sau gražią sumą.

49-75

Mira – Kipro karaliaus dukrą, užsiplieskusi neleistina meile tėvui. Savo aistrą tenkino gudrumu, tėvas norėjo ją nužudyti, bet Mirai pasisekė pasprukti. Dievai pavertė ją miros medžiu (Ovidijus „Metamorfozės“, X).

49-75

Kalbama apie alchemiką Adamą, kilusį iš Anglijos. Jis vertėsi klastotėmis – Romenos pilyje padirbinėjo auksinius florinus. Vienoje monetos pusėje – šv. Jonas Krikštytojas, kitoje – Florencijos herbo lelija. 1281 m. buvo sudegintas. Gvidas ir Aleksandras – jam tarnavę broliai. Branda – užakęs šaltinis Romos krašte.

97-99

Adamas aiškina, kad graikas Sinonas prikalbino į miestą traukti medinį arklį per Trojos apgultį. Kita vėlė – Biblijoje minimo Potifaro.

127-120

Narcizas, pamatęs savo atvaizdą vandeny, įsimylėjo save ir buvo paverstas gėle (Ovidijus „Metamorfozės“, III).

Trisdešimt pirma giesmė

4-6

Achilo ietis garsi tuo, kad pakartotinis jos dūris pagydydavo padarytą žaizdą.

10-18

Kalba apie Rolando ragą. Ronsevalio slėny mūšyje prieš saracėnus šaukdamas į pagalbą Karolį

Didijj Rolandas taip sutrimitavęs, kad trūko gyslos smilkinyje.

19-45

Gigantai – milžinai, sukilę prieš Olimpo dievus. Dzeusas nukovė juos žaibais. Monterdžonės pilis garsėjo savo keturiolika kuorų.

67-78

Šie žodžiai priklauso pirmajam Babilonijos valdovui milžinui Nemrodui. Statydamas Babilono bokštą jis neva prakalbęs tik jam suprantama kalba.

82-96

Kalbama apie Efialtą, Poseidono sūnų, didžiausią iš Dzeuso priešų.

97-90

Briarėjas – Urano ir Gėjos sūnus, šimtarankis milžinas.

100-112

Antėjas – taip pat minėtų dievų sūnus. Jėgų semdavosi prigludęs prie žemės (Gėjos). Herkulis jį pakėlė į orą ir pasmaugė.

115-124

Scipionas Afrikietis įveikė Hanibalą, maitinosi liūtiena. Apie jį rašo Vergilijus. Tifonas, Titijas – gigantai, grūmėsi su Dzeusu.

Trisdešimt antra giesmė

10-11

Amfionas savo lyros garsais priversdavo judėti akmenis.

25-27

Tanaisas – sengraikiai taip vadino Doną.

28-29

Tambornikas – manoma, kad tai kalnas Slavonijoje.

Pjetrempana – kalnas toje pačioje kalnų grandinėje (Alpėse).

55-57

Alberto sūnūs – Mangonos grafai Aleksandras ir Napoleonė. Po tėvo mirties broliai dvyniai susivaidijo ir užmušė vienas kitą. Bizencija – sritis tarp Arno intakų.

63-70

Kančeljeris – Fokača dei Kančeljeris – Baltasis iš Pistojo miesto, nužudęs daug Juodųjų. Sasolis Maskeronis – florentietis. Už tai, kad siekdamas pasipelnyti nužudė savo giminaitį, buvo nukirsdintas. Kamičonė de Pacis – klastingas savo giminaičio žudikas. Karimas – Kamičonės giminaitis, 1302 m. pardavė Juodiesiems apgultą pilį.

80

Montaperčės mūšyje 1260 m. buvo sumušti Florencijos gvelfai. Toliau minimi mūšiai vadovavusių išdavikų vardai, kiti pasidavėliai.

130-132

Tidėjas – Kaledonijos valdovas. Dalyvavo Septyneto žygyje prieš Tėbus. Mirtinai sužeistas Menelipo, dar spėjo aną nužudyti.

Trisdešimt trečia giesmė

1-3

Čia ir toliau pasakojama Ugolino Geradeskos ir jo anūko Nino Viskončio istorija. Arkivyskupas Rudžjeris delji Ubaldinis, apsimetęs grafo draugu, padėjo jam atsikratyti varžovo. Tada Rudžjeris sukėlė gyventojus prieš patį grafą, apkaltinęs jį išdavyste. Ugolinas buvo suimtas ir su savo sūnumis bei anūkais uždarytas bokšte. Čia jis mirė badu 1289 m., arkivyskupas tapo Pizos valdytoju.

31-33

Gvalandis ir Sismondis, ir Lafrankis – arkivyskupo šalininkai, Ugolino priešai, iš gvelfų.

49-52

Bokšte buvo įkalinti Gadas ir Ugočonė (grafo sūnūs), Brigata ir Anselmučas (anūkai). Kreipinys „tėve“ – sąlygiškas.

82

Pagal padavimą, Pizos miestą įkūrė išeiviai iš Tėbų.

118

Fra Alberigas dei Manfredis – vienuolis iš „Linksmųjų brolių“. Sykį gavęs antausį iš vieno savo giminaičio – Manfredo, suvaidino norintį susitaikyti ir pasikvietė jį ir jo sūnų Albergetą į svečius. Puotos metu pagal susitarimą sušuko: „Neškite vaisius!“ Tada su samdiniais nužudė abu svečius. Iš to kilo priežodis „Fra Alberigo vaisiai!“

124-126

Ptolomėja – pragaro sritis, kurios pavadinimas gali būti siejamas su Egipto valdovu Ptolomėju, nužudžiusiu Pompėjų, arba Bibliniu Ptolomėju, kuris užmušė uošvį, vyr. Judėjos kunigą ir du jo sūnus. Parkė – deivė, nukerpanti „likimo siūlą“.

136-154

Branka d'Orja – Alberigo brolis, gibelinas iš Genujos. Jis nužudė savo uošvį Mikelę Cankę, norėdamas pasiglemžti jo valdas Sardinijoje. Giesmės gale minima šmėkla yra „Faencos išgama“ – Fra Alberigas.

Trisdešimt ketvirta giesmė

Gelmių valdovo vėliavos plevėna... – Gavėnios giesmės parafrazė. Vietoje „Artinasi karaliaus vėliavos“ Dantė įdeda „gelmių“ t. y. pragaro. Vėlavos čia – šeši Liuciferio sparnai.

19

Ditas, Liuciferis, Šėtonas. Liuciferis, maištavęs prieš Viešpatį, buvo „gražiausias iš angelų“.

52-61

Daugelio nuomone, tie trys Liuciferio žosmėje buvo labiausiai nekenčiami Dantės: Juda Iskariotas, Brutus ir Kasijus.

115-117

Kalba apie Jėzų Kristų, užgimusį prakartėlėje. Judynė – Džiudeka – Judos karalystė, paskutinioji pragaro juosta.

139

Paskutinioji trijų dalių „Dieviškosios...“ eilutė turi žodį stella – žvaigždė, šviesulas.

Dante Aligheri, Dieviškoji komedija: Pragaras, iš italų kalbos vertė Sigitas Geda, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2007, p. 9–387.